

Η ΠΑΝΔΩΡΑ.

ΑΠΡΟΣΔΟΚΗΤΟΣ ΛΥΣΙΣ.

(Συνέχεια και τέλος. "Ιδε φυλλ. ΜΓ'.)

Γ'.

Τὴν πρωίαν τῆς ἐπιούσης ὁ Ἀλέξανδρος ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην·

« Φίλτατε Ἀλέξανδρε ! Ὁ πατήρ μου με διέταξε νὰ σέ διακοινώσω τι λίαν δυσάρεστον, καὶ βεβαίωθητι ὅτι ἐκτελῶ τὴν διαταγὴν του με ἀπερίγραπτον λύπην. Ἄν καὶ ἐξακολουθῶν νὰ σέ ἀγαπᾷ ὅπως καὶ μέχρι τοῦδε, καὶ τὴν αὐτὴν ἔχων διαθέσειν τοῦ νὰ σέ συντρέξῃ διὰ παντός τρόπου, ἀναγκάζεται ὁ μωσ νὰ σέ παρακαλέσῃ δι' ἐμοῦ νὰ μὴ ἔλθῃς πλέον εἰς τὴν οἰκίαν του. Δὲν θελεῖς κατορθῶσαι νὰ φαντασθῆς με πόσῃ θλίψιν τῆς ψυχῆς του ἀπεράσισε νὸ λάβῃ τὸ μέτρον τοῦτο· ἀλλ' ἐβιάσθη ἀπὸ τινος δυσ

ΠΑΝΔΩΡΑ

ἀρέστου πληροφῶριαν περιελθούσας ἐσχάτως εἰς γνῶσίν του. Τὸ κατ' ἐμὲ, ἔχω τὴν πεποίθησιν ὅτι χάμμια περίστασις δὲν θέλει μεταβάλλει τὴν πρὸς σέ μου ἀδελφικὴν φιλίαν. Ἐξ ἐναντίας θέλω εἶσθαι πάντοτε,

προθυμότατος συμμαθητῆς σου
Ἐδουάρδος Στάινδορφ.»

Ἡ ἀπροσδόκητος καὶ ἀνκντιολόγητος αὐτὴ ἀποπομπή, κατεκεραυνοβόλησε τὸν ταλαίπωρον Ἀλέξανδρον. Ἐμεινεν ὡς ἐμβρόντητος ὅταν, ἐνῶ διηρυπτόμενος, ὡς ἴδομεν, ἀπὸ ἐλπίδας γλυκειάς, ἐσκέπτετο πῶς νὰ πραγματοποιηθῇ τὰ ὄνειρά του, ἐξυπνίσθη ἀπὸ τὸν κρότον τοιοῦτου κεραυνοῦ. Τί ἄρα ἔμαθ' ὁ βιβρόνος ; Μὴ ἐμάντευσε τοὺς σκοποὺς, τὸν πρὸς τὴν Σοφίαν ἐρωτά του ; Ἀλλὰ τὴν παρελθούσαν ἐσπέραν, καὶ κατὰ τὴν ὥραν αὐτὴν τῆς ἀναχωρήσεώς του, διετῆρει ὄλην τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγαθότητά του. Τί λοιπὸν συνέβη ἔκτοτε ; Μὴ τὸν ἐσυκοφάντησέ τις ἰχθρὸς ἢ ἀντρασστής του ; Παραφρονῶν σχεδὸν κατὰ
Φυλλ. 44.

γίνετο νὰ λύσῃ τὸ αἰνίγμα, ὅτ' ἔλαβε καὶ τὸ δευτέρου τοῦτο ἐπιστόλιον·

« Ἀλέξανδρε! Σὲ γράφω μὲ χεῖρα τρέμουσα, διὰ νὰ σὲ ἀποχαιρετίσω διὰ παντός. Ὡς καπνὸς διεσκηδάθησαν αἱ ἐλπίδες μας . . . Ἐπεθύμουν νὰ μὴν ἤκουα ὅ,τι μὲ εἶπες χθές . . . Ἔσο εὐτυχέστερός μου, Ἀλέξανδρε, καὶ προσπάθησον νὰ λητμονήσῃς . . .

» Ὁ πρίγκηψ ἦλθε σήμερον τὸ πρωὶ, καὶ συνωμίλησεν ἐν ἐκτάσει μὲ τὸν πατέρα μου. Ἐπεσκέφθη δὲ μετὰ ταῦτα καὶ ἐμέ. Μετ' ὀλίγον ἦλθε καὶ ὁ πατήρ μου μὲ τὸν ἀδελφόν μου. Δὲν ἐνθυμοῦμαι πῶς ἀνεφέρθη τὸ ὄνομά σου· ἄμ' ἀκούσας αὐτὸ συνέστειλεν ἀμέσως τὰς ὀφρῦς, καὶ μὲ τὴν συνειθισμένην αὐστηρότητά του μὲ εἶπε· « Σοφία! αἱ πληροφορίες τὰς ὁποίας ἔλαβα περὶ τοῦ πρίγκηπος Ἀνδραμίδου, δὲν ἐπιτρέπουν νὰ ἔχωμεν πλέον σχέσεις μὲ αὐτόν. Ὅπου λοιπὸν καὶ ἂν τὸν ἀπαντήσῃς πρέπει νὰ τὸν ἀποφύγῃς . . . καὶ νὰ λητμονήσῃς μάλιστα ὅτι τὸν ἐγνώρισες. » Δὲν σὲ γράφω πλειότερα, Ἀλέξανδρε! Ἴσως μάλιστα σφάλω γράφουσα καὶ ταῦτα. Ἀλλὰ δὲν αἰσθάνομαι ἀρκετὴν γενναϊότητα ν' ἀποχωρισθῶ ἀπὸ σύντροφον τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας, χωρὶς καὶ ν' ἀποτείνω πρὸς αὐτὸν τελευταῖον ἀσπασμόν. Ἡ πρὸς σὲ μου ὑπόληψις δὲν θέλει ποτέ ἐλαττωθῆ, ἀφοῦ μάλιστα ἐκήρυξεν ὁ πατήρ μου ὅτι, εἰ καὶ ἀναγκαζόμενος νὰ σὲ ἀποβάλῃ, δὲν παύει τοῦ νὰ σὲ τιμᾷ. Ἐγὼ λοιπὸν, φαίνεται, ὅτι εἶμαι ἡ αἰτία τῆς ἐξορίας σου· τὸ ἐγκλημά σου εἶναι διότι μὲ . . .

» Ὑγίαινε καὶ πάλιν! Τρέμει ἡ χεῖρ μου χαρίσσοισα τὴν τρομερὰν ταύτην λέξιν. Ὑγίαινε! Εἶθε νὰ εὕρῃς, λητμονῶν με, τὴν εὐτυχίαν τῆς ὁποίας σὺ μὲν εἶσαι ἄξιος, ἐγὼ δὲ ἐστερήθην διὰ παντός. »

Ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἐπιστολῆς ταύτης διευκρίνησεν ὀπωσοῦν τὰς συγκεχυμένας ἰδέας του. Ἀναπολήτας τὴν συνάντησίν του μὲ τὸ πρίγκηπα Φιλόδωρον, τὰ ἔταστικά καὶ δῦπιστα βλέμμα-α, τὴν ἀλαζόνα σιωπὴν, καὶ τὴν κατεπευσμένην ἀναχώρησίν του, ἐπίσθη ὅτι, μαντεύσας τὸν πρὸς τὴν νέαν ἔρωτά του, ἐβραδιούργησε ν' ἀποβληθῆ τῆς οἰκίας τοῦ βαρόνου.

— Ὅχι! ὄχι! ἀνέκραξεν ὡς φρενολήπτος. Ὅχι! κύριε Φιλόδωρε! Δὲν θ' ἀφήσω νὰ τελεσοφρήτῃ αἱ βραδιουργίαι σου, αἱ ἀγενεῖς σου συκοφαντίαι· θὰ σ' ἐκδικηθῶ!

Καὶ περιεπλανᾶτο ὠρυόμενος ὡς λέων ἐντὸς τοῦ μικροῦ δωματίου του. Τέλος ἐξεληθὼν ὡς παράφορος, ἐπορεύθη μηχανικῶς πρὸς τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν πρὸς τὴν οἰκίαν τοῦ βαρόνου. Ἐντὸς τινος πλαγίας καὶ σκολιάς στενωποῦ, ἐξ ἐκείνων αἰτίνες διατεμένοντι κατὰ μυριάδας τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων, εἶδε τρεῖς κυρίους ἰσαμένους καὶ συνομιλοῦντας μετὰ πολλῆς οἰκειότητος.

— Θὰ ὑπάγετε καὶ σήμερον εἰς τοῦ Βεζύρου, πρίγκηψ Φιλόδωρε; ἠρώτησέ τις ἐξ αὐτῶν. Ἐλπίζετε τέλος πάντων νὰ διορισθῆτε Μέγας Διερχμηνεύς;

— Τῆ ἀληθείᾳ, ἀπορῶ καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος. Προχθὲς ὁ Βουλουβούτ-πασας μὲ εἶπε χαμογελῶν ὅτι, διὰ νὰ γίνω Διερχμηνεύς, πρέπει νὰ εἶμαι καὶ ὑπανδρευμένος. Ἀλλ' ἐπέρασαν ὁ καιρὸς μου . . .

— Ὡ! μάλιστα! ἀνέκραξεν ὁ ἕτερος τῶν δύο ἄλλων· νομίζεις ὅτι δὲν ἤξεύρομεν ὅτι ἐτοίμαζσαι νὰ στεφανωθῇς τὴν κόρην τοῦ βαρόνου Σταίνσορφ.

Ὁ πρίγκηψ, συνοφρυωθὲς ἀμέσως, ἀπεκρίθη μὲ πικρίαν·

— Λοιπὸν γνωρίζεις καλῆτέρά μου τὰς ὑποθέσεις μου; Καὶ ὅμως σὲ βεβαιῶ ὅτι εἶσαι ἀπατημένος.

— Μάλιστα! ὁ γέρον βαρόνος τὸ διαλαλεῖ ἀκατάπαυστα. Ἐξεύρεις ὅτι εἶτ' εὐτυχῆς, διότι ἡ νέα εἶναι καὶ ὠραία, καὶ ἔχει καὶ προῖκα ὠραιότεραν;

— Προῖκα; Ἔ! Δὲν ἀνοῦμαι ὅτι ἐρχεται εἰς καλὴν ὥραν. Αἱ τελευταῖαι ἐσωτερικαὶ ἀκατασταταί, καὶ οἱ πόλεμοι μὲ τὴν Ῥωσίαν καὶ τὴν Αὐστρίαν, μὲ κατέστρεψαν· ἐδημεύθησαν ὅλα μου τὰ πράγματα, καὶ σήμερον εἶμαι ὅλως κατὰ χρεως. Ὅλ' αὐτὰ τὰ εἶπα καὶ εἰς τὸν γέροντα βαρόνον, διότι δὲν θέλω ν' ἀπατήσω ἄνθρωπον εὐγενῆ ὡς αὐτόν.

— Καὶ ὅμως ἐπιμένει καὶ σὲ θέλει γαμβρὸν! Τῆ ἀληθείᾳ, σπάνιος πενθερός! Διὰ τί λοιπὸν διστάζεις; Μετὰ δὲ μικρὰν σιωπὴν ὁ πρίγκηψ ἀπεκρίθη·

— Ὑποψίαί, παράδοξοί τινες περιστάσεις . . . Φοβοῦμαι μὴ δὲν μ' ἀγαπᾷ ἡ νέα . . .

— Δι' αὐτὸ μόνον;

— Ἐχω καὶ ἄλλους λόγους . . . θὰ τοὺς διασαφήσω πρῶτον.

Ὁ Ἀλέξανδρος, ἀναγνωρίσας τὸν πρίγκηπα Φιλόδωρον καὶ ἀκούσας τὴν τελευταίαν του ἀπόκρισιν, προέβη αἴφνης, καὶ μὲ φωνὴν ἐμφαίνουσαν ὀργὴν ἀκατάσχετον,

— Νὰ τοὺς διασαφήσωμεν, εἶπεν ἐδῶ καὶ ἀμέσως, κύριε πρίγκηψ! Οἱ κύριοι οὗτοι ἄς μᾶς χρησιμεύσουν ὡς μάρτυρες.

Ὁ δὲ πρίγκηψ, καταπληχθεὶς ἀπὸ τὴν αἰφνιδίαν αὐτὴν καὶ ἀπροσδόκητον πρόκλησιν, ὀπισθοχώρησεν ἀνασκιρτήσας. Τὸ πρόσωπόν του ἠλλοιώθη, καὶ ἀμνηχανῶν ἐβλεπε τὸν νέον ἰττάμενον ἀπέναντί του μὲ κεφαλὴν ἀνωρθωμένην καὶ μὲ ὀφθαλμοὺς ἀτράπτοντας.

— Τίς εἶσαι, νέε; ἠρώτησεν ἐπὶ τέλους μὲ πάλουσαν φωνὴν τί θέλεις;

— Τί θέλω! παρακαλῶ, κύριε πρίγκηψ, μὴν ὑποκρίνεσθε. Μὲ εἶδετε ὅσῳ σᾶς εἶδα, καὶ ἐπειδὴ σᾶς ἐγνώρισα, θὰ μ' ἐγνωρίσατε βεβαίως καὶ σεῖς.

— Διόλου, κύριε· ἡ μνήμη μου δὲν εἶναι πολλὰ ζωηρά.

— Σᾶς λέγω λοιπὸν ὅτι εἶμαι ὁ πρίγκηψ Ἀνδραμίδης, καὶ ὅτι μὲ εἶδετε χθὲς εἰς τοῦ βαρόνου Σταίνσορφ.

— Πιθανὸν . . . καὶ ἔπειτα;

— Ἐπειτα, ἡ παρουσία μου σᾶς δυτηρέστησεν. Ἔστω. Πλὴν σᾶς ὁμολογῶ ὅτι καὶ ἡ ἐδική σας μὲ δυταρεστεῖ ἔτι μᾶλλον.

Ἐρῴημα ζωηρὸν ἀνέβη ἀμέσως εἰς τὰς χλωμάς τοῦ Φιλόδωρου παρεῖας, τὸ ὅποιον διεδέχθη καὶ αὐθις ἡ πρώτη ὠχρότης. Τὰ χεῖλη του ἐφάνησαν μὲν τρέμοντα, ἀλλ' αὐτὸς ἐσιώπησεν.

— Τὸ πρᾶγμα εἶναι καθαρὸν, ἐπανελάβην ὁ Ἀλέ-

Ξάνδρος· δὲν σὰς ἀρέσει νὰ ὑπάγω εἰς τοῦ βαρόνου Στάϊνσορν ἐνῶ εἴθε ἐκεῖ, κ' εἰς ἐμὲ δὲν ἀρέσει νὰ ὑπάγετε ἐνῶ ἐγὼ δὲν εἶμαι. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ διορθώσωμεν αὐτὸ, ὥστε νὰ ὑπάγῃ ὁ ἓνας τῶν δύο μας.

— Ἄ! . . . μονομαχίαν θέλει ὁ νέος, εἶπε χλευαστικῶς ὁ Φιλόδωρος στραφεὶς πρὸς τοὺς συντρόφους του.

— Ἐνοεῖται! ἀνέκραξεν ἐντόνως ὁ Ἀλέξανδρος. Ἔμαθα τὰς βραδιουργίας σας, καὶ τὴν σημερινὴν ἐπίσκεψίν σας, καὶ τὰς ἀναισχύντους συκοφαντίας σας . . . καὶ εἴθε ἀνάξιος τοῦ ὀνόματος πρίγκηπος εἴην δὲν μὲ δώσετε ἱκανοποίησιν!

Ἄλλ' ὁ πρίγκηψ Φιλόδωρος ἔτατο ψυχρὸς καὶ σιωπηλός· οἱ δὲ δύο φίλοι του, ἀποροῦντες, τὸν ἠτένιζον ἐκθαμβοί.

— Καλὰ, νέε κύριε! εἶπεν ἐπὶ τέλους μὲ ἦθος ἡγεμονικόν· βιάζεσαι ὅμως παραπολύ, καὶ ἡ τότε παραφορά σου εἶναι ματαία· τὴν συγχωρῶ ὅμως ἐπειδὴ εἴσαι νέος. Εἶχα σκοπὸν νὰ σὲ ζητήσω κ' ἐγὼ ἐξηγήσεις τινάς· ἀλλ' ἐπειδὴ μ' ἐπρόλαβες, θὰ ἐξηγηθῶμεν πρῶτον, καὶ ὕστερον θ' ἀποφασίζωμεν περὶ τῆς μονομαχίας.

— Κύριε πρίγκηψ! . . . ἀνέκραξεν ὀργίλως ὁ Ἀλέξανδρος.

— Κύριε πρίγκηψ . . . ἐπανελάβεν ἀτάραχος ὁ Φιλόδωρος. Ὅποιος ἐπέρασεν, ὡς ἐγὼ, πολλὰ ἔτη τῆς ζωῆς του πολεμῶν καὶ γύνων τὸ αἷμα του, ἠξιοῦρε καλῆτερα ἐνὸς μαθητοῦ τί εἶναι τίμιον καὶ γενναῖον. Ἄς διακόψωμεν ἐδῶ τὴν φιλονεικίαν μας, καὶ τὴν ἀναλαμβάνωμεν πάλιν ὅπως ἐπιθυμοῦμεν. Εἶπες, νομίζω, ὅτι ὀνομάζεσαι πρίγκηψ Ἀνδραμίδης;

— Μάλιστα.

— Καὶ ποῦ κατοικεῖς;

— Καταντικρὺ εἰς τὸ Ἄγα-Ττάμι.

— Πολλὰ καλὰ· θὰ λάβης ἐντὸς ὀλίγου εἰδήσεις μου. Ἐγὼ δὲ κατοικῶ εἰς Θεραπεῖα, ἐκεῖθεν τοῦ κόλπου πρὸς τὸ Κιρέτσο-βουργοῦ.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἠτοιμάσθη νὰ ἀναχωρήσῃ· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, ὠχρὸς καὶ φρυάσσων, ἀλλὰ καταπληχθεὶς ἀπὸ τὸ ἀξιοπρεπὲς καὶ τὸ ἀτάραχον τοῦ ἀντραστοῦ του, εἶδεν αὐτὸν ἀναχωροῦντα σιωπηλὸς καὶ ἀκίνητος.

Οἱ δύο σύντροφοι τοῦ πρίγκηπος Φιλόδωρου, μείναντες μόνοι, ἔρριψαν πρὸς ἀλλήλους βλέμματα στωπτικά, ἐμειδίασαν, ἐχαιρέτισαν διὰ νεύματος τὸν Ἀλέξανδρον καὶ ἀνεχώρησαν ἐπίσης.

Μικρὸν δὲ κατὰ μικρὸν κατεπραύθη καὶ τοῦτο ἡ ὀργή. Ἡθάνθη ὅτι ἡ μονομαχία, ἣλελε μὲν ἔως ἱκανοποιήσῃ τὸν ἑρωτὰ του, ἀλλὰ καὶ ἐρεθίσει τὸν γέροντα Στάϊνσορν, εἴην πρὸ αὐτῆς δὲν ἐφρόντιζε νὰ διατκεδάσῃ τὰς ἐναντίον του προλήψεις τοῦ βαρόνου. Ἀλλὰ διὰ νὰ κατορθώσῃ τοῦτο, διὰ νὰ ἀνασκεύασῃ τὰς συκοφαντίας, ἔπρεπε νὰ γνωρίσῃ προηγουμένως αὐτὰς, καὶ διὰ τοῦτο, πεποιθὼς ἐπὶ τὴν ἀθωότητά του, ἀπεφάνισε νὰ ἐνεργήσῃ θάρραλέως. Διευβύνη λοιπὸν πρὸς τὴν οἰκίαν τοῦ βαρόνου.

Δ'.

Οἱ κάτοικοι τοῦ Σταυροδρομίου διαιροῦνται κυρίως εἰς δύο, οὕτως εἶπεν, φυλάς· εἰς τὴν φυλὴν τῶν γεννηθέντων μὲν καὶ ἀνατραφέντων ἐν Εὐρώπῃ, μεταβάντων δὲ εἰς Κωνσταντινούπολιν χάριν ἐμπορίας ἢ ἄλλης ὑποθέσεως, καὶ εἰς τὴν φυλὴν τῶν γεννηθέντων μὲν ἐν τῇ βασιλευούσῃ ταύτῃ, καταγομένων δὲ ἀπὸ τῶν Ἐνετῶν καὶ τῶν Γενοουησίων, εἰς οὓς οἱ αὐτοκράτορες εἶχον ἐπιτρέψει νὰ ἰδρύσωσιν ἐμπορικὰ καταστήματα ἐν Γαλατᾷ, καὶ ἀπὸ ἄλλων παρεπιδήμων Γάλλων, Ἰταλῶν, κλ., ἐκφύλων, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, περιτριμμάτων τῆς ἰδίας πατρίδος. Ἡ δευτέρα αὕτη φυλὴ, καὶ διὰ τὸν ἀριθμὸν, καὶ τὰς σχέσεις, καὶ τὴν ἐπιρροήν, ὑπάρχει μὲν ἐπικρατεστέρα τῆς πρώτης, ἀλλ' ὄχι καὶ χρηστοτέρα τὰ ἦθη. Κληρονομήσαντες τὰ ἐλαττώματα τῶν πατέρων αὐτῶν, καὶ τελειοποιήσαντες μάλιστα αὐτὰ δι' ἀνευδότου προσπάθειας εἰς τὸ ἐπιβουλεύεσθαι καὶ τοὺς κατακτητὰς καὶ τοὺς κατακτηθέντας, κομπάζουσιν ἐπὶ καταγωγῇ εὐρωπαϊκῇ, καὶ ἀπαξιοῦσι νὰ ὀνομάζωνται Γραικοὶ ἢ Τοῦρκοι, εἰ καὶ γεννηθέντες ἐν τῷ τόπῳ αὐτῶν, καὶ αὐτῶν ὀμιλοῦντες τὴν γλῶσσαν, καὶ μὴ φελλίζοντες κἄν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὴν τοῦ ἔθνους εἰς ὃ διεσχυρίζονται ὅτι ἀνήκουσι. Προτιμῶντες τὸν ῥάθυμον καὶ θηλυπρεπῆ τῆς Ἀσίας βίον, τῶν ἀνδρικοτέρων τῆς Δύσεως ἔξεων, ἔχουσι τὰς οἰκίας διεσκευασμένας ὡς τὰς τῶν Ὀθωμανῶν, καὶ ἐξηπλωμένοι ἀναλγῆτως ἐπὶ σαρμάδων, βοροῦτι τσιμπούκια, καὶ σερμπέτια καὶ γαργιλέδας.

Ἐν τοιαύτῃ οἰκίᾳ κατῴκει καὶ ὁ βαρόνος Στάϊνσορν. Ἡ αἴθουσα τῆς ὑποδοχῆς ἦτο πλήρης ἀνθρώπων· νέφην ἐκφυσώμενα διὰ μακροτάτων καπνοπόρων σωλήνων, ἀνέβαινον περιελισσόμενα πρὸς τὴν ὀροφήν, καὶ ἀρμονία τις μονότονος συγχροτουμένη ἀπὸ ἤχους βροφητικῶς, ἀνήγγελλεν ὅτι ὁ καρπὸς τοῦ Γιεμὲν ἐγλύκαιεν τὰ χεῖλη τῶν ξένων τοῦ γέροντος βαρόνου.

— Ποῦ εἶναι ἡ ἀδελφή σου; ἠρώτησεν οὗτος τὸν υἱὸν του· πῶς δὲν φαίνεται;

— Εἶναι κακοδιάθετος, ἀπεκρίθη ὁ Ἐδουάρδος, καὶ θὰ μείνῃ ἀπόψε μόνη της.

— Μὲ κακοφάνεται, ἐπανελάβε δυσaráστως ὁ βαρόνος, διότι περιμένω τὸν πρίγκηπα . . .

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἠνοιχθή ἡ θύρα, καὶ ὁ ὑπηρέτης ἀνήγγειλε μεγαλοφώνως τὸν πρίγκηπα Ἀλέξανδρον Ἀνδραμίδην.

Ὁ βαρόνος ἀνασκιρτήσας ἐστράφη φρυάσσων πρὸς τὸν Ἐδουάρδον, ὅστις καταπτοηθεὶς ἀφῆκε τὸν μικρὸν καὶ περικομψὸν κυάθισκον του.

— Πῶς; ἀνέκραξεν, Ἐδουάρδε, δὲν τὸν ἔγραψες;

— Πῶς δὲν τὸν ἔγραψα; ἀπεκρίθη ἔντρομος. Εἶμαι μάλιστα βέβαιος ὅτι καὶ ἔλαβε τὸ γράμμα μου.

— Διὰ τί λοιπὸν ἐτόλμησε νὰ ἔλθῃ . . . ἀπῶ ὁ κόσμος ὅλος ἤκουσε τὴν ἱστορίαν τοῦ Τιτόφ; . . .

Εἰσελθὼν ἐν τασοῦτῳ ὁ Ἀλέξανδρος ὅλος τεταραγμένος καὶ κάτωχρος, ἐπροχώρει μὲ βῆμα βραδύ

μὲν ἀλλὰ στερεὸν πρὸς τὸν οἰκοδεσπότην, ὅστις πνέων ὄλος ὀργήν, ἠρώτησεν ἀποτόμως τὸν Ἀλέξανδρον·

— Ποῖος εἶσθε, κύριε; καὶ τί θέλετε;

Ὁ Ἀλέξανδρος, καταπληχθεὶς ἀπὸ τὴν βραχεῖαν καὶ προσβλητικὴν ταύτην ἐρώτησιν, ἐστάθη, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ ὄλων ἐστράφησαν περιεργοὶ πρὸς αὐτόν. Καὶ ὁμοῦς ἀπεκρίθη εὐθαρσῶς,

— Ἦλθα, κύριε βαρόνε, νὰ σὰς ζητήσω ἀναγκασίας τινὰς ἐξηγήσεις . . .

— Ἦλθετε κακῶς, ἀπεκρίθη ὁ γέρον· δὲν ἐλάθετε τὸ γράμμα τοῦ Ἐδουάρδου;

— Τὸ ἔλαβον, ἀλλὰ δὲν τὸ ἐνόησα.

— Καὶ ὁμοῦς ἦτον σοφέστατον . . . πλὴν, καὶ ἂν δὲν τὸ ἐνόησατε, ἡ ἐρώτησίς μου ἀρκεῖ νὰ σὰς χρῆσι μεύσῃ ὡς ἐρμηνεία.

— Ἀλλὰ δὲν καταλαμβάνω οὐδ' αὐτὴν, ἐπανελάθεν ὑπερηφάνως ὁ νέος πρίγκηψ. Ἦλθα διὰ νὰ λαβῶ ἐξηγήσεις, καὶ ὄχι διὰ νὰ ὑβρισθῶ. Οὐδὲ ἡ γέννησις, οὐδὲ ἡ ἀνατροφὴ μου τὸ ἐπιτρέπουν.

— Ἡ γέννησίς σας! εἶπεν ὁ βαρόνος ὑποκειδίων· ἄς μὴ ὀμιλῶμεν περὶ αὐτῆς. Ὡς πρὸς τὴν ὑβριν, ἴσια ἴσια διὰ νὰ μὴ σὰς ἐκθέσω εἰς αὐτὴν σὰς παρεκάλεσα νὰ μὴ ἐλθετε. Διὰ τί λοιπὸν παραπονεῖσθε ἀφοῦ μόνος σας ἦλθετε νὰ τὴν ζητήσετε;

— Διότι δὲν ἐπίστευα, ἀπεκρίθη μὲ φωνὴν τρέμουσαν ὁ Ἀλέξανδρος, ὅτι μετὰ δεκαπενταετῆ πατρικὴν εὐνοίαν πρὸς ἐμὲ, θὰ μὲ ἀπεβάλλετε καὶ θὰ μὲ κατεφρονεῖτε χωρὶς λόγον.

— Χωρὶς λόγον! τίς σὰς τὸ εἶπεν;

— Ἦλθα διὰ νὰ τὸν μάθω.

— Ἀλλὰ δὲν εἶναι οὔτε ὁ καιρὸς οὔτε ὁ τόπος ἀρμόδιος. Δίδονται τοιαῦται ἐξηγήσεις δημοσίᾳ;

— Ἐνόμιμα, κύριε βαρόνε, ὅτι θὰ σὰς εὔρω μόνον. Πλὴν, ἀδιάφορον. Δὲν μὲ φοβίζει ἡ δημοσιότης· καὶ τοσαύτην ἔχω πεποίθησιν περὶ τοῦ χαρακτῆρός μου, ὥστε δὲν φοβοῦμαι νὰ καταστήσω δικαστὴν τῆς διαγωγῆς τῶν αἰσθημάτων μου πάντα τίμιον ἄνθρωπον.

— Εἶσθε τρελός! Ἰσια ἴσια τὴν δημοσιότητα αὐτὴν νομίζων ἐπιβλαβῆ. . .

— Σὰς εἶπε, κύριε βαρόνε, ἐπανελάθεν ἐντόμως ὁ Ἀλέξανδρος, ὅτι δὲν τὴν φοβοῦμαι. Ἐξ ἐναντίας αἱ προφυλάξεις σας αὐταὶ δύνανται νὰ μὲ θλάσουν. . .

— Ἀλλὰ δὲν πρόκειται, κύριε, περὶ τοῦ προσώπου σας μόνου· καί. . .

— Δὲν πρόκειται περὶ μόνου ἐμοῦ! Ἐξηγηθῆτε, παρακαλῶ, κύριε βαρόνε. Ἐὰν ἡ καρδία μου ἀνέβλεψε μακρύτερα . . . ἐνοχος εἶμαι ἐγὼ μόνος. . .

— Τί μᾶς λέγετε; ἐπανελάθεν ὁ βαρόνος. Ὁμολογῶ ὅτι εἶσθε νέος καλὸς, τίμιος, ἀξιόλογος· πλὴν δὲν μὲ συμφέρει νὰ ἔχω σχέσεις μαζὶ σας· τὸ πρᾶγμα εἶναι καθαρὸν· τί ζητεῖτε περισσότερον;

— Σὰς εὐχαριστῶ, κύριε βαρόνε, εἶπεν ἔκθαμβος ὁ Ἀλέξανδρος διὰ τοὺς ἐπαίνους τούτους· ἀλλ' ἀδυνατῶ νὰ συμβιβάζω τὸ συμπέρασμα των μὲ αὐτούς. Ἐάν τινος μὲ τιμᾶτε ἀκόμη, διὰτί, ἀφοῦ τόσα ἔτη μ' ἐθωρεῖτε ὡς υἱόν σας, μὲ διώκετε σήμερον;

— Διὰ τί; διὰ τί; . . . ἡ περιέργειά σας εἶναι

ἐπιβλαβῆς. Διὰ μόνον τὸ συμφέρον σας ἀποσιωπῶ ὅ,τι γνωρίζουν ὅλοι αὐτοὶ οἱ κύριοι.

— Διὰ τὸ συμφέρον μου!

— Ναί, τὸ ἐδικόν σας καὶ τῆς μητρὸς σας.

— Τῆς μητρὸς μου! ἐπανελάθεν ἀνασκιρτήσας μὲ ὀρμήν. Τί σημαίνει αὐτὸ, Θεέ μου!

— Ἀκουσον, τέκνον μου, εἶπεν ὁ βαρόνος ἀνυψώσας τοὺς ὤμους· μὴ μ' ἐρωτᾶς περισσότερα . . . καί, ὦρα σου καλή!

— Ἀδύνατον, κύριε βαρόνε! δὲν σαλεύω ἀπ' ἐδῶ. Ἀπαιτῶ νὰ μὲ ὀμιλήσετε φανερά.

— Ἐπειδὴ, κύριε, τὸ ἀπαιτεῖτε, σὰς λέγω ὅτι ἡ μήτηρ σας δὲν ὑπανδρεύθη ποτὲ, καὶ ὅτι εἶσθε. . . νέθος.

Κεραυνὸς ἔπεσε κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου· ἀλλ' ἀμέσως ἀνυψώσας αὐτὴν, καὶ προσηλώσας ἐπὶ τοῦ βαρόνου βλέμμα ἀστραπηβόλον,

— Τί εἶπετε; ἀνέκραξε. Ποῖος ἀχρεῖος ἐπενόησε τὴν αἰσχρὰν αὐτὴν συκοφαντίαν; Ποῖος ἀπάνθρωπος φεύστης ἐτόλμησε νὰ προσβάλῃ τὴν τιμὴν τῆς μητρὸς μου; Ποῦ εἶναι; ἠρώτησε περιφέρων τὰ φλογερά βλέμματά του περὶ τοὺς καθήμενους καὶ ἀκούοντας ἐν ἐκστάσει. Ἄς φανερωθῇ, καὶ θὰ τὸν δείξω. . .

— Ἡθέλησα νὰ σὲ τὸ κρύψω, Ἀλέξανδρε, εἶπεν ὁ βαρόνος συγκινηθεὶς καὶ ἄκων· πλὴν ἐπέμενες. . .

— Ναί, ἐπέμεινα, καὶ χαίρω δι' αὐτό! Ἐννοῶ τῶρα τὴν αἰσχρὰν αὐτὴν συκοφαντίαν, καὶ θ' ἀφανίσω τὸν συκοφάντην. Ἐγὼ ἐδῶ, ἐπάνω μου, τὰς ἀποδείξεις. . .

— Ἐχεις, ἠρώτησεν ὁ βαρόνος, τὴν ἐπίσημον πρᾶξιν τοῦ γάμου τῆς μητρὸς σου;

— Βίβαια! τὴν ἔφερα διὰ νὰ δείξω εἰς τὴν οἰογένειαν τοῦ πατρὸς μου. . .

— Μὴν ἀνησυχῆς, καλέ μου Ἀλέξανδρε, δὲν θὰ τὴν εὔρης αὐτὴν τὴν οἰογένειαν, διότι δὲν ὑπῆρξε ποτέ.

— Πῶς!

— Οὐτ' αὐτὴ, οὐτ' ὁ πρίγκηψ Ἀνδραμίδης. . . Ἐὶς ὄνομα ἦτον πλαστὸν. . .

— Πλαστὸν! . . . συκοφαντοῦμαι λοιπὸν ὅτι φέρω ὄνομα πλαστὸν. . . ἐγὼ! . . . ἔκραξεν ἐμμανῶς ὁ Ἀλέξανδρος.

— Δὲν πταίεις, τέκνον μου, οὔτε σὺ οὔτε ἡ μήτηρ σου· καὶ ὁμοῦς εἰς τὴν κεφαλὴν σας ἐξέσπασεν. . .

— Ἡ μήτηρ μου! . . . ἡ μήτηρ μου! . . . ἐπανελάθεν ὁ Ἀλέξανδρος μὲ ἀνέκφραστον ἀδημονίαν. Εἶναι ἀδύνατον. Ποῖος τὸ εἶπεν;

— Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἦτον παρών.

— Ποῖος; ποῦ εἶναι;

— Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔγραψεν εἰς τὴν μητέρα σου τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός της.

— Καὶ ποῦ εἶναι; ποῦ εἶναι; ἀνέκραξεν ὁ νέος πρίγκηψ ὡς παράφορος. Εἰπέτε μὲ τον. . . εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. . . Λανθάνεται ἴσως. . . Ποῖος εἶναι;

— Ὁ συνταγματάρχης Τιτόφ.

Τὸ ὄνομα τοῦτο ἀκούσας ὁ Ἀλέξανδρος ἔγεινε κἀτωχρος ὡς νεκρός. Ἐπειτα, ἐκβαλὼν χαρτοφυλάκιον ἀπὸ τοῦ θυλάκιόν του, τὸ ἦνοιξε. . . καὶ ἀφίεις φωνὴν ἀγρίαν, ἐπροχώρησε μέχρι τραπέζης τινὸς, ἐφ'

ἦς ἠναγκάσθη νὰ στηριχθῆ. Τὸ ὄνομα τοῦ συνταγματάρχου Τιτόφ ὑπῆρχε καὶ ἐν τῷ χαοτοφυλακίῳ.

Καὶ ἔμενεν ὡς κατάπληκτος. Μετ' ὀλίγον ὄμως, ἰδὼν τὰ σκωπτικὰ βλέμματα τῶν περιεστώτων, ἠσθάνθη φλογιζόμενον τὸ πρόσωπόν του, καὶ ἀνέλαβε θάρρος.

— Σᾶς εὐχαριστῶ, κύριε βαρόνε, εἶπε μὲ φωνὴν ἔντονον, δὲ ὅτι μ' ἐδώκατε τὰς ὁποίας ἐπεθύμουν πληροφορίας. Ἐννοεῖται ὁμῶς ὅτι μὲ εἶναι συγχωρημένον ν' ἀμφιβάλλω ἀκόμη. Καὶ ἐπειδὴ ὁ συνταγματάρχης ὑπάρχει, ὑπάγω ἀμέσως νὰ διασαρῆσω τὸ πρᾶγμα, καὶ νὰ ἀνιχνεύσω τὸν πατέρα μου, ὁποῖος καὶ ἂν εἶναι.

— Ἐχεις δίκαιον, εἶπεν ὁ βαρόνος. Σ' ἐπαναλέγω, Ἀλέξανδρε, ὅτι τιμῶ τὰ προσωπικά σου προτερήματα καὶ ὅτ' σὲ συνδράμω εἰς πᾶσαν περίστασιν μὲ πολλὴν προθυμίαν· ἀλλ' ἐννοεῖς ὅτι μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν αὐτὴν δὲν δύναμαι νὰ σὲ δέχωμαι πλέον εἰς τὴν οἰκίαν μου.

— Μὴ βιάζεσθε ἀκόμη, κύριε βαρόνε, ἀπεκρίθη ὑπερηφάνως ὁ Ἀλέξανδρος. Ὁ πρίγκηψ Ἀνδραμίδης δὲν θὰ χαθῆ... Ἴσως μάλιστα μετὰ τινὰ καιρὸν θὰ εἶναι καλῆτερος ἢ σήμερον.

— Ἄμποτε! εἶπε ψυχρῶς ὁ βαρόνος. Καὶ ἀνοίξας τὴν θύραν, ἐπευχθήθη ὑγίαν εἰς τὸν ἐξελεθόντα πρίγκηπα.

Τεταραγμένος ὅπως εἰτέτι καὶ ἀπορῶν τί ἔπρεπε νὰ πράξῃ, διέβη ταχέως διὰ τῶν ἀντιθαλάμων, καὶ φθάσας εἰς τὴν κλίμακα δι' ἧς ἐμελλε νὰ καταβῆ, ἐβιάσθη νὰ σταθῆ διὰ νὰ περάσῃ παχὺς τις καὶ μεγαλόσωμος κύριος.

— Τὸ ὄνομά σας, παρακαλῶ; ἠρώτησεν ὁ ὑπηρετῆς.

— Συνταγματάρχης Τιτόφ, ἀπεκρίθη ὁ ξένος. Ὁ Ἀλέξανδρος, διευθυνθεὶς ἄνευ ἀναβολῆς πρὸς αὐτόν,

— Συμπάθειον, εἶπε, κύριε συνταγματάρχα· ἔχω νὰ σᾶς κοινοποιήσω σημαντικὴν τινὰ ὑπόθεσιν [κατ' ἴδιαν.

— Εἰς ἐμὲ, κύριε; ἠρώτησεν ὁ Τιτόφ παρατηρήσας τὸ ἠλλοιωμένον ἦθος τοῦ νέου. Νομίζω ὅτι δὲν σᾶς γνωρίζω.

— Ἴσως, κύριε... καὶ ὁμῶς μὲ φαίνεται ὅτι εἴσθε ὁ συνταγματάρχης Τιτόφ.

— Ναί, κύριε... τί ἀγαπᾶτε λοιπόν;

— Εὐθὺς σᾶς τὸ λέγω, κύριε συνταγματάρχα· πλὴν ἂς παραμερήσωμεν, ἂν ἀγαπᾶτε, ὀλίγον, ἐπειδὴ δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἀκούσουν ἄλλοι.

Καὶ ἀπεσῶρησαν εἰς τινὰ γωνίαν.

— Παρευρέθητε, κύριε συνταγματάρχα, εἰς τὴν μάχην τοῦ Ὀκζακῶς;

— Μάλιστα· πλὴν ποῖος εἴσθε, παρακαλῶ;

— Σᾶς τὸ λέγω... πλὴν ἀδιάφορον. Ἐχω ἀνάγκην νὰ σᾶς ζητήσω πληροφορίας περὶ παλαίου τινος φίλου σας. Ἐμαθα ὅτι ἐγνωρίσατε τὸν πρίγκηπα Ἀνδραμίδην.

— Βέβαια, ἀπεκρίθη ὁ Τιτόφ ἀτενίζων μὲ ἀπορίαν τὸν Ἀλέξανδρον.

— Σεῖς λοιπὸν ἐγράψατε ταύτην τὴν ἐπιστολὴν;

— ... Ναί! ἐγὼ, ἐφέλλισεν ἐκστατικὸς ὁ πολυσαρκος συνταγματάρχης, φέρων ἀλληλοδιαδόχως τὰ βλέμματα ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς εἰς τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ ἀπὸ τούτου εἰς τὴν ἐπιστολὴν.

— Λοιπὸν ἦσθε πλησίον τοῦ πρίγκηπος Ἀνδραμίδου ὅταν ἐφρονεῖθη;

— ... Μάλιστα, ἐφέλλισεν ἔτι μᾶλλον ἀμυχανῶν ὁ συνταγματάρχης. Πλὴν τί σᾶς μέλει, νέε κύριε;

— Μὲ μέλει, καὶ μὲ παραμέλει, κύριε συνταγματάρχα, ἀπεκρίθη ἐντόνως ὁ Ἀλέξανδρος. Λέγουν ὅτι εἶπετε πράγματα πολλὰ δυσάρεστα... καὶ μεταξὺ ἄλλων ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ πρίγκηπος Ἀνδραμίδου ἦτον ψευδές.

— Λέγουν! λέγουν!... πλὴν καὶ πάλιν σᾶς ἐρωτῶ, τί σᾶς μέλει;

— Μὲ μέλει, κύριε, διότι κ' ἐγὼ ὀνομάζομαι πρίγκηψ Ἀνδραμίδης... διότι εἶμαι υἱὸς ἐκείνου ὅστις, κατὰ τὴν ἐπιστολὴν σας, ἐφρονεῖθη εἰς Ὀκζακῶς... υἱὸς αὐτοῦ ἐκείνου δι' ὃν εἶπετε ὅτι ἦτον ψεῦστης, καὶ ὅτι ἔφερον ὄνομα πλαστόν!... Καὶ ἀπαιτῶ ν' ἀποδείξετε ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶπετε· εἰδεμῆ, θὰ κηρύξω ὅτι ἐψεύσθητε, καὶ θὰ σᾶς υποχρεώσω νὰ ἀνακαλέσετε ὅσα εἶπετε ἐνώπιον ἐκείνων οἵτινες τὰ ἤκουσαν.

— Τί! τί! ἀνέκραξεν ἔμμανῶς ὁ συνταγματάρχης.

— Μὴ παραφέρεσθε τόσῳ εὐκόλῳ, εἶπεν ὁ Ἀλέξανδρος, σφίγγας ῥωμαλέως τὸν βραχίονα τοῦ συνταγματάρχου· σᾶς ζητῶ ἐξηγήσεις ἐφ' εἴμεθα μόνοι. Σᾶς εἶπα ὅτι εἶμαι υἱὸς τοῦ πρίγκηπος Ἀνδραμίδου, καὶ ἔχω ἐπομένως δικαίωμα νὰ σᾶς ἐρωτήσω. Ἀποκριθῆτέ με ναὶ ἢ ὄχι. Ὁ πατήρ μου εἶχε τὸ αὐτὸ ἐπίθετον ὡς κ' ἐγώ;

— Ὅποια ἐρώτησις! ἀπεκρίθη ἐξαπτόμενος ἐπὶ μᾶλλον ὁ Τιτόφ.

— Παρακαλῶ, κύριε συνταγματάρχα, ἐπανέλαβεν ὁ Ἀλέξανδρος μὲ φωνὴν ἠλλοιωμένην ἀλλ' ἐμφανίσαν πολλὴν σταθερότητα. Εἶπετε χθὲς εἰς τὸν βαρόνον Στάϊνσορν ὅτι ὁ πατήρ μου ἔφερον ὄνομα πλαστόν; Ναί ἢ ὄχι;

— Μάλιστα, ἀπεκρίθη ἀνυπομόνως ὁ συνταγματάρχης.

— Λοιπὸν δὲν ὀνομάζετο Ἀνδραμίδης;

— Ὅσῳ εἴμ' ἐγὼ Ἀνδραμίδης, τόσῳ ἦτον κ' ἐκεῖνος.

— Πολλὰ καλὰ! ἐπειδὴ λοιπὸν βεβαίονετε ὅτι δὲν ὀνομάζετο Ἀνδραμίδης, θὰ ἠξεύρετε ποῖον ἦτον τὸ ἀληθινὸν ὄνομά του.

— Ἐννοεῖται, ἀπεκρίθη ἀνασηκώσας τοὺς ὤμους ὁ Τιτόφ.

— Σᾶς παρακαλῶ λοιπὸν νὰ μὲ τὸ εἰπῆτε.

— Ὡ! ὦ!

— Δὲν συγκατατίθεσθε;

— Βέβαια.

— Τότε ὑποθέτω ὅτι δὲν τὸ ἠξεύρετε.

— Ὅπως ἀγαπᾶτε.

— Ἄρα ὀνομάζετο Ἀνδραμίδης.

— Ἀφοῦ θέλετε.

— Καὶ ἐπειδὴ εἶπετε ἐνώπιον πολλῶν τὸ ἐναντίον
θα σὰς ἐγκαλέσω ὡς . . .

— Σιωπή! ἦ . . .

— Τί νὰ κάμω λοιπὸν, συνταγματάρχα; Τί νὰ
πιστευθῶ ἀφοῦ ἀναιρεῖτε ὅσα προεῖπετε; Πλὴν μὴ
λησμονῆτε ὅτι ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ σὰς ἐξετάσω, καὶ
νὰ σὰς ἐρωτήσω τὴν ἀλήθειαν. Εἶμαι υἱὸς του, καὶ σὰς
παρακαλῶ θερμῶς νὰ μὲ εἰπῆτε, ζῆ ἢ ἀπέθανε;

— Καὶ ποῦ ἤξεύρω σήμερον;

— Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ! εἶπέτε μὲ το.

— Τιμίως σὰς λέγω ὅτι δὲν ἤξεύρω, ἀπεκρίθη ὁ
συνταγματάρχης ἐλέησας τὸν σχεδὸν ἔνδακρυν Ἀ-
λέξανδρον.

— Λοιπὸν εἶναι πιθανὸν νὰ ζῆ ἀκόμη;

— Διὰ τί ὄχι; Ἡρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐχωρῖσθημεν
αὐτὸς μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν, κ' ἐγὼ ἔτα
ξείδενα εἰς τὴν Εὐρώπην. Μόλις ἐσχάτως ἐφθασα
ἐδῶ . . . καὶ δὲν ἤκουσα τίποτε περὶ αὐτοῦ.

— Ἐὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ, κύριε συνταγματάρχα
ἴσως ζῆ καὶ θὰ προσπαθῆσω νὰ τὸν εὔρω.

— Καὶ τῆ ἀληθείᾳ δὲν θὰ δυσαρεστηθῆ νὰ εὔρω
τοιοῦτον υἱόν . . . Τὸν ὁμοιάζετε ὀλίγον . . . ἂν καὶ
ξανθός.

— Ὅλ τὸν εὔρω πῶς ὀνομάζετε;

— Ἄ! ἐδῶ εἶναι ὁ κόμβος.

— Σὰς ἐξορκίζω εἰς τὸν Θεόν· εἶπέτε μὲ το.

— Πρίγκηψ Φιλόδωρος!

Ἄ! Ἀλέξανδρος, κλονηθεὶς ἀμέσως, ἔφερε σπασμω-
δῶς τὰς δύο χεῖρας εἰς τὸ μέτωπόν του· καὶ ἔπειτα
στενάξας βαθέως, ἔπεσε κατὰ γῆς.

— Ἄ! διάβολε, ἀνέκραξεν ὁ συνταγματάρχης.
Ἐλειποθύμηνεν. Ἐ! παλλικάρη μου! . . . Ἐ! . . .
εἶναι ἀναίσθητος. Ἡρὸ ὀλίγου μου ἔσφιγξε τὴν χεῖρα
ὡς ἄλλος Μήλων Κροτωνιάτης, καὶ τώρα ἐλειποθύ-
μηνεν ὡς γυνή . . . Ἄ! ἀνοίγει τὰ ὀμμάτιά του·
ἦλθεν εἰς τὸν ἑαυτὸν του.

Καὶ τρώντι ἀνανήψας καὶ στηριχθεὶς ἐπὶ τινος
παρακειμένης στήλης, ἔμενον ἀκίνητος καὶ σιωπηλός,
περικαλύπτων τὸ πρόσωπον διὰ τῶν χειρῶν του.

— Ἐφροβήθην μὲ τὰ σωστά μου, εἶπεν ὁ συνταγ-
ματάρχης, νίε κύριε. Βλέπω καὶ εἶς' εὐαίσθητος.

— Συνταγματάρχα, εἶπεν ἐπὶ τέλους ὁ νέος ἀνα-
σηκώσας τὴν κεφαλὴν, σὰς εἶμαι εἰς ἄκρον ὑπόχρεως.
Ἐχω ὅλην τὴν πεποιθήσιν εἰς τὴν τιμὴν σας, καὶ
ἂν ποτε λάβω ἀνάγκην τῆς μαρτυρίας σας, θὰ τὴν
ἐπικαλεσθῶ. Δουλός σας!

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξῆλθε δρομαίως.

— Νόστιμος συναπάντησις! εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ
συνταγματάρχης, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν.

Ε'.

Ἡ νύξ εἶχε προχωρήσει, καὶ ὁ πρίγκηψ Κωνσταν-
τίνος Φιλόδωρος, περιπατῶν μόνος ἐντὸς τοῦ κοι-

τῶνός του, ἐφωτίζετο ἀπὸ λυχνίαν ἀμυδρὰς ἀκτι-
νας ἐκπέμπουσας. Φορῶν ἱερεστρίδα καὶ νυκτιπίδα-
κας, καὶ τὰς χεῖρας ἔχων ἐσταυρωμένας ὀπισθεν ἐπὶ
τῆς μέσης του, κατὰ τὸ τουρκικὸν ἔθος, ἐβάδιζεν ἢ
μᾶλλον ἐλοξοδρόμει, τὸν τράχηλον ἔχων κυρτὸν καὶ
τὸ μέτωπον ἔμφροντι, ἀκινήτων ἐνίοτε καὶ ὀμῶν
καθ' ἑαυτὸν, ὡς ἂν συνεχρούοντο ἐντὸς τῆς κεφαλῆς
του μυρίαὶ ἰδέαι ἀντιφατικά.

— Τί νὰ συμπεράνω, δὲν ἤξεύρω! ἐτραύλισεν . . .
Ἄ! Ἀλέξανδρος Ἀνδραμίδης! . . . παράδοξος σύμπτωσις
δνόματος!

Καὶ πλησιάσας πρὸς τὴν τράπεζαν ἐστηρίχθη ἐπ'
αὐτῆς, ὡς διὰ νὰ ἀναπολήτῃ ὅλας τὰ ἀναμνήσεις του.

— Καὶ τὸ περιεργώτερον, ὅταν παρετήρησα ἐ-
κείνον τὸν νέον, τὰ βλέμματά του . . . ἢ φυσιολογί-
αία του . . . μὲ ἀνευθύνισαν τὸ πρόσωπον τὸ ὁποῖον
εἶκοσιν ἐτῶν ἀπουσία δὲν ἐξῆλειψεν ἀπὸ τὴν μνήμην
μου· τὸ βλέμμα, τὸ ἦθος τῆς Αἰκατερίνης . . . Θεέ
μου! μὴ ἦναι ὁ υἱός μου!

Καὶ διατρέξας ὀρμητικὸς κατὰ μῆκος τὸν κοιτῶ-
νά του, ἐστάθη ἐκ νέου.

— Καὶ ἡ μήτηρ του; ζῆ τάχα ἀκόμη; . . . τα-
λαίπωρος νέα! Τὴν ἠπάτησα, τὴν ἐπεβουλεύθην, τὴν
ἐγκατέλεψα . . . Καὶ ἐκείνη πόσον μὲ ἠγάπα! Μὲ
εἶπαν ὅτι ἀπέθανεν ἀπὸ τὴν λύπην της. Ἐγὼ ὑπῆρ-
ξα ὁ αἴτιος . . . Πλὴν, ἔπρεπε νὰ τὴν καταστήσω
μέτοχον τοῦ πλανήτου καὶ πολυταράχου βίου μου;
Ἄλλὰ καὶ σήμερον ἀκόμη . . . χωρὶς κατάστατιν, μὲ
τόσα χρέη, τί θά'τῃν ἔκαμνα; Δὲν εἶναι τάχα εὐτυχε-
στέρα δοκιμάσασα τὰς πρώτας γλυκότητας τοῦ γά-
μου, καὶ κλαύσατα τὸν σύζυγόν της πρὶν κλαύσῃ τὰ
δυστυχήματά του; Ἄ! βέβαια, ὁ Τιτόφ εἶχε δί-
καιον . . . Ἄλλ' ὁ υἱός μου! . . . εἶν' ἐδικός μου!
Ἦναι μεγάλος, ὠραῖος, γενναῖος! Θέλω . . . πλὴν
ἡ μήτηρ του; καὶ τὸ νέον ὄνομά μου; πῶς νὰ τ' ὀ-
μολογήσω; Καὶ ποῖος ἐγγυᾶται ὅτι εἶναι υἱός μου;
ὕπάρχουν καὶ ἄλλοι Ἀνδραμίδαι . . . ναὶ . . . ὁμοιά-
ζει ὅμως τὴν Αἰκατερίναν! . . . Πρέπει νὰ βεβαιω-
θῶ πρὶν νὰ τὸν ἐρωτήσω ποῖα εἶναι ἡ οἰκογένειά του.
Ἐὰν ὅμως ἀποδειχθῆ υἱός μου . . . τί νὰ κάμω;

Καὶ περὶ ἐπὶ ἀνακλινητῆρος, ἐκάλυψε τὸ πρόσωπον
μὲ τὰς χεῖράς του.

— Ἰδοῦ, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν, αἱ ὀλέθρια συνέ-
πειαι τῆς ἄφρονος διαγωγῆς μου! Τί ν' ἀποφασίσω;
Ν' ἀποκρούσω τὸ συνοικέσιον μὲ τὴν Σοφίαν; Ἄλλὰ
τὰ χρέη μου, οἱ δανεισταὶ μου, οἱ ὁποῖοι μάλιστα συγ-
κατετέθησαν νὰ μὲ περιμείνουν μέχρι τῆς ὑπανδρείας
μου! . . . Ἄλλ' ὁ υἱός μου! . . . ἀλλ' ἡ μήτηρ του;
δὲν ἔχω τάχα κἀνὲν χρέος πρὸς αὐτήν;

Ταῦτα καὶ ἄλλα ἐσκέπτετο, ποτὲ μὲν περιπατῶν,
ποτὲ δὲ καθήμενος, ὅτε, ἀκούσας ἐκτὸς τῆς θύρας
του φωνήν, ἀνεσκίρτησεν.

— Ὁ κύριος πρίγκηψ θὰ μὲ συγχωρήσῃ, ἔλεγεν
ἡ φωνὴ πρὸς τὸν ὑπνῆρτην· ἔχω ἀνάγκην νὰ τὸν ἰδῶ.
Εἶπέ ὅτι τὸν ζητεῖ ὁ πρίγκηψ Ἀνδραμίδης.

Ἄ! πρίγκηψ Φιλόδωρος ἐσηκώθη τεταραγμένος, καὶ
πάλιν ἐκάθησε προσηλώσας ἐπὶ τῆς θύρας τοὺς
ὄφθαλμούς.

- Τί θέλεις; εἶπε πρὸς τὸν εἰσελθόντα ὑπηρετήν.
- Νέος τις ἐπιμένει νὰ σὰς ἰδῆ ἀμέσως...
- Εἰπέ τον νὰ ἐμβῆ.
- Ὁ Ἀλέξανδρος εἰσῆλθεν εὐθύς, ἀλλὰ, διὰ τὸ ἀμυδρὸν τοῦ φωτός, δὲν διεκρίνετο ἡ ταραχὴ καὶ ἡ ἀλλοίωσις τοῦ προσώπου του.
- Κύριε πρίγκηψ, εἶπεν ὁ Φιλόδωρος σηκωθείς, μὲ ὕψος προσηΐας καὶ φιλόρρον, δὲν ἤλπιζα νὰ σὰς ἰδῶ τόσῳ γρήγορα... Καθίστατε, παρακαλῶ.
- Τὸ ἀξιοπρεπὲς καὶ τὸ ἀτάραχον τοῦ πρίγκηπος Φιλოდώρου κατεθεορῦθησαν τὸν νέον Ἀλέξανδρον. Ἡ ἀγανάκτησίς του ἐπραῦνθη, καὶ δισταγμὸς τις διεδέχθη τὴν ἀκατάσχετον ὀρμὴν του.
- Τῶνόντι, ἀπεκρίθη ὁ νέος, βλέπω κ' ἐγὼ ὅτι ἡ ἐπίσκεψίς μου ἔγεινε πολὺ γρήγορα· ἐλπίζω ὅμως ὅτι θὰ μὲ συγχωρήσετε ἀφοῦ μάθετε τὴν αἰτίαν.
- Λέγετε, κύριε.
- Μὲ φαίνεται... κύριε πρίγκηψ... ὅτι τὸ ὄνομα τῆς οἰκογενείας μου... τὸ ὄνομα τοῦ Ἀλεξάνδρου Ἀνδραμίδου δὲν σὰς εἶναι ἄγνωστον.
- Ἐλεγε καὶ τὸ στήθος του ἐπαλλε σφοδρῶς ὡς ἂν ἐμελλε νὰ διαρῶρη.
- Νομίζω ὅτι τὸ ἤκουσα, ἀπεκρίθη μὲ ὕψος ἀδιάφορον ὁ πρίγκηψ. Εἴσθε Ῥώσος; κύριε.
- Ῥώσος!... Ἐλλην, κύριε πρίγκηψ, υἱὸς Ἑλληνος ὑπηρετήσαντος τὴν Ῥωσίαν, καὶ φονευθέντος εἰς Ὀκζακῶβ, ὡς τοῦλάχιστον μὲ εἶπαν.
- Ἄ! ἀνεφώνησεν ὁ Φιλόδωρος· μετὰ δὲ μικρὰν σιωπὴν, ἠρώτησεν ἐκ νέου, ἡ μήτηρ σας λοιπὸν ἦτον ἀπὸ τὴν Ῥωσίαν;
- Ναί, κύριε πρίγκηψ, καὶ ὠνομάζετο Αἰκατερίνα Γαμάζοφ.
- Ὦνομάζετο!... ἐπανελάβεν ἀτενῶς ὁ Φιλόδωρος, εἶσθε λοιπὸν ὄρφανός;
- Ὁχι, κύριε πρίγκηψ, ζῆ... καὶ κλαίει πάντοτε τὸν σύζυγόν της.
- Ἄ! ἀνεφώνησε καὶ πάλιν ὁ Φιλόδωρος· καὶ ἔπειτα ἐσιώπησεν. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπερίμενε τρέμων.
- Ὑποθέτω, εἶπε μὲ ἀταραξίαν ὁ Φιλόδωρος, πόσον θὰ λυπεῖτε χωρισθεῖτα τοῦ μόνου υἱοῦ της. Εἴσθε πολλὰ νέος, κύριε, καὶ ἀπειρος τοῦ κόσμου.
- Ἐλπίζω, ἀπεκρίθη ὑπερηφάνως ὁ Ἀλέξανδρος, ὅτι θὰ φερθῶ πάντοτε εἰς τρόπον ὥστε νὰ τιμῶ τὸ ὄνομά μου...
- Δὲν ἀμφιβάλω, ἀπεκρίθη ὁ πρίγκηψ Φιλόδωρος. Ἀλλὰ τοσοῦτῳ ἦτο γαλήνιον τὸ ἦθος του, ὥστε ὁ Ἀλέξανδρος ἐπίεθη ὅτι ἀτόπως ἐφαντάσθη ὅτι ἐκεῖνος ἦτο πατήρ του. Καὶ ὅμως ἀπεφάσισε ν' ἀπευθύνῃ πρὸς αὐτὸν καὶ τελευταίαν ἐρώτησιν.
- Δότε με τὴν ἀδειαν, κύριε πρίγκηψ, νὰ σὰς ἐρωτήσω, ἐὰν εἴχετε συγγενεῖς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ῥωσίας.
- Ἀλλὰ μόλις ὁ πρίγκηψ, μετὰ τινα σιωπὴν, ἀπεκρίθη·
- Πιθανόν· ἡ οἰκογενείά μου εἶναι πολυάριθμος... Δὲν ἔμπορῶ νὰ σὰς βεβαιώσω.
- Ἦλθα μόνον διὰ νὰ λάβω πληροφορίας περὶ τούτου, ἀπεκρίθη στενάξας ὁ Ἀλέξανδρος. Ἦλπιζα ὅτι θὰ ἐλύετε μερικὰς μου ἀπορίας... Τώρα ὅμως βλέπω ὅτι δὲν δύνανται νὰ...
- Ἀπορίας! ἀνέκραξεν ὁ Φιλόδωρος διακόψας τὸν ἔξον του. Ποίου εἶδους;
- Ὑπέθεσα ὅτι αἱ οἰκογενεαὶί μας εἶχαν συγγενεῖάν τινα.
- Ἄ!... καὶ πῶς;
- Ἡπατήθην βεβαίως· ὥστε αἱ περὶ τούτου λεπτομέρειαι σὰς εἶναι ἀδιάφοροι. Τὸ ὄνομά μου σὰς εἶναι σχεδὸν ἄγνωστον... Ἀγνοεῖτε ἐπίσης τὸ τῆς μητρὸς μου... Ἐπομένως ἡ συγγενεία μας, καὶ ἂν ὑπάρχη, θὰ εἶναι πολλὰ μεμακρυσμένη. Θεωρῶ λοιπὸν περιττὸν νὰ σὰς ἐνοχλήσω περισσότερον, καὶ σὰς παρακαλῶ νὰ μὲ συγχωρήσετε διότι ἔλαβα τὸ θάρρος...
- Καὶ ἡτοιμάζετο νὰ ἀναχωρήτῃ· ἀλλ' ὁ πρίγκηψ ἐμποδίσας αὐτόν,
- Ἐξ ἐναντίας, εἶπε, χαίρω διότι ἔλαβα τὴν νέαν αὐτὴν συνέντευξιν μὲ ὑμᾶς, πολὺ πλέον εὐχάριστον τῆς πρώτης. Ἐγκρίνω κατὰ πάντα τοὺς λόγους δι' οὓς ἠελήσατε νὰ μὲ ἰδῆτε, διότι ἀποδεικνύουν τὴν εὐγένειαν τῶν αἰσθημάτων σας... Ἐνδέχεται νὰ ὑπάρχη αὐτὴ ἡ συγγενεία... καὶ θὰ εἴμ' εὐτυχῆς, ἂν καὶ μεμακρυσμένη ἀκόμη...
- Κύριε πρίγκηψ, ἀνεφώνησε διακόψας αὐτόν ὁ Ἀλέξανδρος, διὰ νὰ λητμονήσω τὸ κακὸν τὸ ὁποῖον μ' ἐπροξενήσατε, ἔπρεπεν ἡ συγγενεία μας αὐτὴ νὰ ἦναι πολλὰ στενὴ. Τῶνόντι εἶχα φαντασθῆ... πλην ἦτον χίμαιρα, ὡς βλέπω.
- Τί εἴχετε φαντασθῆ, ἠρώτησεν ἐντόνως ὁ Φιλόδωρος.
- Τί εἶχα φαντασθῆ! ἐπανελάβεν ἀνασκιρτήσας ὁ νέος ὅταν ἤκουσε τὸν τόνον δι' οὗ ἐγένετο ἡ ἐρώτησις. Εἶχα φαντασθῆ ὅτι ὁ πρίγκηψ Ἀνδραμίδης, ὅστις ἐφονεύθη εἰς Ὀκζακῶβ... ὠνομάζετο πρίγκηψ Φιλόδωρος!
- Ὁ πρίγκηψ ἀνεπήδησεν ἀκουσίως, καὶ εἶπε·
- Πρίγκηψ Φιλόδωρος!... Παράδοξον! Ἐπειτα δὲ, καθίσας μειδιῶν καὶ κατὰ τὸ φαινόμενον ἀτάραχος, λοιπὸν, προσέθηκε, μ' ἐκλαμβάνετε ὡς πατέρα σας!.. Τίς σὰς ἐνέπνευσε τοιαύτην ἰδέαν;
- Ἀδιάφορον, ἀφοῦ δὲν εἴσθε!
- Δὲν εἶναι ὅμως ἀδιάφορον καὶ δι' ἐμέ. Θὰ εἶχα καύχημά μου τὸ νὰ ἔχω υἱὸν τοιοῦτον... Σεῖς ὅμως ἂν ἤμην πατήρ σας, τί θὰ ἐκάμνετε;
- Ἐὰν ἤμην υἱὸς σας!... ἀπεκρίθη ὁ Ἀλέξανδρος ὀλως ἐνθουσιῶν, θὰ ἐπιπτα πρὸ τῶν ποδῶν σας διὰ νὰ ζητήσω τὴν εὐχὴν σας... καὶ ἔπειτα θὰ σὰς ὠδήγουν εἰς τὴν μητέρα μου ἡ ὁποία κλαίει πρὸ εἰκοσι χρόνων.
- Ὁ πρίγκηψ ἐσιώπησεν.
- Ἐννοῶ! εἶπε μετὰ ταῦτα, καλύπτων τὴν ἐσωτερικὴν ταραχὴν του δι' ἐξωτερικῆς ἰλαρότητος, θὰ ἐχαίρετε ἀποφεύγοντες οὕτω τὴν μονομαχίαν, καὶ, τὸ οὐσιωδέστερον, ἀπαλλαττόμενοι ἀντεραστοῦ.
- Κύριε πρίγκηψ, ἀνέκραξεν ἀγανακτῆσας ὁ Ἀλέξανδρος διὰ τὴν εἰρωνικὴν ταύτην φράσιν, μετανοῶ δι' ὅσα εἶπα· βλέπω ὅτι παρεξηγήσατε τὰ αἰσθημα-

τά μου. Ἐάν ἀπὸ Ἀνδραμίδης ἐγινόμην Φιλόδωρος, θὰ ἐγινόμην καὶ υἱὸς εὐπειθῆς καὶ φιλόστοργος, θὰ ἐθυσίαζα διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ πατρός μου καὶ τὰ ἀσπαστότερα αἰσθήματα τῆς καρδίας μου, καὶ αὐτὰς τὰς γλυκυτέρας ἐλπίδας τῆς ζωῆς μου. Ἐπειδὴ ὅμως ἐφάνητε τοιοῦτος πρὸς ἐμέ, θὰ εἶμαι πάντοτε ἐραστῆς τῆς Σοφίας, καὶ ἰδικός σας ἀπονοδὸς ἐχθρός!

— Ἀξιόλογα, εἶπε μαιδιῶν ὁ Φιλόδωρος· ὥστε ἀφίνετε τὴν ἐκλογὴν εἰς ἐμέ· ἢ νὰ νυμφευθῶ τὴν μητέρα σας καὶ νὰ σᾶς ἀναγνωρίσω υἱόν μου, ἢ νὰ ἐκθέσω τὸ στήθος μου εἰς τὰς πληγὰς σας. Ὁμολογεῖτε ὅτι δὲν εἶν' εὐκολὸς ἢ ἀπόφρασις.

— Ἀγαπᾶτε ν' ἀστειεύεσθε, κύριε πρίγκηψ, εἶπεν ὁ Ἀλέξανδρος σηκωθείς καὶ μὲ πολλὴν ἀξιοπρέπειαν. Ἔστω! ἐξηγήσατε ὅπως θέλετε τὸν σκοπὸν δι' ὃν ἦλθα εἰς τὴν οἰκίαν σας· ἀλλ' ἔως αὖριον, παρακαλῶ.

— Ὅπως ἀγαπᾶτε, ἀπεκρίθη ὁ Φιλόδωρος σηκωθείς ἐπίσης. Μίαν μου μόνην ἀπορίαν ἐξηγήσατε παρακαλῶ. Δὲν εἶναι πολλαὶ ὥραι ἀφοῦ μὲ ἴδετε σήμερον, καὶ τότε, ὡς καὶ τώρα, ἐγνωρίζετε τὸ ὄνομά μου. Πῶς τότε δὲν εἶχετε τὴν περίεργον ἰδέαν τὴν ὁποίαν ἤλθετε νὰ μ' ἐκφράσετε τώρα;

— Τί σᾶς μέλει; ἀπεκρίθη ἀγερώχως ὁ Ἀλέξανδρος... Μ' ἐδόθησαν πληροφορίαί, τὰς ὁποίας δὲν εἶχα λόγους νὰ μὴ πιστεύσω...

— Πληροφορίαί! παράδοξον! καὶ ἀπὸ ποῶν;

— Γνωρίζετε τὸν συνταγματάρχην Τιτόφ;

Ὁ Φιλόδωρος ἀνεκίρτησε τὸν Τιτόφ;... μὲ φαίνεται...

— ὦ! μὴ σκοτίζεσθε! εἶναι περιττόν. Διὰ νὰ ἐνθυμηθῆ τις τοιαύτας περιστάσεις δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ κοπιᾶζῃ τῆς καρδίας ἢ μνήμη εἶναι καὶ ταχεῖα καὶ ἰσχυρά. Φθάνει, κύριε πρίγκηψ, ἔως ἐδῶ... καὶ αὖριον τὰ περιττέρω.

— Ὅπως ὀρίζετε, πρίγκηψ, εἶπεν ὁ Φιλόδωρος μὲ ἄκραν ἀδιαφορίαν. Ἐχετε μάρτυρας;

— Μάρτυρας! ἐπανέλαβεν ὁ Ἀλέξανδρος. Μεταξὺ τιμῶν ἀνθρώπων... μὲ φαίνεται ὅτι οἱ ἰδικοί σας ἀρκοῦν.

— Διόλου, νέε κύριε· σᾶς εὐχαριστῶ μὲν διὰ τὴν πρὸς ἐμέ καλὴν σας ὑπόληψιν, σᾶς λέγω ὅμως ὅτι δὲν εἶναι φρόνιμον. Ἡ συμβουλή αὐτὴ εἶναι πατρικὴ.

— Ἐξακολουθεῖτε, βλέπω, τὰς ἀστείότητας, κύριε πρίγκηψ. Ἀπορῶ τῳόντι, διότι ἐπερίμενα ἀπὸ ὑμᾶς πλεοτέρα...

— Ἡ ἰδέα σας μ' ἐφάνη πολλὰ παράδοξος... Λοιπὸν ἀγαπᾶτε πολὺ τὴν Σοφίαν; Εἴσθε φίλος τῆς, ὡς ἔμαθα, ἀπ' αὐτῆς τῆς παιδικῆς τῆς ἡλικίας;

— Κύριε πρίγκηψ!

— Ἄς τὰ εἰπῶμεν μεταξὺ μας... Σᾶς ἀγαπᾶ καὶ αὐτὴ;

— Κύριε πρίγκηψ! προχωρεῖτε ὅσω δὲν πρέπει.

— ὦ! τί πειράζει... πλὴν ἔστω, εἶπαμεν ἄρχετὰ, τὰ λοιπὰ εἰς αὖριον. Ὁ φίλος μου Γ. Βενιέρης θὰ ἔλθῃ τὸ πρωὶ νὰ σᾶς εἰδοποιήσῃ περὶ τοῦ μέρους ὅπου θὰ συμπαραυρεθῶμεν. Δουλὸς σας.

Εἶπε καὶ ἤνοιξε τὴν θύραν. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος χαίρετίσας ἐξῆλθεν ὀρηκτικῶς. Ὁ Φιλόδωρος μείνας

μόνος ἐκάθησε παρά τινα τράπεζαν, καὶ στηρίζας ἐπ' αὐτῆς τὰς δύο χεῖρας, ἔβριψεν ἐπ' αὐτῶν τὴν κεφαλὴν. Ἐπειτα, γράψας ἐπιστολὴν, διέταξε τὸν ὑπρέτην του νὰ τὴν ἐγχειρίσῃ ἄνευ ἀναβολῆς πρὸς τὸν Κ. Γ. Βενιέρην.

ΣΤ'.

— Καλ' ἡμέρα σας, Ἐδουάρδε μου, εἶπεν ὁ πρίγκηψ Φιλόδωρος ἐμβὰς εἰς τὴν αἴθουσαν· ἦλθα, ὡς βλέπετε, πολλὰ πρωί· ὁ πατήρ σου εἶν' ἐδῶ;

— Μετ' ὀλίγον ἔρχεται.

— Ἐν τούτῳ, αἰτάτε, δὲν εἶναι συγχωρημένον νὰ ἰδῶ τὴν κυρίαν Σοφίαν; ἐπεθύμουν νὰ τὴν ὀμιλήσω.

Ὁ Ἐδουάρδος ἐτίσθη ἀμηχανῶν.

— Ἡ ἀδελφὴ μου, εἶπεν ἐπὶ τέλους, ἦτον κακοδιάθετος χθὲς ὅλην τὴν ἡμέραν, καὶ φοβιῶμαι...

— Ὅθ' λυπηθῶ πολὺ ἐὰν δὲν μὲ δεχθῆ. Ἐχω νὰ τὴν κοινοποιήσω σημαντικὴν εἰδήσιν καὶ δι' αὐτὴν καὶ δι' ἐμέ. Κάμε μὲ τὴν χάριν νὰ μὲ ἀναγγείλῃς, καὶ νὰ ἐπιμείνῃς νὰ τὴν ἰδῶ.

— Πολλὰ καλὰ. Ἰωάννη! εἶπε πρὸς τὸν ὑπρέτην, ἤκουρες τί ἐπιθυμεῖ ὁ πρίγκηψ; εἰδοποίησε τὴν ἀδελφὴν μου.

— Εἶπέ με ἐν τούτῳ, Ἐδουάρδε μου, ἠρώτησεν ὁ Φιλόδωρος; ὁποῖος ἀνθρώπος εἶναι ὁ πρίγκηψ Ἀνδραμίδης τὸν ὁποῖον εἶδα προχθὲς ἐδῶ;

Ὁ Ἐδουάρδος ἐρυθρίασας καὶ ταλαντευθεὶς,

— Εἶν' ἓνας νέος, εἶπεν ἐπὶ τέλους... συμμαθητῆς μου... ὁ ὁποῖος...

— Συνανετράφης μὲ αὐτόν;

— Ναί, εἴμεθα γείτονες...

— Ἀνήκει εἰς καλὴν οἰκὸ γένειαν;

— Ναί... ἐκ μητρὸς τοῦλάχιστον.

— Πῶς ἐκ μητρὸς;

— Ἐνομιζάμεν πολὺν καιρὸν... πλὴν ἐπὶ τέλους ἐμάθημεν...

— Ὅτι εἶναι νόθος βεβαίως.

— Ναί... τὸ ὄνομα τοῦ Ἀνδραμίδου εἶναι πλαστόν, τὸ ὁποῖον εἶχε λάβει ὁ πατήρ του διὰ ν' ἀπατήσῃ τὴν μητέρα του.

— Τῳόντι! Καὶ τὸ ἐμάθετε πρὸ πολλοῦ;

— Προχθὲς μᾶς διηγήθη ὁ συνταγματάρχης Τιτόφ τὴν ἱστορίαν αὐτὴν. Ὁ πατήρ μου ὠγίσθη εἰς ἄκραν, καὶ ἐμήνυσεν τὸν Ἀλέξανδρον νὰ μὴ πατήσῃ πλέον ἐδῶ. Ὁ ταλαίπωρος αὐτὸς ἐλυπήθη ὅσον ἐνδέχεται.

— Τὸ ὑποθέτω... Καὶ ἤξεύρεις τὸ ἀληθινὸν ὄνομά του;

— Πῶς νὰ τὸ ἤξεύρω; Ὁ πατήρ του θὰ ἦτον ἄσημός τις τυχοδιώκτης.

Ἐν τούτῳ εἰσῆλθεν ἡ Σοφία συνωδευμένη καὶ ἀπὸ τὴν τροφὸν τῆς. Ὁ δὲ πρίγκηψ, πλησιάσας αὐτὴν εὐσεβάστως, ἐξέφρασε πόσῃ λύπῃ ἐδοκίμασε μαθῶν ὅτι ἦτο ἀσθενής. Καὶ τῳόντι, τὸ πρόσωπόν του ἦτο κάτωχρον καὶ μελαγχολικώτατον. Καὶ αὐτὴ μὲν ἐκάθησεν· ὁ δὲ Ἐδουάρδος, ἀφοῦ συνωμίλησεν ὀλίγον

ἔτι μὲ τὸν Φιλόδωρον, ἐξῆλθε.

— Μὲ ἐμνηύσατε, κύριε πρίγκηψ, εἶπεν εὐθύς ἡ νέα, ὅτι ἔχετε νὰ μὲ κοινοποιήσετε εἰδησιν σημαντικῆν.

Ψυχρὸς καὶ ἀπότομος ἦτο παρὰ τὸ σύνθηρος ὁ τρόπος τῆς· ὁ δὲ πρίγκηψ, θιλήτας νὰ βεβαιωθῆ πόθεν ἢ μεταβολὴ αὐτῆς.

— Σημαντικὸν εἶαι πάντοτε δι' ἐμέ, ἀπεκρίθη μὲ ἀπειρον ἐρωτικὴν φιλοφροσύνην, τὸ νὰ σᾶς βλέπω καὶ νὰ σᾶς ἐμιλῶ. Εἶχα τότεν καιρὸν, δύο ἡμέρας, ὁλοκλήρους, νὰ σᾶς ἰδῶ...

— Τοῦτο ἠθέλητε νὰ μὲ εἰπῆτε; ἀνερώνητε, διακόψατα αὐτὸν ἡ Σοφία, μὲ ὕρος δηκτικώτατον. Τότε δὲν ἦτον ἀναγκαῖον νὰ μὲ στερήσετε τὴν ἡσυχίαν μου!

— Εἶθε ἀπλαγχος σήμερον, ὦραία Σοφία, ἐπανάλαβε μειδιῶν ὁ πρίγκηψ. Σᾶς εἰδοποιῶ ὅμως ὅτι θὰ σᾶς ἀνταποδώσω τὴν σκληρότητά σας, καὶ ὅτι δι' αὐτὸ καὶ μόνον ἦθα. Ζηλεύω.

— Ζηλεύετε!... μὲ φαίνεται ὅμως ὅτι δὲν ἔχετε ἀκόμη τὸ δικαίωμα νὰ ζηλεύετε, ἀπεκρίθη ὑπερφάνως ἡ νέα.

— Μὲ συγχωρεῖτε, τὸ λαμβάνω ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης. Σᾶς ἐπαναλέγω λοιπὸν ἔτι ζηλεύω... καὶ ἠξέυρετε βεβαίως ποῖον.

— Ἐγώ!

— Βέβαια. Ζηλεύω τὸν πρίγκηπα Ἀνδραμίδην.

— Κύριε πρίγκηψ! ἀνέκραξεν ἐντόνως ἡ Σοφία. Δὲν εἶμαι συνειδημένη ν' ἀκούω τοιαύτας ὁμιλίαις... καὶ σᾶς ἀφίνω ὑγίαν.

Ἄλλ' ὁ Φιλόδωρος, ἐμποδίσας αὐτὴν, εἶπε μὲ ὕρος σπουδαῖον συνάμα καὶ εἰρωνικόν,

— Δὲν σᾶς ἀφίνω. Θέλω νὰ σᾶς φανερώσω ὅτι ἔχω εἰς τὴν καρδίαν μου, καὶ δικαίωματι ἀμοιβαιότητος, σᾶς παρακαλῶ νὰ μὲ φανερώσετε ὅτι ἔχετε εἰς τὴν ἐδικὴν σας.

— Τῶνόντι! εἶπεν ἡ Σοφία γλευστικῶς.

— Τῶνόντι, ἐπανάλαβεν ὁ πρίγκηψ. Δι' αὐτὸ καὶ μόνον ἦλθα. Πολλάκις σᾶς εἶπα ὅτι σᾶς ἀγαπῶ, ἀλλὰ ποτὲ δὲν μ' ἀπεκρίθητε.

— Ἦτον εὐκόλον νὰ μαντεύσσετε τὴν ἀπόκρισιν! ἀπεκρίθη μὲ πικρίαν ἡ νέα, παραφερθεῖσα ἀπὸ αἰσθημα πολὺ ταχύ-ερον τῆς σκέψεως.

— ἔχετε δίκαιον, ἀπεκρίθη μετὰ μικρὰν σιωπὴν ὁ Φιλόδωρος· τὸ πρᾶγμα εἶναι φανερόν. Ἀλλὰ τί θ' ἀπεκρίσεθε εἰς τὸν πρίγκηπα Ἀνδραμίδην, ἐάν σᾶς ἀπέτεινε τὴν ἰδίαν ἐρώτησιν;

— Κύριε πρίγκηψ!

— Ἐξηγηθήτε, παρακαλῶ, μὲ τὴν ἰδίαν παρρησίαν. Σᾶς δυσταρεστὴ ὅσον κ' ἐγώ;

— Τί σημαίνουν αὐτά; ἀπεκρίθη μὲ ἀγανάκτησιν ἡ Σοφία.

— Τί σημαίνουν; θὰ σᾶς τὸ εἰπῶ μετ' ὀλίγον. Ἐν τοσοῦτῳ θὰ σᾶς φανερώσω ὅτι ἀγνοεῖτε ἴσως, ὅτι ὁ λεγόμενος πρίγκηψ Ἀνδραμίδης; εἶναι ἄνθρωπος ποταπός, νόθος...

— Κύριε! κύριε! ἀνέκραξεν ἡ Σοφία.

— Περιέργον! τὸ πρᾶγμα δὲν ἐπιδέχεται ἀμφιβολίαν ἀπεδείχθη ἐδῶ, εἰς τὴν οἰκίαν σας, καὶ διὰ τοῦτο τὸν ἐδίωξεν ὁ πατήρ σας.

Ἡ Σοφία, ἀναβιβίσασα μὲ ταχύτητα βέλους τὴν χεῖρα πρὸς τὸ πρόσωπόν της, ἐκάλυψε τοὺς ὀφθαλμούς· ἀλλ' ἀνυψώσασα μετὰ μικρὸν τὴν κεφαλὴν,

— εἶναι, ἀνέκραξεν ἐντόνως, συκοφαντία!

— Πλὴν τί πρὸς τοῦτο, ἀφοῦ καὶ νόθον καὶ μὴ τὸν ἀγαπᾶτε.

— Δὲν σᾶς εἶπα, κύριε, ἐπανάλαβεν ἀξιοπρεπῶς ἡ νέα, ἐνῶ ἐπαλλε σφοδρῶς τὸ στήθος της, δὲν σᾶς εἶπα τοιοῦτόν τι... καὶ ἡ ὑπόψια σας ἐδύνατο νὰ μὲ προσβάλῃ. Λέγω ὅμως παρρησία, καὶ τὸ λέγω μάλιστα εὐχαρίστως ἐνώπιόν σας, ὅτι ἐάν ποτε ἠγάπων τινα ὁποιοσδήποτε καὶ ἂν ἦτον, θὰ τὸν ἠγάπων διὰ τὰς ἀρετάς του, διὰ τὴν εὐγένειαν τοῦ χαρακτήρος καὶ τῆς καρδίας του, διὰ τὰ ἠθικὰ προτερήματά του, χωρὶ διόλου νὰ λάβω ὑπ' ὄψιν τὰ τυχαῖα καὶ ἀμεξάρτητα ἀπὸ τὴν θέλησίν του ἀτυχήματά του.

Ὁ δὲ Φιλόδωρος, ἀτενίζων αὐτὴν μὲ προσοχὴν,

— Ἐμαθα, εἶπεν, ὅτι ἐπεθύμουν νὰ μάθω.

— Τί; κύριε, ἠρώτησεν ὑπερηφάνως ἡ Σοφία.

— Καὶ τὰ συγχαρῶ, προσέθηκε μειδιάσας σκωπτικῶς, τὸν πρίγκηπα Ἀνδραμίδην.

— Δὲν θὰ συγχαρῆτε κανένα, κύριε πρίγκηψ, ἀνέκραξεν ἀγερώχως ἡ Σοφία. Ἡ ἀπόφασίς μου εἶναι ἀμετάθετος... καὶ ἐλπίζω ὅτι ὁ πατήρ μου δὲν θὰ ἐναντιωθῆ

— Καὶ τί ἀπεφασίσαστε;

— Αὖριον... θὰ γείνω καλογραῖτα.

— Ἄ! ἀνέκραξε καὶ ὁ Φιλόδωρος σηκωθείς!... Ὅποια ἰδέα ἀλλόκοτος!

— Ἡ ἀπόφασίς μου, ἐπανάλαβεν ἐντονώτερον ἡ Σοφία, εἶναι ὡς εἶπα, ἀμετάθετος, καὶ ἐλπίζω, κύριε πρίγκηψ, ὅτι δὲν θὰ παρεμβάλετε ἐμπόδια.

— Ἐξ ἐναντίας, κυρία μου! ἀπεκρίθη μειδιῶν, καὶ τὸ χειρότερον... δὲν θὰ τὰ παρεμβάλω μόνος. Τὴν ὥραν ἐκείνην ἠκούσθησαν ὁμιλίαι ἐκτὸς τῆς θύρας.

— Ὁ πρίγκηψ Φιλόδωρος θὰ εἶν' ἐδῶ, ἔλεγεν ἡ φωνὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου.

— Ναι, κύριε πρίγκηψ, πλὴν...

— Μ' ἔγραψεν αὐτός ὁ ἴδιος νὰ ἔλθω ἐδῶ νὰ τὸν ἐνταμώσω.

Καὶ ὁ μὲν ὑπηρετὴς ἤνοιξε τὴν θύραν τῆς αἰθούρας, ἡ δὲ Σοφία ἴστατο σιωπῶσα, ὄλη κάτωχρος καὶ τεταραγμένη.

— Δὸς τὴν ἄδειαν εἰς τὸν πρίγκηπα Ἀνδραμίδην, εἶπε πρὸς τὸν ὑπηρετὴν ὁ Φιλόδωρος, νὰ ἔλθῃ. Καὶ στραφείς μὲ βλέμμα πανοῦργον πρὸς τὴν Σοφίαν, ἐλπίζω ὅτι τὸ συγχωρεῖτε, προσέθηκε, κυρία μου;

Ἡ Σοφία ἠθέλησε νὰ ἀναχωρήσῃ, ἀλλ' ὁ πρίγκηψ δὲν τὴν ἀφῆκε.

— Μὴ, μὴ, κυρία μου! ἔχομεν τὴν ἀνάγκην σας. Ἐμβάτε λοιπὸν, κύριε Ἀλέξανδρε, ἔκραξεν ὁ πρίγκηψ, σᾶς περιμένομεν.

Οὗτος δὲ ἐκστατικὸς καὶ ἀπορῶν, εἰσῆλθε καὶ ἐχαίρετισε τὴν Σοφίαν, θέλουσαν νὰ ἀναχωρήσῃ.

— Βοηθήσατέ με, πρίγκηψ, εἶπεν ὁ Φιλόδωρος κρατῶν τὴν χεῖρα τῆς νέας, διὰ νὰ τὴν καταπεισῶμεν νὰ μεταβάλῃ ἀπόφασιν. Θέλει νὰ γείνη καλογραῖτα.

— Κύριε πρίγκηψ! ἀπεκρίθη παρωργισμένος ὁ Ἀλέξανδρος, δὲν ἐννοῶ διόλου τὴν διαγωγὴν σας . . . Μὲ φαίνεται ὅτι δὲν εἶν' ἐδῶ ὁ τόπος τὸν ὁποῖον ἔπρεπε νὰ ἐκλέξετε. Λυποῦμαι κατάκαρδα φοβούμενος μήπως ἡ κυρία νομίση ὅτι εἶμαι κ' ἐγὼ συννοχος τῆς ἀνεξηγήτου αὐτῆς ἀστείότητός σας, καὶ τὴν παρκαίω νὰ μὲ συγχωρήσῃ . . . Ὁ φίλος σας Κ. Βενιέρης ἐλθὼν, πρὸ ὀλίγου μὲ εἰδοποίησεν ὅτι μὲ περιμένει' ἐδῶ καὶ, ἂν καὶ τὸ μέρος μ' ἐφάνη παράδοξον, δὲν ἐδίστασα ὅμως . . .

— Ἐχάμετε ἀξιόλογα, εἶπε διακόψας αὐτὸν ὁ Φιλόδωρος. Τώρα δὲν περιμένω παρὰ μόνον τὸν βαρόνον Σταίνσορφ διὰ νὰ ἐξηγηθῶμεν καὶ οἱ τέσσαρες.

— Κύριε! ἐπανελάβην ἀκαθέκτως ὁ Ἀλέξανδρος δὲν ἐπερίμενα τοῦτο ἀπὸ ὑμᾶς . . . ἡ πανουργία αὐτῆ μὲ φαίνεται . . .

— Σιγᾶ, σιγᾶ, εἶπε γελῶν ὁ πρίγκηψ, ἡ πανουργία αὐτῆ μ' ἔμαθεν ὅ,τι ἐπεθύμουν νὰ μάθω. Ὁμολογῆσατε τώρα, κυρία Σοφία, ὅτι ἀποστρέφεσθε τὸν πρίγκηπα Φιλόδωρον, καὶ ἀγαπᾶτε τὸν πρίγκηπα Ἀνδραμίδην.

— Κύριε πρίγκηψ, εἶπε, μὲ φωνὴν τρέμουσαν ἡ Σοφία. Καταχρᾶσθε . . .

— Καταχρῶμαι τὴν ἐμπιστοσύνην σας; τοῦτο ἠθέλετε νὰ εἰπῆτε πλὴν ἀρετέ με νὰ τελειώσω. Ἡθελα νὰ σᾶς εἰπῶ ὅτι θὰ εὐρεθῆτε εἰς δύσκολον θέσιν, διότι καὶ ἀποστρέφεσθε καὶ ἀγαπᾶτε συγχρόνως καὶ τοὺς δύο μᾶς.

Καὶ ὁ μὲν Ἀλέξανδρος ἀνεσκήρτησεν, ἡ δὲ Σοφία ἔμεινεν ὡς ἀπόπληκτος.

— Τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀκλόυστατον, ἐπανελάβε μὲ πολλὴν καρδίας συγχίνησιν ὁ Φιλόδωρος. Ἐγὼ εἶμαι Ἀλέξανδρος Ἀνδραμίδης, πρίγκηψ Φιλόδωρος, καὶ ὁ νέος αὐτὸς ἐπίσης Ἀλέξανδρος Ἀνδραμίδης, πρίγκηψ Φιλόδωρος.

— Ἄ! Ὁσέ μου! ἀνέκραξε κλονηθεὶς ὁ νέος, ἐνῶ ὁ Φιλόδωρος, ἀνοίξας τὰς ἀγκάλας, περιεπτύχθη φιλοστόργως αὐτόν.

— Λοιπὸν, Σοφία μου, εἶπεν ἐκεῖνος στραφεὶς πρὸς τὴν νέαν, ἱσταμένην ἀκίνητον καὶ ἐν ἀμηχανίᾳ, ὁποῖα καὶ ἂν εἶναι ἡ γέννησις τοῦ ἀνδρός τῆς ἐκλογῆς σου, θὰ τὸν ἀγαπᾶς, ὡς μὲ εἶπες πρὸ ὀλίγου, πάντοτε. Ἐλπίζω ἄρα ὅτι ὁ ἀγαπᾶς πάντοτε τὸν Ἀλέξανδρον, ἂν καὶ εἶναι υἱός μου.

— Ἐ! Ἐ! ἠκούσθη κράζουσα φωνὴ τις βροντώδης· τί τρέχει; ἡ δὲ φωνὴ ἦτο ἡ τοῦ βαρόνου Σταίνσορφ ἐλθόντος τὴν ὥραν ἐκείνην, καὶ καταπληχθέντος ἀπὸ τὰ γινόμενα.

— Τί τρέχει! ἐπανελάβεν ὁ πρίγκηψ. Σᾶς παρουσιάζω, κύριε βαρόνε, τὸν νέον Φιλόδωρον, τὸν υἱόν μου.

— Πῶς! πῶς! . . . ἀνέκραξε θαυμαστικῶς ὁ γέρον βαρόνος.

— Ναι, φίλτατε βαρόνε, εἶναι ὁ Ἀλέξανδρος Ἀνδραμίδης, πρίγκηψ Φιλόδωρος, υἱός τοῦ πατρός του τὸν ὁποῖον ἔχετε πρὸ ὀφθαλμῶν. Καὶ ἐπειδὴ ἠθέλετε νὰ κάμετε γαμβρὸν ἕνα Φιλόδωρον, δότε με τὴν ἀδειαν νὰ σᾶς προτείνω τοῦτον, ὅστις εἶναι καὶ νεώτερος, καὶ ὠραιότερος . . . ἔχων πρὸς τοῖς

ἄλλοις τὸ ἀνεκτίμητον πλεονέκτημα τοῦ ν' ἀγαπᾶται ἀπὸ τὴν κυρίαν Σοφίαν, ἣτις ἀποστρέφεται ἐξ ὅλης καρδίας τὸν ἄλλον.

— Ἄ! κύριε πρίγκηψ, ἀνέκραξεν ἡ Σοφία.

— Ἐξηγηθῆτε, σᾶς παρακαλῶ, καλῆτερα, εἶπεν ὁ γέρον βαρόνος, ἐπειδὴ δὲν ἐνόησα τίποτε.

Φαίνεται ὅτι αἱ ἐπιθυμηταὶ ἐξηγήσεις ἐγένοντο ἐν τῷ ἄμα, καὶ ὅτι ὁ βαρόνος Σταίνσορφ ἐνόησεν ἐπὶ τέλους τὰ διατρέχοντα· διότι, μετὰ τινος ἡμέρας ἡ Σοφία Σταίνσορφ, ἣτις εἶχε συλλάβει τὸν ἀμετάτρεπτον σκοπὸν τοῦ νὰ καλογοῦσθῃ, ἐκαλογοῦρευσεν τὸν Ἀλέξανδρον Ἀνδραμίδην, πρίγκηπα Φιλόδωρον.

Ἐξ αὐτοῦ κατάγονται οἱ Φιλόδωροι τοὺς ὁποῖους ἐγνωρίζαμεν, μείρακις ἔτι, πρὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος ἐν Θεραπείοις, ἀλλ' εἴτινες ἀμφιβάλλομεν ἂν σώζωνται σήμερον.

N. Δ.

ΤΑΙΤΙΣ.

Ἐτοιμάσατε ὅλας τὰς δυνατὰς γεωγραφικὰς ὑμῶν γνώσεις, καὶ ἀνχινιάσαντες αὐτὰς εἰς τὸν πῆλασόν τῆς φαντασίας σας, ὀρμήσατε πρὸς ἀνατολάς, πηδήσατε τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, διατρίψατε τὴν μικρὰν Ἀσίαν, περάσατε τὸν Ἰνδὸν καὶ τὸν Γάγγην, καὶ, φθάσαντες εἰς τὰ πέρατα τοῦ Σινικοῦ κράτους, τραπήτε πρὸς μεσημβρίαν, μεθρικού ἀπαντήσατε τὸν ἰχθυὸν ἐκεῖνον Ἰσημερινὸν ὠκεανὸν, ὅστις, ὡς οὐρανὸς ἀστερωπός, ὑπὸ μυριάδων νήτων εἶναι κατάστικτος. Αὐτὴ εἶναι ἡ λεγομένη Ὠκεανία· εἰς δὲ τὸ ἀνατολικώτερον ταύτης μέρος, τὴν ἰδίως ὀνομαζομένην Πολυνησίαν, ζητήσατε ἐπιμελῶς καὶ θέλετ' εὐρεῖ τὸ Ταϊτικὸν ἀρχιπέλαγος· μεταξύ δὲ τῶν 10 κυριωτέρων νήτων ὅσαι ἀποτελοῦσι τὸ ἀρχιπέλαγος τοῦτο, εὐχερῶς ἤδη θέλετε διακρίνει τὴν μεγαλητέραν πασῶν, τὴν καλὴν Ταίτιν. Ἡ νῆτος αὕτη σᾶς φαίνεται βεβχίως μικρὰ, καὶ, πρὸ πάντων, πολλὰ μακρὰν ἀφ' ἡμῶν κειμένη· ἀλλ' ὅμως ὅσω μικρὰ καὶ ἂν ἦναι, ὅσω μακρὰν καὶ ἂν κῆται ἀφ' ἡμῶν, τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι ὑπῆρξε μία ἀπὸ τὰς κυριωτέρας ἀφορμὰς τῆς φοβερᾶς τρικυμίας ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐκινδύνευσεν νὰ ναυαγήτῃ ἡ Εὐρώπη ἀπὸ τοῦ 1848 ἔτους· διότι εἰς Ταίτιν κατῴκει ὁ Ἄγγλος ἐκεῖνος ἱερεὺς καὶ ἔμπορος Πριτζάρδος, τὸν ὁποῖον ἐξώσαντες οἱ Γάλλοι προεκάλεσαν τὴν πολυθρύλλητον τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως περὶ ἀποζημιώσεως ἀπαίτησιν, ἣτις, γενομένη δεκτὴ ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου Γυζώτου, ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἔως ἐκίνησε τὴν κατ' αὐτοῦ ἀγανάκτησιν τοῦ Γαλλικοῦ ἔθνους, τὴν ἐπαγχοῦσαν τὴν πτώσιν τοῦ ὑπουργείου ἐκείνου, τὴν ἐπαγαγοῦσαν τὴν καθαιρέσιν τῆς βασιλείας τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου, τὴν ἐπαγαγοῦσαν τὴν ἀνατροπὴν τῆς Γαλλίας καὶ ὅλα τὰ παρεπόμενα, ὅσα γνωρίζετε. Τώρα ὑποθέτομεν, ὅτι ἐπιθυμεῖτε νὰ μάθετε τίς ἐστὶν ἡ καλὴ αὕτη Ταίτις, ἣτις ἐκρυπτεν ἐν τοῖς κόλποις τῆς τοσαύτης συμφορᾶς.

Ἡ ἀνακάλυψις τῆς νήτου ταύτης ἀπεδίδετο ἐπὶ πολλὸν χρόνον εἰς τὸν Ἰσπανὸν Κουίρον, τοῦ ὁποίου καὶ τὸ ὄνομα φέρει ἐνίοτε· ἀληθῶς ὁμως δὲν ἐγένετο γνωστὴ εἰμὴ ἐν ἔτει 1767, διὰ τοῦ Ἀγγλοῦ πλοιοῦρχου Οἰάλλις, ὅστις δὲν ἠρέσθη νὰ καταστήσῃ σεβαστὴν τὴν σημαίαν αὐτοῦ διὰ τῶν πυροβόλων, ἀλλὰ κατέκτησε μετ' ὀλίγον καὶ τὴν καρδίαν τῆς βασιλίδος Βορέας, τῆς ὁποίας φημίζεται τὸ μεγαλοπρεπὲς ἀνάστημα. Ὁ μικρὸν μετέπειτα ἐπισκεφθεὶς τὴν νῆτον Γάλλος Βουγανβίλλιος, αὐτὸς μὲν ἐφάνη σφρονέστερος τοῦ Οὐάλλις· ἀλλὰ τὸ πλῆρωμα τοῦ πλοίου του εἰς τσαύτην παρεξέτραπῃ ἀκολασίαν, ὡς τε ὁ ναύαρχος ἐνόμισε χρέος του νὰ δώσῃ εἰς τὴν νῆσον ἐκείνην ὄνομα μυθολογικόν, ἀρμόζον ὅπως οὖν εἰς τὰ σφόδρα ἐρωτικά ἦθῃ τῶν κατοίκων τῆς, ὅθεν ἐκάλεσεν αὐτὴν *Νέα Κύθηρα*. Διότι Ταῖτις εἶναι τὸ ὄνομα τῶν ὁποίων οἱ ἐγγχώριοι αὐτοὶ δίδουσι εἰς τὸν τόπον τῶν καὶ ἐπειδὴ ὅταν ὁ Βουγανβίλλιος ἐρώτησεν αὐτοὺς, πῶς ὀνομάζεται ἡ νῆσος αὐτῶν, αὐτοὶ ἀπήντησαν Ὁ, Τοῖτι, δηλαδὴ, αὕτη εἶναι ἡ Ταῖτις, πολλοὶ περιηγηταὶ καὶ μέχρι τῆς σήμερον καλοῦσιν αὐτὴν, Ὁ, Ταῖτι. Ἀπαντες δὲ οἱ καταπλεύσαντες ἕκτοτε αὐτόθι ναυτίλοι ὁμολογοῦσι τὴν ἡμερότητα τῶν κατοίκων τῆς, καὶ μάλιστα τὴν μαλακότητα τῆς καρδίας τοῦ τρυριροῦ φύλου, τὸ ὁποῖον δὲν ὀνομάζομεν καλὸν, διότι εἰς τὰς χώρας ἐκείνας δὲν εἶναι, ὡς θέλομεν ἰδεῖ, καὶ τὸ κάλλιστον τῶν φύλων.

Ἐν ἔτει 1797, ἡ ἐν Λονδίνῳ ἀποστολικὴ ἐταιρεία ἐπεχείρησε νὰ διαδώσῃ εἰς τὴν νῆσον τὸν Χριστιανισμὸν καὶ ἐπεμψεν ἐπὶ τούτῳ εἰς αὐτὴν ἀποστόλους τινάς. Ὁ βασιλεύων τότε τῆς χώρας Πομαρέ Α' ἐδέχθη τοὺς ἀποστόλους αὐτοὺς εὐμενῶς· καὶ οἱ ὑπήκοοί του φιλικῶς πρὸς αὐτοὺς ἐπολιτεύθησαν καὶ ἐζήτησαν νὰ ὠρελθῶσιν ἀπὸ τὴν περὶ πᾶσαν τέχνην ἐμπειρίαν αὐτῶν καὶ ἐπιτηδειότητα, ἀλλ' ὄχι καὶ ἀπὸ τὰς θρησκευτικὰς διδασκαλίαις· ὡς τε ὅταν, τῷ 1803, ἀποθανόντος τοῦ Πομαρέ Α', διεδέχθη τὴν ἀρχὴν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Πομαρέ Β', οὐδεὶς τῶν Ταϊτίων εἶχεν ἔτι ἀπαστῆ τὸν χριστιανισμὸν. Μετ' ὀλίγον ὁ ὁμως ἐξεργάγῃ ἐμφύλιος μεταξὺ τῶν ἐγγχωρίων πόλεμος. Ὁ Πομαρέ, ἡττηθεὶς, ἠναγκάσθη νὰ φυγῇ ἀπὸ τὴν Ταῖτιν εἰς ἄλλην τινὰ μικροτέραν νῆσον καὶ θεωρῶν ὅτι ὁ Θεὸς τῶν πατέρων του, ὁ καλούμενος Ὅρο, ἐδείκνυτο δυσμενῆς εἰς αὐτὸν, ἀπεράτισε νὰ καταφύγῃ εἰς τὸν θεὸν τῶν Χριστιανῶν. Ὅθεν ἐβαπτίσθη ὑπὸ τινος τῶν Ἀγγλων ἐκείνων ἱερέων, καὶ, τῶντι, ἐπανελθὼν εἰς Ταῖτιν, καταβάλλει ἤδη τοὺς εἰδωλολάτρους αὐτοῦ ἀντιπάλους, καὶ, περὶ τὰ τέλη τοῦ 1815, ἀποβαίνει ἀπόλυτος κύριος τοῦ ὅλου ἀρχιεπελάγου. Οἱ βῆκησοι μιμηθέντες τὸ παράδειγμα τοῦ ἡγεμόνος, ἐπαθύμνησαν νὰ βαπτισθῶσιν ἐπιστῆς, ἐντὸς δύο δὲ ἐτῶν μάτην πλέον ἐζητεῖτο εἰς ἀπάτας ἐκείνας τὰς νήσους τὸ ἐλάχιστον τῆς εἰδωλολατρείας ἔχνος.

Κατὰ δυστυχίαν τῶν ἐγγχωρίων, οἱ Ἀγγλοὶ ἀποστολοὶ δὲν περιωρίσθησαν εἰς θρησκευτικὰς καὶ ἠθικὰς διδασκαλίαις, ἀλλὰ ἠθέλησαν νὰ σφετερισθῶσι καὶ τὴν κυβέρνησιν. Ἐπὶ δὲ τούτῳ, ἄμα ἀποθανόντος τοῦ Πομαρέ Β', τῷ 1821, γενόμενοι κύριοι τοῦ διαδόχου,

ἤξιώσαν νὰ τὸν μεταχειρισθῶσιν ὡς ἀπλοῦν αὐτῶν ὄργανον, τὸν ἔστειλαν μετὰ πομπῆς μεγάλης, τῷ 1824, καὶ, διὰ νὰ συμπληρώσῃ τὴν εὐτυχίαν τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, μετεχειρίσθησαν τὴν συνήθη αὐτῶν πανάκειαν, ἔδωκαν εἰς αὐτοὺς σύνταγμα, διότι οἱ Ἀγγλοὶ ὁμοιάζουσι πολὺ τὸν Τοῦρκον ἐκεῖνον, ὅστις, ἐπειδὴ αὐτὸς ἐθεραπεύθη διὰ καθαρτικοῦ, εἶχε τὴν ἀξίωσιν ὅτι πᾶσα νόσος καὶ πᾶσα μαλακία διὰ καθαρτικοῦ πρέπει νὰ θεραπεύεται. Ὅπως δὲ ποτε ὁ Πομαρέ Γ' ἀπέθανε τῷ 1827, ἡ δὲ διαδεχθεῖσα τὴν ἀρχὴν ἀντιβασιλίτσα Πομαρέ Βαχινὲ μετ' ἀγανακτικῶς ἔφερε τὸν ξενικὸν ἐκεῖνον ζυγόν.

Τοιαύτη ἦτο ἡ πολιτικὴ καὶ θρησκευτικὴ κατάστασις τοῦ Ταϊτικῦ ἀρχιεπελάγου, ὅτε, τῷ 1836, ἡ Καθολικὴ τῶν ἱεραποστόλων ἐταιρεία, φθονήσασα τὰ ἐν Πολυνησίᾳ τρόπαια τῆς Προτεσταντικῆς, ἐπεμψεν ἐκεῖ δύο Γάλλους ἱερεῖς. Τοῦτο δυσηρέστησε, φυσικῶς τῷ λόγῳ, τοὺς προκατέχοντας τὴν χώραν Λουθηρανούς· ὅθεν, προϊσταμένου τοῦ Πριτζάρδου, ὑπεκίνησαν τοὺς ἐγγχωρίους κατὰ τῶν νεωστὶ προσελθόντων, καὶ μικροῦ ἐδέησε νὰ θανατώσωσιν αὐτοὺς. Ἡ κακουργία αὕτη προεκάλεσε τὴν ἐκεῖ ἀποστολὴν τοῦ Γάλλου πλοιοῦρχου Δυπετίτου Θουαρσίου, ὅστις κατῶρθωσε τὴν ἐν ἔτει 1842 ἀναγνώρισιν τῆς Γαλλικῆς κυριαρχίας ὑπὸ τῆς βασιλίδος Πομαρέ. Ἡ κυριαρχία αὕτη εἶναι, ἰννοεῖται, μία ἀπὸ τὰς πολλὰς ἐκείνας ἐπιχειρήσεις τῶν Γάλλων, αἵτινες ἀποβαίνουσι λαμπραὶ μᾶλλον ἢ διαρκεῖς καὶ χρήσιμοι. Ἀμα ἐκραγέντος πολέμου πρὸς τὴν Ἀγγλίαν, οἱ Γάλλοι θέλουσι ἢ ἐγκαταλείψῃ τὰς νήσους ἐκείνας ἢ ἐξωσθῇ ἀπὸ αὐτῶν· ἀφοῦ καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης βαρυτάτης ἠναγκάσθησαν νὰ ὑποκύψωσιν εἰς τὰς περὶ τῆς ἀποζημιώσεως τοῦ Πριτζάρδου ἀπαιτήσεις τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως. Ἀλλ' ἂν τὸ συναικείσιον τοῦτο τοῦ μεγάλου καὶ ἐνδόξου Γαλλικοῦ ἔθνους μετὰ τῆς ταπεινῆς ἐκείνης κόρης τῆς Πολυνησίας, δὲν εἴμπορεῖ εἰμὴ νὰ θεωρηθῇ ὡς πρόσκαιρον, ἤρκεσεν ὁμως διὰ νὰ καταστήσῃ αὐτὴν πολυθρύλητον. Μεταξὺ τῶν μυρίων ἐκείνων βράχων τῆς Ὠκεανίας, διὰ τὴν αὐτὴν μᾶλλον ἢ πᾶσα ἄλλη νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς; διὰ τὴν αὐτὴν μᾶλλον ἢ πᾶσα ἄλλη νὰ γίνῃ τὸ μῆλον τῆς ἐριδος; Καὶ δὲ, σὰς ἐνθυμίζει ἄρα γε ἡ τύχη τῆς, τὴν τύχην τῶν κορῶν ἐκείνων τοῦ λαοῦ, αἵτινες, προσηλώσασαι ἀνθρώπους ἰσχυροὺς, μετεωρίζονται ἐπὶ τινὰ χρόνον εἰς ἀνωτέραν τινὰ περιωπῆν, ἀποκτῶσι φήμην καὶ εὐζωίαν, ἔπειτα δὲ καταπίπτουσι πάλιν εἰς τὴν προτέραν ταπεινωσιν, ἀφ' οὗ ἀποβάλλουσι τὴν καλλονὴν αὐτῶν καὶ τὴν ὑγίαν; Ὡ! ἡ δυστυχὴς Ταῖτις, οὐδεμίαν διέφυγε τῶν περιπετειῶν αὐτῶν.

Καθὼς ὄλαι σχεδὸν αἱ ὑψηλαὶ τῆς Ὠκεανίας νῆσοι, αἵτινες εἶναι οὐδὲν ἄλλο ἢ ἡραίστρια ἐσβεσμένα ἤδη ἢ καὶ ἐτι πυρίπνοα, ἡ Ταῖτις δολοκλήρος περιζωννύεται ὑπὸ ὕψαλου κοραλλίου τείχους, μηδεμίαν ἐλπίδα ἐπιτρέποντος καταρῆγῃ καὶ μηδένα τρόπον σωτηρίας εἰς πλοῖον ὑπὸ τῆς τρικυμίας ἐλαυόμενον· ἡ δὲ γαλήνη τοῦ πέριξ ἐπελάγου δὲν εἶναι ὀλιγώτερον ἐπιβουλὸς τῆς τρικυμίας. Τὰ ρεύματα παρασύρουσι τὸ πλοῖον εἰς τὰς ἀφανεῖς ἐκείνας παγίδας καὶ πρὶν εἰσεῖται

ἡ τρώπις αὐτοῦ ἐγίση τὸν πυθμένα, τὰ πλιυρά του καταπαράσσονται ὑπὸ τῶν σιδηρῶν δούχων τῶν λιθοφύτων καὶ ἐν βίπῃ ὀφθαλμοῦ παραδίδονται εἰς βορὰν τῶν κυμάτων. Τὸ λίθινον ὄμως ἐκεῖνο τεῖχος ἔχει πύλας τινάς, πύλας στενάς καὶ δις διαβάτους· καὶ ὅταν εὐτυχήσῃ τις νὰ τὰς διέλθῃ, εὐρίσκεται ἀμέσως ἐντὸς λιμένων, τῶν ὁποίων τὰ ὕδατα εἶναι ἀείποτε τοσοῦτον γαλήνια, ὥστε τὸ πλοῖον δὲν ἔχει σχεδὸν χρεῖαν ἀγκύρας, καὶ τοσοῦτον διαυγῆ ὥστε ὁ ὀφθαλμὸς διακρίνει, εἰς βάθος πολλῶν ὀργυιῶν, ἀκτινοβολοῦντα, ἀπὸ τοῦ ἥλιακοῦ πυρός, τὰ λαμπρὰ ἐκεῖνα καὶ ποικίλα τῶν κοραλλίων φυτὰ, τὰ ὁποῖα ἐπισκομοῦσι μυριάδες ἰχθύων, ἐρυθρῶν, γλαυκῶν, πρασίνων, περιχρῶστων, λευκοστίκτων, χαριεστάτων ὄλων καὶ ἐλαφροτάτων.

Πρωτεύουσα τῆς νήσου ἦτο ἄλλοτε ἡ Ματαυαῖς, σήμερον δὲ εἶναι ἡ Παπέτις. Ὁ λιμὴν αὐτῆς ὁμοιάζει λιμὴν χαριεστάτην καὶ ἡρεμεστατὴν. Ἐν γωνίᾳ δὲ τριῶν τοῦ λιμένος, ὑψοῦται, ὡς ἀνοσφόρον κἀνιστρον, τὸ νησίδιον Μουτο-λούτα. Ἡ βασιλις Πομαρέ εἶχεν ἐγγάτως ἐπὶ ἐκεῖ ἐπαυλιν, ὅπου ἐρχομένη ἀπέβαλε τὸν ὄγκον τῆς ἀρχῆς καὶ ἐλησμόνει τὰς μερίμνας τῆς ἐξουσίας. Ἐκεῖ δὲ καὶ ὁ πατὴρ αὐτῆς Πομαρέ Β', ὁ Κωνσταντῖνος τοῦ Ταϊτικοῦ ἀρχιεπελάγου, ἐγραφε τοὺς κατὰ τῆς μέθης νόμους του, αὐτὸς μεθῶν ἐν τούτοις καθ' ἐκάστην ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε καὶ ἀπέβανεν ἐκ τούτου, ἵσως δ' ἂν χρησιμεύσῃ τὸ παράδειγμα του ὡς μᾶθημα εἰς τοὺς ὑπηκόους του. Ἡ βασιλικὴ ἐκεῖνη ἐπαυλις ἐχρησίμευσεν ἐπειτα ὡς νο-

Ὁ δὲ μαγικὸς ἐκεῖνος κύκλος, ὃν ἡ φύσις περὶ τῆς νήσου ταύτην ἐχάραξεν, οὐ μόνον τὴν ἀγριότητα τῆς θαλάσσης πόρρω αὐτῆς ἀπελαύνει, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀνέμου τὴν τραχύτητα· ἡ βρέμευτα ἐν τῷ πελάγει θύελλα δὲν ὑπερβαίνει τὴν ζώνην ἐκείνην, ἀλλ' ὑπὸ ἀρανούς χειρὸς ἀναχατίζομένη αὐτόθι, δὲν φθάνει εἰς τὴν στερεάν εἰμὴ εἰς μαλακωτάτην μεταμφισθεῖσα αὖραν ὁ κάτοικος τῆς νήσου βλέπει ἀπὸ τῆς παραλίας τὴν καταγίδα μανικῶς· ἐπὶ τὰ κοράλλια ἐπισκῆπτουσαν καὶ δι' αἰθίου λευκαίνουσαν αὐτὰ ἀφροῦ, δὲν τὴν αἰσθάνεται ὄμως ποτέ· ἡ ἀγριότης, λέγει περίφημός τις ποιητής, ἤθελε πιστεύσει ὅτι ἡ Ἀφροδίτη περιτύλιξε μὲ τὴν ζώνην τῆς τὰ νέα αὐτὰ Κύθηρα, διὰ γὰρ τὰ προφυλάξῃ ἀπὸ τῶν τρικυμιῶν.

σοκομεῖν, βραδύτερον ὡς ἀποθήκη καὶ τελευταῖον ἔλως ἐγκατελείφῃ.

Ἡ βασιλις καὶ ὁ Γάλλος διοικητὴς ἐδρεύουσι τῆς ἐς Παπέτιν. Οἱ κομφοὶ τῆς πόλεως ταύτης οἰκίσκοι χωρίζονται ὄλοι ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἀπὸ τῶν ὁδῶν, δ' ἀκίμων, τὸ δὲ κατὰ τὴν διοικητοῦ, τὸ ὁπεῖον μετερέθη ἐκ Παρισίων, ὅπου εἶχε κατασκευασθῆ ἐκ ξύλων, καὶ ἐκτεθῆ εἰς τὴν περιέργειαν τοῦ κοινοῦ, εἶναι πολὺ μεγαλοπρεπέστερον τοῦ τοπεινοῦ καταλύματος τῆς βασιλίδος· ἡ κυριωτέρα τῆς πόλεως ὁδὸς εἶναι αὐτὴ ἡ λεωφόρος ἥτις ἄγει μὲν εἰς Ματαυαῖν, φερομένη δὲ παρὰ τὴν παραλίαν, συμπληροῖ τὸν κύκλον ὁλοκλήρου τῆς νήσου. Ὀφείλεται δὲ ἡ κατασκευὴ αὐτῆς εἰς τὸν ζῆλον τῶν ἀγγλῶν ἀποστόλων, καὶ περιέργων

βεβαίως είναι ο εὐ-οικονομικός τρόπος καθ' ὃν ἐγένετο τὸ μέγα τοῦτο ἔργον.

Ἐπιδειξάμεν ἤδη τὴν ἐρωτικὴν διάθεσιν τῶν κατοίκων τῆς Ταΐτιδος. Μάτην οἱ ἅγιοι ἐκεῖνοι πατέρες, ἅμα φθάσαντες, ἐξήντησαν τοὺς θησαυροὺς τῆς εὐγλωττίας των διὰ τὴν χειραγωγῆσιν τοῦ ἀνθρώπου αὐτοὺς εἰς τὴν ὁδὸν τῆς σωφροσύνης· δίδασκε, ἂν εἴμπορος, τὰς τρυφὰς νὰ μὴ τρώωσι καὶ τοὺς λύκους νὰ μὴ τρώωσι τὰ ἀρνία. Οἱ Ταΐτιοι ἤκουον τὰς διδασχάς, ἀλλὰ δὲν τὰς ἐνόησαν, καὶ ἐξηκολούθουν διάγοντες, ὡς πρότερον. Τότε οἱ πατέρες ἐποικίμασαν τὴν αὐστηρότητα καὶ σπιφάσιαν, ὅτι οἱ συλληφθέντες ἁμαρτωλοὶ καὶ οἱ ἀσθενεῖς αὐτῶν συνένοχοι, προσδεδόμενοι εἰς κοκκοφοίνικας, θέλουν δάχεσθαι εἰς τὴν βράχιν εἰκοσι καὶ πέντε πληγῶν μάστιγος· ἐν ὑποτροπῇ, ἢ δόσις ἐδιπλασιάζετο καὶ πάλιν ἐδιπλασιάζετο, ὥστε αἱ πληγαὶ δὲν ἐπρόφθινον νὰ συνουλωθῶσι καὶ τὸ ἔθνος ὅλον ἐκινδύνευε νὰ ἔχη ἐκδραμένον τὸ βραχκόκαλόν του, καθὼς οἱ ἴπποι τῶν δημοσίων ἀμαξῶν καὶ ὁμοῦ τὸ κακὸν δὲν ἐπαυεν. Οἱ πνευματικοὶ πατέρες λοιπὸν, βλέποντες τὴν ἀνάγκην νὰ παραιτήσῃ τὸ ἀνωφιλὲς καὶ βάρβρον τοῦτο φάρμακον, ἀπεφάσισαν νὰ ἐπιβάλλωσιν ἤδη εἰς τοὺς ἐνόχους μεγάλην χρηματικὴν ποινὴν. Ἐπειδὴ δὲ ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς νήσου εἶναι ἔνοχοι, τὸ μὲν ταμίειον τῶν αἰδεσίμων ὠφελήθη πολὺ, ἀλλ' ὅχι καὶ ἡ δημοσίᾳ ἠθικῇ. Δότι, ἐπιβηθέντος φόρου ἐπὶ τοῦ ἐρωτος, ὁ ἔρωτος, δὲ νὰ πληρώσῃ τὸν φόρον, ἐγένετο ἔμπορος, καὶ ἡ ἀκολασία ἐλαβεν ἤδη χαρακτῆρα ἀποτρόπαιον. Οἱ δὲ πατέρες ἠναγκάστησαν νὰ ἐγκαταλείψωσι τὸ ἐπινόημα τῶν καὶ δι' ἄλλον λόγον. Χρήματα εἰς Ταΐτιν τότε δὲν ὑπῆρχον, καὶ τὸ πρόστιμον ἐπληρόνετο εἰς ἐλαιοβαλάνους ἢ κοκκοβαλάνους, καὶ, καθὼς συνέβαινε εἰς τὰς πληγῶν τῆς προτέρας νομοθεσίας, ὁ ἀριθμὸς τῶν πληρωτέων βαλάνων προήγετο γεωμετρικῶς αὐξάνων, ἐν ἐλάσσει ὑποτροπῇ· ὥστε ἐπὶ τέλους πολλοὶ κύριοι καὶ κυρία, κατήντησαν ἀναξίοντες, καὶ, κηρυχθέντες εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως ὑπὸ τοῦ ταμίου, ἐπέμποντο εἰς τὴν φυλακὴν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Ταΐτις παράγει πλείονα ἁμαρτήματα ἢ βλατίους, μετ' ὀλίγον οἱ κοκκοφοίνικες δὲν ἐτήρκεσαν εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν προστίμων καὶ ὅλοι σχεδὸν τῆς νήσου οἱ κάτοικοι ἐκινδύνευον νὰ φυλακισθῶσι· μόλις ὀλίγοι τινὲς γέροντες ἔμελλον νὰ μείνωσιν ἐλεύθεροι, δια νὰ φλόττωσι τὰς θύρας τῶν φυλακῶν. Ἐἰ νὰ γίνῃ κατὰ τῆς διαβλικῆς αὐτῆς ἐπιμονῆς;

Θλίψις καὶ ἀπελπία ἐπεκράτησεν εἰς τε τὸ ποίμνιον καὶ εἰς τὴν τῶν ποιμένων οἰκίαν. Οἱ μὲν κάτοικοι ἤρχισαν ἤδη νὰ σκέπτονται ἂν δὲν εἶναι φρονιμώτερον νὰ βίψωσιν εἰς τὴν θάλασσαν τοὺς ἀηλεῖς ἐκείνου διδασκάλους, αὐτοὶ δὲ πάλιν ἤρχισαν νὰ διαστάζωσι περὶ τῆς ἐπιτυχίας καὶ νὰ πείθωνται, ὅτι ἐπεχέρισαν ἔργον ὑπεράνθρωπον, ὅτε θαυμαστῇ ἐπίνοιᾳ, ἀνεξωπύρητε τὰ ἐλπίδας τῶν ὀσίων. « Διὰ τί, εἶπον, » μὴ δυνάμενοι ν' ἀνγκαιτίσωμεν τὸ βροῦμα, δὲν δοκιμάζομεν νὰ διευθύνωμεν τὸν βροῦν αὐτοῦ; Ἰδοὺ οἱ ἐλαιοβάλανοι ἐξέλιπον, ἃς προσπαθήσωμεν νὰ ὠφεληθῶμεν ἄλλως ἢ ὁ τὰς ἁμαρτίας τῶν ἀνθρώπων. »

Καὶ ἀπεφάσισαν τότε, ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς αἱ ἐρωτικαὶ παρεκτροπαὶ θελοῦν τιμωρεῖσθαι διὰ προσωπικῆς ἐργασίας, ἐπιτεινομένης ἀναλόγως τῶν παρεκτροπῶν ἢ δὲ ἰδέα αὐτῆς ἤτο σκληρὰ, ἀλλὰ γόνιμος.

Ἄμα ἐξεδόθη μὲν τὸ διάταγμα τοῦτο, ἀνοίχθησαν δὲ αἱ φυλακαί, ἐργάται καὶ ἐργάτιδες συνῆρθεσαν πανταχόθεν. Εἰς ὅλην τὴν νῆσον δὲν ἐβλεπε, εἰμὴ ὀμαλιζόμενα ἰδάσκη, ὄρη καταπίπτοντα, κειλοδὰς πηρουμένας, βράχους, ὡς διὰ μαγείας, διανοιγομένους· ἐνόμιζες, ἐνὶ λόγῳ, ὅτι ἀνευρέθη ἡ ἴσχυρα τοῦ Ἀμφίωνος. Μετ' ὀλίγον ἡ νῆσος ἐκαλύφθη ἀπὸ γεφύρας, ὁδοὺς ἀπλάς, ὁδοὺς λουστρώτους, ἢ δὲ ὠραιότερα τῶν ὁδῶν τούτων, εἶναι ἢ ἀπὸ Παπέτιν εἰς Ματαυτίν ἄγουσα· καὶ τὸ ἐμφαντικὸν αὐτῆς ὄνομα (via fornicationis) καθιερώθη τὴν μνήμην τῆς καταγωγῆς τῆς. Ἡ Γαλλικὴ Διοίκησις δὲν ἠθέλησε μὲν νὰ ἐξακολουθήσῃ ἀνορύττουσα τὸ γόνιμον μεταλλεῖον, τὸ ὁποῖον ἀνεκάλυψεν ἡ εὐρυία τῶν Ἀγγλων ἱερέων· καὶ αἱ αἰτίαι ἐλαφραὶ νῆα τῆς Ταΐτιδος περιπατοῦσιν ἀφίμως ἤδη μετὰ τῶν ἐραστῶν αὐτῶν, εἰς τὰς ὁδοὺς ἐκεῖνας, τὰς ὁποίας ἐστρωσαν αἱ ἁμαρτίαι τῶν πατέρων των. Ἡ ἀλήθεια ὁμοῦ εἶναι, ὅτι τὸ ἔργον τῆς ἠθικῆς μεταρρυθμίσεως τῶν Ταΐτιων, τὸ ὁποῖον μετὰ τοσούτου χρόνου ἐπέπερην οἱ ἀπόστολοι τοῦ Λοῦθου, εἶχε πρὸ κειροῦ ματαιωθῆ. Ἄμα ἡ νῆα Ἀιμάτα, ἡ σήμερον καλουμένη

νη Πουασὲ Βαγινὲ διεδόθη τὸν ἀδελφόν τῆς Πμουασὲ Γ' οὔτε συμβουλαί, οὔτε ὑποχρεῖς, οὔτε ἀπελαί εἰμότερα νὰ τὴν καταπέτωσι νὰ παύσῃ τὸς ἀκολάτους τῆς παιδείας ἡλικίας τῆς ἑξῆς. Ἐννοεῖται, ὅτι τὸ παράδειγμα τῆς παρέστρεψεν εὐκολώτατα οἰοῦν τοὺς ὑψηλοὺς τιμωρία δὲ, καὶ πρόστιμα, καὶ ἀγγαρεῖαι καθρηγῆθησαν ὑπὸ τῆς εὐαισθητοῦ καὶ ἐπιεικοῦς ἐκείνης βασιλίδος· οἱ ἀνθρώποι ἐξηκολούθουν συλλέγοντες, ὡς πρότερον, κατὰ πάντα κυρακῆ, εἰς τὴν ἐκκλήσιαν καὶ ἀκούοντες τὰς διδασχάς, καὶ ἄδοντες ψαλμοὺς· εἰς τοῦτο ὁμοῦ περιωρίθη, εἰς τοῦτο βεβαίως θελεῖ

διὰ παντὸς περιορισθῆ ἡ θρησκεία τῶν εὐλαβῶν ἐκείνων ψυχῶν.

Ἄλλ' ἂν οἱ ἀγῶνες τῶν ἀποστόλων τοῦ Λουδίνου δὲν συνετέλεσαν πολὺ εἰς τὴν ἠθικὴν τοῦ τόπου βελτίωσιν; μήπως ἐπήγαγον τοῦλάχιστον τὴν ὑλικὴν αὐτοῦ ἐπίδοσιν; Διὰ τὴν πληροπορηθῆτε περὶ τούτου, δὲν ἔχετε εἰμὴ ν' ἀπέλθετε ἀπὸ τῆς παραλίας τῆς Ταϊτίδος, εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς νήσου καὶ νὰ παρατηρήσετε τὴν κύκλω ὑμῶν ἐπικρατοῦσαν ἐρημίαν. Ὅπου δῆποτε καὶ ἂν διευθύνετε τὰ βήματά σας, δὲν θέλετε ἀπαντήσῃ εἰμὴ ἀγρίους θάμνους, οὔτινες ἀπειλοῦσι νὰ καταστρέψωσι πᾶσαν ἄλλην φυτεῖαν. Πολλὰ εἰσέτι, καὶ λαμπρὰ, καὶ πολύτιμα ὀπωροφόρα δένδρα κοσμοῦσι τὸ χωρίον· ἀλλ' οἱ καρποὶ καταπίπτουσι εἰς γῆν, ὅθεν χειρὶ ἀνθρωπίνῃ δὲν θέλει συλλέξει αὐτούς. Βαθεῖα ἐπικρατεῖ σιγὴ ὑπὸ τὰς δροσερὰς ἐκείνας τῆς φύσεως σκιάδας, τὰς ὁποίας δὲν ἐπισκέπτονται εἰμὴ ὀλίγαί τινες τρυγόνες. Πολλάκις ὁ ποῦς προσκόπτει εἰς λείψανα οἰκοδομῶν, εἰς ἐρείπια τοίχων λιθίνων, εἰς ἴχνη χωρίων ἀρχαίων, τῶν ὁποίων οἱ μόνοι σημερινοὶ κάτοικοι εἶναι λεγεῶνες ποντικῶν, οἱ δὲ ἄγριοι ἐκείνοι θάμνοι θέλουσι μετ' ὀλίγον ἀφανίσῃ πᾶν σημεῖον. Οἱ κάτοικοι, ἀπὸ πολλῶν μείναντες εὐάριθμοι, κατῆλθον ἅπαντες εἰς τὴν παραλίαν, τὰ δὲ ἐνδότερα τῆς νήσου ἔμειναν ὅλως ἔρημα. Ὁ Ἄγγλος Κούκ ὑπέλογίζετο τῷ 1774 τὸν μὲν ἀριθμὸν τῶν πολεμιστῶν εἰς 68,000, τὸ δὲ ὅλον πλῆθος τῶν ψυχῶν εἰς 204,000· τὸ μέγα τοῦτο ποσὸν περιορίσθη σήμερον εἰς 7 ἢ 8000. Πόθεν προήλθεν ἡ φασεῖρα αὕτη ἐξαφάνισις γενεᾶς ἀνθρώπων, ἀξίας βεβαίως καλητέρας τύχης; Εἶναι ὀλιβερὸν νὰ τὸ εἴπωμεν, ἀλλ' εἶναι βέβαιον, ὅτι ἡ παρουσία τῶν Εὐρωπαίων, ἡ συνεχὴς μετ' αὐτῶν ἐπιμιξία, ἐπήγαγε τὴν μεγάλην ταύτην συμφορὰν. Ὁ εὐρωπαϊκὸς πολιτισμὸς δὲν μεταδίδεται συνήθως εἰς τὰ ἔθνη, ἀλλ' εἰς τὰς χώρας δὲν ἐπιχειρεῖ, δηλαδὴ, νὰ ἀναμορφώσῃ τοὺς χερσαροὺς ἐγχωρίους τῆς Ἀμερικῆς, τῆς Ἀσίας, τῆς Ὀκεανίας, ἀλλὰ ἐξολοθρεύει αὐτούς, καὶ κατακληρονομεῖ τὴν γῆν τῶν πατέρων τῶν εἰς ἀποίκους ἐκ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ γένους. Τί ἐγένεον οἱ ἐγχώριοι τῆς βορείου Ἀμερικῆς; Οἱ ἀποικησάντες αὐτόθι Ἄγγλοι ἐξήρναν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς, καὶ, ἐκχερσώσαντες τὴν χώραν, οὐ μόνον διὰ τῆς ἀποκοπῆς τῶν δρυμῶν καὶ τῆς ἐκτομῆς τῶν ἀκανθῶν καὶ τριβόλων, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἐξοντώσεως τῶν νομίμων τῆς χώρας κυρίων, ἔδρυσαν τὰ θεμέλια τῶν πολιτικῶν ἐκείνων, αἵτινες καυχῶνται μὲν, ὅτι παρὰ πᾶσαν ἄλλην ἀνθρωπίνην κοινωνίαν πληρέστερον καθιέρωσαν τὰ τοῦ ἀνθρώπου δίκαια, βέβαιον ὅμως εἶναι, ὅτι ἐπροοιμίασαν μὲν εἰς τὸ ἔργον αὐτῶν, σφάξασαι ἡθρὸν μεγάλην ἀνθρώπων μοῖραν, ἐξακολουθοῦσι δὲ τὴν ἀποστολὴν τῶν, καταδικάζουσι εἰς δουλείαν ἀφόρητον, ἕτεραν ἀνθρώπων μοῖραν. Τί ἐγένεον οἱ ἐγχώριοι τῆς μεσημβρινῆς Ἀμερικῆς; Ὅσοι ἐξ αὐτῶν διέφυγον τοὺς κόνας καὶ τὰ ὄπλα τῶν δорυκτητόρων, ὑπεχώρησαν εἰς τὰ ἀπροσιτώτερα τῆς γῆς ἐκείνης μέρη, μέχρις αὐτῶν ἐκείθεν ἐκπορηθῶσιν ὑπὸ τῆς κατακτῆσεως. Καὶ ποῖον μὲν εἶναι τὸ μέλλον τῶν

κατοίκων τῆς Ἰνδικῆς, τῆς ὑπὸ τῶν Ἀγγλων κυριαρχουμένης, ἀθρὸν· ἀλλὰ τὰ ἄθλια ἐκείνα ὄντα ἐξηυτελίσθησαν μέχρι τοῦδε καὶ ἐξηχρειώθησαν ἐπ' ἀπειρον, καὶ, καθ' ὅλας τὰς πιθανότητας, ἂν πέφρωται ποτὲ νὰ ἀπολαύσῃ ἡ Ἰνδικὴ τὰ ἀληθῆ ἀγαθὰ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, τὴν σωφροσύνην, τὴν καρτερίαν, τὴν φιλεργίαν, τὴν πολιτικὴν σύνεσιν, τὰ ἀγαθὰ ταῦτα θέλουσι βλαστῆσαι ἐπὶ γῆς πιανθείσης ὑπὸ τῶν νεκρῶν ὀλοκλήρου τῆς τῶν ἐγχωρίων γενεᾶς· καὶ θέλουσι κοσμήσει τὸν βίον φυλῆς ἀνθρώπων εὐρωπαϊκῆς.

Συμβαίνει ἄρα γε τοῦτο, διότι οὐκ ἔστιν ἄλλως γενέσθαι, ὅτι αἱ φυλαὶ ἐκείναι τῆς Ἀμερικῆς, τῆς Ἀσίας, τῆς Ὀκεανίας, εἶναι ἀνεπίδεκτοι σωφρονισμοῦ, ἢ διότι οἱ σωφρονισταὶ εἶναι ἀνεπιτήδευτοι; Δὲν θέλομεν βεβαίως ἐπιχειρήσει νὰ λύσωμεν ἐκ τοῦ προχείρου τὸ σπουδαιότατον τοῦτο ζήτημα· ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι, ὅτι πολλάκις ἡ Εὐρώπη ἐκπέμπει ἐπὶ τὸ μέγα ἔργον τοῦ κηρύγματος τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς διαδόσεως τοῦ πολιτισμοῦ, τὰ ἐξωλέστατα τῶν τέκνων αὐτῆς. Ἰβὺ τί γράφει εἰς τῶν Ἀγγλων ἱερέων περὶ τῶν ὀμοθρήσκων ἐκείνων αὐτοῦ ἀποστόλων. « Ὁ πρῶτος ἱεραπόστολος τῆς νέας Ζηλανδίας ἐξώσθη ἐπὶ μοιχείᾳ, ὁ δεύτερος ἐπὶ μέθῃ, ὁ δὲ τρίτος, ἐν ἔτει 1836, ἐπὶ κακουργήματι ἐτι δεινότερῳ. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἐλήττευσαν τοὺς ἐγχωρίους, ἀφαιρέσαντες τὰ κτήματά των, καὶ ἐν γένει ἐπολιτεύθησαν αἰσχρῶς. Ἡμεῖς οἱ Ἄγγλοι ὀμιλοῦμεν συνήθως μετ' ἀγανακτήσεως περὶ τῶν ἀνοσιουργημάτων τῶν Κορτεσίων, τῶν Πιζάρρων καὶ ὄλης ἐκείνης τῆς σπεύρας τῶν κακούργων Ἰσπανῶν ὅσοι παρεκολούθησαν εἰς Μεξικὸν καὶ εἰς Περούβιαν τοὺς ἀρχιληστὰς ἐκείνους. Ἀλλὰ λησμονοῦμεν, ὅτι ἡμεῖς αὐτοὶ ἐπράξαμεν, ἐν μέσῃ δεκάτῃ καὶ ἐνάτῃ ἑκατονταετηρίδι, τὰ αὐτὰ πολλαχού Τυφῶντι ἐντὸς τριάκοντα ἐτῶν οἱ ἐπιχώριοι τῆς Διαμενίας (ἐν τῇ Ὀκεανίᾳ) ἐξολοθρεύθησαν, ὑπὸ τὸν εὐεργετικὸν ζῆλον τῆς μεγάλης Βρετανίας, οὐδὲν ἤττον ἢ οἱ κάτοικοι τῆς νήσου Ἰσπανίας, ὑπὸ τὴν σιδηρᾶν μστίχα τοῦ Φερδινάνδου καὶ τῆς Ἰσαβέλλας τῆς Ἰσπανίας ». (Ἐπιστολαὶ τοῦ Ἀγγλοῦ ἱερέως Ἰωάννου Δυμνορ-Λάγγ, πρὸς τὸν Λόρδον Δούρραμ, 1839.)

Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ χρησιμότεροι τῶν ἀποστόλων τούτων ἐράνησαν τοῦλάχιστον γελοῖοι περὶ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ ἔργου αὐτῶν. Τί σημαίνει, ἐρωτώμεν, ἡ εἰσαγωγή τῶν συνταγματικῶν θεσμῶν, τῶν βουλῶν, τῶν κωδίκων, τῶν ἐφημερίδων, εἰς ἀνθρώπους δεομένους παιδαγωγοῦ καὶ διδασκάλου; Ἡ συνταγματικὴ πολιτεία ἀρμόζει εἰς τὰ ἔθνη ἐκείνα ὅσα εἶναι ἱκανὰ νὰ κυβερνηθῶσιν ἀφ' ἑαυτῶν· ἀλλὰ τὸ νὰ ὀμολογῆται ἀφ' ἐνός, ὅτι τὸ ἔθνος ἔχει χρεῖαν ξένων διδασκάλων, καὶ νὰ προσκαλῆται ἀφ' ἑτέρου τὸ αὐτὸ ἔθνος νὰ κυβερνηθῆ ἀφ' ἑαυτοῦ, εἶναι ὁ ὑπατος τῶν παρλογοισμῶν, εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς αἰ ἐδίδοτο εἰς χεῖρας παιδὸς μάχιρα. Ἐν γένει δὲ οἱ Εὐρωπαῖοι, θέλοντες νὰ προλάβωσιν εἰς τὰς χώρας ἐκείνας τὴν φυσικὴν τοῦ χριστιανισμοῦ ἐνέργειαν, ἔκτισαν ἐπὶ τῆς ἄμμου. Ὁ πολιτισμὸς εἶναι ἔργον βραδύ καὶ μακροχρόνιον, εἶναι οἰκοδόμημα, εἰς τὸ ὁποῖον πᾶσα γενεὰ πρέπει νὰ καταθέσῃ τὸν

λίθων αὐτῆς, αἱ δὲ χεῖρες αἱ βάλλουσαι τὰ θεμέλια τοῦ οἰκοδομήματος· τούτου δὲν δύναται νὰ ἔχωσι τὴν ἀξίωσιν τοῦ νὰ καλλιτεχνήσῃ τὴν ζωοφόρον αὐτοῦ. Τείχη κυκλώπεια ἀποτελοῦσι τὴν βᾶσιν τοῦ Παρθενῶνος, ἀλλὰ χίλιοι καὶ ἐπέκεινα ἐνικαιοὶ παρῆλθον πρὶν ἢ ἐπιτεθῆ τοιαύτη καρῶνις εἰς τὴν βᾶσιν ἐκείνην, ἐτι δὲ πλείονα ἀπὸ Τριπτολέμου μέχρι Περικλέους καὶ ἀπὸ Κάδμου μέχρι Σοφοκλέους. Ἡ δὲ εἰς τοὺς ἀθρώπους ἐκείνους τῆς Πολυνητίας, τοὺς γῆθες ὅλως ἀγρίους, αἰφνιδία παρεξαγωγή τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐθιμῶν, καὶ ἀναγκῶν, καὶ ἔξεων, καὶ κακιῶν, τὸ ἀσυνάρτητον ἐκεῖνο μίγμα τῆς βαρβαρότητος καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, παρήγαγε κοινωνίαν, ἥτις ἤθελεν εἶσθαι ἀξία ἐμπαιγμοῦ, ἀν τὰ παθήματα τῆς ἀνθρωπότητος ἠδύνατο ποτὲ νὰ κινήσῃ τὸν γέλωτα ἡμῶν. Εἰς πᾶν βῆμα ἀπαντῶνται εἰς τὰς νήσους ἐκείνας ἀλλόκοτοι ἀντιθέσεις, δι' ἃς θλίβεται μὲν ὁ φιλόσοφος, μειδιᾷ δὲ ὁ ἐπιπολαϊότερος τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων παρατηρητής. Γάλλος τις περιηγητής, ἐπισκερθεὶς ἐσχάτως μίαν τῶν νήσων ἐκείνων καὶ ἐξελθὼν εἰς τὸν κοινὸν αὐτῆς περίπατον, ἰδοὺ πῶς περιγράφει τί εἶδε καὶ τί ἀπήντησεν εἰς τὸν περίπατον αὐτόν. α Ὁδεύοντες, λέγει, ἀπνητῶμεν πολλὰς ἠρίππους κυρίας ἐκ τῶν ἐγχωρίων· αἱ κυρίαὶ αὐταὶ ἔφερον εἰς μὲν τὸ ἄνω τοῦ σώματος μέρος τὸ ἐν Εὐρώπῃ εἰθισμένον εἰς τὰς ἵππευούσας κυρίας ἔνδυμα, ἀλλὰ συγχρόνως πλατείας πορφυρᾶς περισκελίδας καὶ τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς ἀπλεκτον· ἵππευον δὲ περιβάδην καὶ ἤλαυνον ἀπὸ βυτῆρος. Ἀφῆνης βλέπομεν προκῦπτον, ἀπὸ σύννερον κονιορτοῦ, χειραμάξιον συρόμενον ὑπὸ δύο βωμαλέων ἐντοπίων τὸ ἐνδυμά των, περιωρισμένον ἐμπροσθεν εἰς τὰς ἀκριβεῖς διαστάσεις ἐνὸς ἀμπελοφύλλου, δὲν ἐκάλυπτε παντάσῃ τὰ κολοσσιαῖα αὐτῶν νῶτα. Ἐν τὸς τῆς ἀμάξης ἐκάθητο νέα κόρη, τὴν ὁποίαν ἔσυρον, ὡς σύρονται οἱ παῖδες· ἦτο δὲ κόρη ἀποστόλου ἐλθόντος ἐνταῦθα ἵνα ἀποκαλύψῃ εἰς τοὺς ἐγχωρίους τοὺς νόμους τῆς αἰδοῦς. Καὶ ἐν τούτοις, ἢ σεμνὴ ἐκείνη παῖς δὲν ἠδύνατο νὰ ὑψώσῃ τοὺς ὀφθαλμούς, χωρὶς νὰ ἰδῇ, ὦ τοῦ αἵτου! χωρὶς νὰ ἰδῇ πλησιέστατα αὐτῆς, ἐπὶ τῶν δύο ἐκείνων γιγάντων, τὰ ἀλλόκοτα ἱερογλυφικὰ τὰ ὁποῖα κοσμοῦν εἰς τὰς χώρας ἐκείνας, διὰ κομψοῦ σιγῆματισμοῦ, τὰ παρακείμενα εἰς τὸ ἰσχύιον πολύταρκα μέρη. Δὲν λέγομεν ὅτι τὰ σχήματα ἐκεῖνα τὰ δὲ ποῖα προσέχρουν τοὺς ὀφθαλμούς της δασύς ὕψωνεν αὐτοὺς, εἶχον τι καθ' ἑαυτὰ ἄτοπον· διότι ἐν γένει τὰ σχήματα ταῦτα εἶναι ποικίλα καλλωπισματα, ζῶα, ἀνθη, ὁ ἥλιος, ἢ σελήνη, οἱ ἀστερισμοί. Ἡ εἰκὼν λοιπὸν δὲν εἶχε τι τὸ ἐπιλήψιμον· ἀλλὰ τὸ ἔδαφος ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἢ εἰκὼν ἐκείνη ἦτο ἐζωγραφισμένη ἠδύνατο ἴσως νὰ θεωρηθῆ ὀλίγον παρατράγηδον, καὶ πολλοῖπατέρες ἐν Εὐρώπῃ δὲν ἤθελον ἀφήσει τὰς θυγατέρας των νὰ σπουδάσωσι τοιοῦτοτρόπως τὴν ἀστρονομίαν καὶ τὴν φυσικὴν ἰσορίαν. Ἄλλη πληγὴ τῶν δυστυχῶν κοιτοίκων τῆς Ὀκεανίας εἶναι οἱ καταπλέοντες εἰς τοὺς λιμένας αὐτῶν θαλασσοπόροι, μάλιστα δὲ οἱ τυχοδιώκται ἐκεῖνοι ναυτικοί,

οἱ ἀπὸ τὰ περιτρίμματα ὄλων τῶν ἐθνῶν τοῦ κόσμου συγκείμενοι, οἱ διατρέχοντες τὰς νήσους αὐτὰς ἐπὶ ἀνταλλαγῇ οἰνοπνεύματος, καπνοῦ καὶ ὄπλων ἀντὶ τῶν πολυτιμωτέρων τῆς Πολυνησίας προϊόντων, καὶ ἰδίως οἱ κητοθῆραι. Τὰ πληρώματα τῶν πλοίων τούτων ἐπισκῆπτουτιν εἰς τὰ ἄσπλα καὶ ἀπροσάτευτα ἐκεῖνα ἐθνάρια, ὡς θηρία κακοποιᾷ, καὶ, ἀφηνιάζοντα, παρέχουσιν εἰς αὐτὰ καθ' ἑκάστην τὴν θεᾶν τῶν βαναυτοτέρων παθῶν, καὶ κακιῶν, καὶ ἐρίδων· διδάσκουσιν αὐτοῖς τὴν χρῆσιν περιττῶν ἢ ὀλεθρίων πραγμάτων, μεταδίδουσιν αὐτοῖς πάθη ἄγνωστα πρότερον, καταθλίβουσι τοὺς ἀθλίους ἐκείνους ἀθρώπους· τοὺς κατασφάζουσιν ἐνίοτε καὶ πάντοτε τοὺς ἐξαχρειοῦσι. Μάλιστα δὲ ἐξηχρείωσαν τὸ γυναικεῖον φύλον, τὸ ὁποῖον, φιλόκαλον ὄν τοσοῦτον καὶ εὐαίσθητον, καὶ ἀνῆκον αὐτὸ εἰς τὴν Μαλαισιανὴν λεγομένην φυλὴν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἥτις δὲν διακρίνεται ἐπὶ τῇ καλλονῇ αὐτῆς, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐδέχθη ὡς οὐρανοπέμπτους ἀγγέλους τοὺς λευκοὺς ἐκείνους γόνους τοῦ Καυκασικοῦ φύλου, ἔπειτα ἀπετροπιάσθη τὰς κακίας των καὶ τελευταῖον, συνοικειωθὲν μετ' αὐτῶν, παρεδόθη εἰς αὐτὰς ἀχαλίνωτον.

Σημειωτέον ὅμως, ὅτι αἱ γυναῖκες τῆς Ταϊτιδος δὲν στεροῦνται χάριτός τινος. Πολλοὶ μάλιστα τῶν περιηγητῶν ἠξίωσαν, ὅτι, ἀν τὸ πρόσωπον αὐτῶν ἔχει τὴν συμμετρίαν τῆς Καυκασικῆς φυλῆς, κατὰ τὸ λοιπὸν σῶμα ὑπερέχουσιν ἅπαντος τοῦ γυναικεῖου γένους. Καί τοι μὲν μετριώτεροι καὶ φιλαληθέστεροι λέγουσιν, ὅτι ἡ χροιά αὐτῶν εἶναι βαθυτέρα τοῦ δέοντος, τὸ στόμα μέγα, τὰ χεῖλη παχέα, ἢ ῥίς ἐν γένει σιμὴ καὶ τὸ ὠσείδες τοῦ προσώπου συμπεπιεσμένον περὶ τὸν πώγωνα. Ἄλλ' ἢ χάρις αὐτῶν συνίσταται εἰς τὴν ὄλην ἀρμονίαν τῶν σχημάτων αὐτῶν, εἰς τὴν κομψότητα καὶ τὴν ἀφέλειαν τοῦ βήματος, εἰς τὴν κομψότητα μειδιάματος. Οἱ μακροβλέφαροι καὶ μακροβόλοι αὐτῶν ὀφθαλμοί, τὸ ἀπέριττον τῆς κεφαλῆς στάσιμον καὶ ὄλα ἐν γένει τὰ κινήματα τοῦ σώματος ἔχουσιν, ὡς φαίνεται, ἀκαταγώνιστόν τινα ἰσχύον ὑπὸ τῆς ὁποίας ἠττήθησαν καὶ οἱ σφροονέστεροι τῶν Εὐρωπαϊκῶν. Οἱ ὀδόντες αὐτῶν, τοὺς ὁποίους συνεχῶς ἐπιδεικνύουσιν, εἶναι λευκότεροι, καὶ, χάρις εἰς τὴν φυσικὴν αὐτῶν τροφήν, διατηροῦνται μέχρι γῆρας καλοῖ. Τῶν ποδῶν καὶ τῶν χειρῶν τὸ τε σχῆμα καὶ ἡ μικρότης λέγονται ἀμίμητοι. Τὸ ἔνδυμα εἶναι ἀφελέστατον. Ὁ σφίγγων τὴν μέσην αὐτῶν χιτῶν καταβαίνει μέχρι τῆς ἡμισείας κνήμης· ἕτερος δὲ εὐρύτερος καὶ ἐλαφρότερος ἐπενδύτης, δεδεμένος περὶ τὸν λαιμὸν καὶ ἠεωγμένος εἰς τὸ στήθος, καταπίπτει μέχρι τῶν σφυρῶν. Ἡ μέλαινα κόμη χωρίζεται ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ οἱ πλόκαμοι αὐτῆς κρέμονται ἐπὶ τῶν ὤμων· στέφανος δὲ ἐκ φύλλων, μετὰ ἀνθῶν περιπεπλεγμένος, κοσμεῖ τὸ μέτωπον αὐτῶν. Ὄταν τὰς ἀπαντήσῃ καθ' ὁδὸν εὐτῶ ἐνδεδυμένας, εἰς ὦραν καθ' ἣν τὸ λυκαυγὲς καλύπτει τὴν βαθεῖαν τοῦ προσώπου των χροιάν καὶ τὰ ἄρρυθμα ὀπωροῦν μεσιδιά των, νομίζεις, λέγει περιηγητής τις, ὅτι βλέπεις ἐμπροσθεν σου νόμφην τιὰ ἐξ ἐκείνων αἰτινας πάλαι ποτὲ ἐπλανῶντο εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ἰλισσοῦ ἢ τοῦ Σκαμάνδρου. Τὸ δαινὸν εἶναι,

ὅτι αἱ νύμφαι αὐταὶ ἔμαθον νὰ τραγωδῶσι τὴν *Casta Diva* καὶ ἄλλα ὀλιγώτερον σεμνὰ Εὐρωπαϊκὰ ἄσματα, ὅτι ἔμαθον νὰ χορεύωσι τὸν στρόβιλον καὶ τὴν πόλκαν, ὅτι ὅμως εὐθεμίαν τῶν πολλῶν ἀρετῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς γυναικὸς ἐδιδάχθησαν καὶ δάγουσι τὸν βίον, τὸ μὲν πρὸς αὐτὴν τὴν δὲ ἡμέραν ἀναπαύομεναι, τὴν δὲ ἐσπέραν ὀργιάζουσαι.

Τὸ περίεργον εἶναι ἐν τούτοις, ὅτι οἱ ἄνδρες τῆς Γαίτιδος εἶναι πρὸ ὠραιότεροι τῶν γυναικῶν καὶ φαίνονται ἀήκοντες εἰς φυλὴν ἄλλην μεγαλητέραν. Ἐνίοτε τὸ ἀνάστημά των εἶναι τῶντι κολοσιταῖον, ἡ δὲ ἀθλητικὴ, θαυμαστὴ δὲ ἡ τῶν τύπων ἐντέλεια. Ἰστέτε λ. χ. τὸν γίγαντα αὐτὸν, τὸν ἐπὶ τῶν στιβαρῶν αὐτοῦ βραχιόνων κρατοῦντα καὶ μεταχειριζόμενον τὸ λιθόβιον καὶ ἰόν του.

—c—

ΣΙΡΑΤΙΣ ΚΑΛΟΠΙΧΕΙΡΟΣ ὑπὸ Στεργίου Ἀθ. Κομμαροῦδου.

Καίῳ; ὅταν εἰς φωλεὰν στρουθίων παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν θλαστήσῃ ἐκφυλόν τι, ἀλλόμορφον καὶ ἀλλόσχημον, ἢ ἐπωάζουσα ὄρνις χραίνει ἐκθαμβος πρὸς αὐτὸ, καὶ πᾶσα ἡ νεοττία μεγάλους ἀνοίγουσα ὀφθαλμούς καὶ πέε αὐτοῦ στρεφομένη, ἐκφράζει τὴν ἐκπληξίν τῆς δι' ἀνθρώπων μεταβιτωῶν, οὕτω καὶ ὅταν ἐφάνῃ ἐξάλλου μούης τὸ ἀύνηδες τοῦτο προῖον, ἐθαυρήθησαν οἱ νεατοὶ τοῦ Παρθαστοῦ, καὶ εἰς τὴν

Ἰ Διατί ἡ φύς, ἀνατρέπουσα ἐνταῦθα τοὺς κοινοὺς αὐτῆς κανόνας, ἀνέδειξε καλῆτες; τὸ συνήθως ὀλιγώτερον καλὸν πῦ ἀθροπίνου γένους φύλον; Δὲν τὸ ἢ εὐόρουεν, ἀλλ' ἔτε δὲ οἱ ἄνδρες τῆς Γαίτιδος εἶναι ὁμολογοῦμένως σπουδαιότεροι τῶν γυναικῶν, ἢ ἰδιοβρυθμῶν ἐκείνη τῆς αὐτῆς συνετέλεσε τρυφάχιστον εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ ἀσπίδον ἐτέραν τινὰ αὐτῆς ἀρχὴν, ὅτι ἡ μεῖζων καλλοῦ συνεπάγεται καὶ μεῖζον αἰδοῦς ὄσιν.

κάτω κόσμον ἀκόμη οἱ κοινοὶ τῶν ἀνθρώπων, οἱ ἀμέριμοι ἀναγνώσταί, ἐκίνησαν διστακτικῶς πῶς τὴν κεφαλήν, ὡς ἐνοχλούμενοι εἰς τὰς κεκτημένας των ἔξεις. Τί ποίημα εἶναι τοῦτο; ἀνέκραξαν, μάλιστα οἱ πρῶτοι. Εἰς ποίαν κατηγορίαν ὑπάγεται; Βλέπομεν τοῦ ἔπους τὰς βραψωδίας, τὸ σχῆμα; ἀλλὰ ποῦ εἶναι αἱ μάχαι, ποῦ τὰ θαυμάσια συμβάντα, ποῦ ἡ σπουδαῖος ἡρώς; Βλέπομεν τῶν στίχων τὴν διάταξιν; ἀλλὰ ποῦ εἶναι ἡ δημοικαταληξία; ποῦ αἱ δεκα-

πέντε συλλαβαί; ποῦ ἡ ἔτη τομή; Καὶ πολλοὶ τῶν ἀγρίων τούτων κριτικῶν, ὅμοιοι πρὸς τοὺς ὠμούς τῆς Ταυρίδος λαοῦς, εἴτινες ἀπῆγον εἰς θάνατον πάντα ξένον, μόνον διότι ἦτον ξένος, ῥίπτουσι κατ' αὐτοῦ τὴν ψῆρον τῆς καταδίκης μόνον διότι φαίνεται ξενοπρεπὴς εἰς αὐτοῦς.

Ἡμεῖς ὅμως ἀντὶ τῶν ξηνηλατῶν τούτων, προτιμῶμεν μᾶλλον νὰ μιμηθῶμεν τοὺς φιλόφρονας τοῦ Ὀμήρου τρόπους:

α' Ἐκείνος ὅταν ξένων περιποίησιν
'ς τὰ ἔπη του ἐμβάλλῃ, λέγει, πῶς ὀκτῶ
κατὰ σειρὰν ἡμέρας τοὺς ἐφίλευεν,
καὶ ἔπειτα ἐρώτησιν τοὺς ἔκαμναν,
ποῖοι καὶ πόθεν εἶναι καὶ τί θέλουσιν. β

(Στράτ. σελ. 85.)

Ἡμεῖς ὄχι ὀκτῶ, δεκαοκτῶ, καὶ πάσας τὰς ἡμέρας εἴμεθα πρόθυμοι νὰ φιλεύωμεν πάντα ποιητὴν, χωρὶς νὰ τὸν ἐρωτήσωμεν πόθεν εἶναι, ἀρκεῖ μόνον νὰ πεισθῶμεν ὅτι νὰ μᾶς τέρψῃ κυρίως θέλει. Ὁμολογοῦμεν ὅμως ὅτι ἡ φιλοξενία καὶ φιλοφροσύνη πρὸς τοὺς σατυρικοὺς ποιητὰς, ἔχει τὰς δυσκολίας τῆς Δέν ἡξεύρεις τί νὰ τοῖς παραθέσῃς ἐκ τοῦ κριτικοῦ μαγειρείου σου, χωρὶς νὰ φοβηθῆς μὴ σοὶ τὸ πτύωσιν εἰρωνικῶς εἰς τὸ πρόσωπον· δέν ἡξεύρεις πόθεν νὰ τοῦ; συλλάβῃς, τοὺς ἐχίνους τούτους τῆς φιλολογίας, χωρὶς νὰ τρέμῃς μὴ τις ἀκανθά των μείνῃ εἰς τοὺς δακτύλους σου. Τοῦμας νὰ τοὺς ὀμιλήσῃς περὶ κανόνων, διὰ ν' ἀκούσῃς τὰ δεινὰ ἐκεῖνα «καροτιδίων ξυγγραφίσκ' ἰσχροί!» (σελ. 64)· ἢ περὶ τῆς γλώσσης των νὰ συζητήσῃς ἀκάκως διὰ νὰ σὲ βάλωσιν ἐμπρὸς μὲ τὴν εὐγένειαν

τῶν τορρευτῶν μὲ νῦ καὶ σίγμα λέξων;

ἢ περὶ τῆς ὠραιότητος τοῦ στίχου των νὰ δείξῃς τινὰ δισταγμὸν, διὰ νὰ κηρυχθῆς

λουκουμυζαχαρομοιοκατάπληκτος!

Τοῦ τελευταίου κᾶν τούτου βέλους ἡ ἀκωκὴ αἰσθανόμεθα ὅτι ἀμβλεῖα ἀναπηδᾷ ἀπὸ τὸν ἡμέτερον θώρακα. Ὑπὲρ τῆς ὀμοιοκαταληξίας δέν ἔχομεν πρόληψιν. Γνωρίζομεν μὲν τὸ γλυκὺ τοῦτο ἄθος ὃ ἡ μούσα τῆς ἀρμονίας πλέκει φιλοπαιγμόνως εἰς τὴν κόμην αὐτῆς, τὸ χαρίεν φιλοδώρημα τῶν φραγκικῶν καὶ ἐνετικῶν Μουσῶν εἰς τὰς Πιερίδας, ὅταν ἐκεῖνα εἶχον καταλάβει τούτων τὰ ἔδη· καὶ ἡξεύρομεν νὰ διακρίνωμεν μεταξὺ τῆς πτωχαλαζόνος ὀμοιοκαταληξίας, ἣτις τὴν ἰταλικὴν ὡς δικαιολόγημα πρωτείνουσα τῆς πενίας τῆς, οὐρεὶ προπετῶς εἰς τὴν ἄκρον ἐκάστου στίχου ῥάκος ὀμοιοτελεωτήτου τοῦ τελευταίου μόνου φωνήεντος τὸ ὀμόγηον, καὶ, φερ' εἰπεῖν, Θεὸς μετὰ λαμπρῶς, γυνὴ μετὰ πιστῆ, καὶ ὅμοια ἑτερόζυγα συζυγοῦσα, ἐσχημίζει μᾶλλον ἢ ὅτι καλλύνει τοὺς στίχους, ἀπὸ τὴν ἄλλην, τὴν ὑπερήφανον διὰ τὸν πλοῦσιον κάλλος τῆς τὴν ἀπροσδόκητον, τὴν ἐντέχνως παρενευρομένην, καὶ οὐ μόνον τὸν ἀρμονικὸν ἀλλὰ καὶ τὸν λογικὸν σύνδεσμον τῶν ἰδεῶν συμπληροῦσαν. Ταύτην, τὴν ἀσπαζόμεθα καὶ τὴν ἀγαπῶμεν, εἰς τὴν λυρικὴν μάλιστα ποιήσιν, ὅπου ἐπικρατέστερον εἶναι τὸ στοιχεῖον τῆς ἀρμονίας, ὅπου τὸ ἄσμα εἶναι τῆς λύρας βεβήθημα, καὶ πρέπει νὰ μιμῆται τὴν ὀμοίαν κροῦσιν τῶν χορδῶν αὐτῆς, ὅπου

εἶναι ἀφευκτος ἡ ἐπανάκαμψις τῶν αὐτῶν ῥυθμικῶν περιδῶν, καὶ σχεδὸν συναπαιτεῖ τὴν ἐπανάκαμψιν τῶν αὐτῶν καταλήξεων, ἐχουστῶν ἐν τῇ στροφῇ πρὸς ἀλλήλας οἷαν σχέσιν ἔχει ἐν τῇ ποδὶ ἡ ἄρσις πρὸς τὴν θέσιν, ἐκεῖ σχεδὸν καὶ τὴν ἀπαιτοῦμεν. Ἄλλὰ, τὸ ἐπαναλαμβάνομεν, ἡ ἀγάπη ἡμῶν πρὸς τὸ εὐχαρι τοῦτο πάρεργον δέν χωρεῖ μέχρι προλήψεως· τὴν ποιήσιν θεωροῦμεν ὡς ἀνωτέρας καταγωγῆς ἀπὸ τὴν ὀμοιοκαταληξίαν, καὶ ὡς δυναμένην νὰ ὑπάρξῃ καὶ ἄνευ τῆς ἐπιτετηθευμένης αὐτῆς συμμάχου. Ἡ ποιήσις ὀμιλεῖ διὰ στίχων, διότι αἱ ἐμπνεόμεναι ψυχαὶ ἐντείνονται αὐτομάτως εἰς ἀρμονίαν· δι' ὀμοιοκαταληξίας ὅμως ἀναγκαίως δέν ὀμιλεῖ, διότι ἡ ὀμοιοκαταληξία εἶναι τῆς ἀρμονίας κόσμημα ἐκ συνθήκης. Μάρτυρας δὲ τούτου δέν ἔχομεν ἀνάγκην νὰ προτεινώμεν τὰς τῶν ἀρχαίων ποιήσεις, περὶ ὧν τινες δύνανται νὰ δι'ιχυρισθῶσιν ὅτι ἐστηρίζοντο ἐπὶ ῥυθμικοῦ συστήματος ἀκαταλήπτου ἡμῖν· ἔχομεν τὰ ἐθνικὰ ἡμῶν ἄσματα, τὰ τῶν ὀρεινῶν μάλιστα, ὅπου δέν ἐπεκράτησεν ὁ ἰταλικὸς βίος· διότι ὅστις δι'ιχυρισθῆ ὅτι τὸ ἄσμα «Ὁ Ὀλυμπος κ' ὁ Κισσαβος τὰ δύο βουνὰ μαλόουν», καὶ ἄλλα αὐτοῦ ἰσοδύναμα, δέν περιέχουσιν ὑψηλὰ ποιήσεως κάλλη, ἐκείνος δέν ἔχει τὴν ἐλαχίστην ποιήσεως αἰθῆσιν. Καὶ ἐν τούτοις εἶναι λυρικὴ ἡ ποιήσις αὐτῆ, καθὼς ἐπίσης λυρικὴ, καὶ ἐπίσης ἐστερημένη ὀμοιοκαταληξίας εἶναι ἡ ποιήσις τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν τροπαρίων, ἣς ἡ ῥυθμικὴ ὑψὲς μᾶς φαίνεται ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν τῶν ἀρχαίων στροφικῶν. Ποῦ μᾶλλον ὅμως μᾶς φαίνεται ἀπαλλακτέα τοῦ δεσμοῦ τῆς ὀμοιοκαταληξίας, ὅσον χρυσοῦς ἢ ὅσον ἀνθίος καὶ ἀν ἦναι, ἡ δραματικὴ καὶ ἡ ἐπικὴ ποιήσις, ἐν αἷς ἡ στιχουργία πρέπει οὐχὲ νὰ διατέμνηται στροφηδόν, ἀλλ' ὅσον ἐνδέχεται νὰ μιμῆται τῆς ἀφηγήσεως καὶ τοῦ διαλόγου τὸ συνεχές. Τοῦτο εἶναι ἀκατόρθωτον παρὰ τοῖς Γάλλοις, εἴτινες τὴν γλώσσαν ἤκιστα ῥυθμικὴν, καὶ πάσας αὐτῆς τὰς συλλαβὰς σχεδὸν ἐξ ἴσου τονιζομένας ἔχοντες, δέν δύνανται νὰ διακρίνωσιν ἄλλως εἰμὴ διὰ τῆς ὀμοιοκαταληξίας τοὺς στίχους των, ὥστε αὐτῆ εἶναι πάσης αὐτῶν στιχουργίας ἀναγκαῖον στοιχεῖον, καὶ ἀπ' αὐτῶν καὶ ἡμεῖς παρεδέχθημεν τὴν κατάχρησιν αὐτῆς, ὅτε ἐπὶ τῶν πάρελθόντων χρόνων τὴν γαλλικὴν ποιήσιν τοῦ ἰη' αἰῶνος εἶχομεν ὡς μόνον τῆς ἡμετέρας ὑπογραμμῶν. Παρὰ δὲ ταῖς λοιπαῖς φιλολογίαις, τῇ Γερμανικῇ, τῇ Ἀγγλικῇ, τῇ Ἰσπανικῇ, εἰς τὸ ἔπος καὶ εἰς τὸ δράμα, καὶ παρ' αὐτῇ τῇ ἰταλικῇ εἰς τὸ δράμα, ἀνομοιοκαταληκτικῶν στίχων ἐγένετο χρῆσις, ἀναλόγων δὲ κατὰ τὸ μέτρον εἰς ἕκαστον τῆς ποιήσεως εἶδος.

Τὸν Στράτιν λοιπὸν δέν ἔχομεν ποσῶς νὰ κακίσωμεν ὅτι δέν ὑπεδέθη τὰς διπλᾶς πένδας τῆς ὀμοιοκαταληξίας, καὶ συμφωνοῦμεν ἀκόμη μετ' αὐτοῦ, φοβηθέντος ὑπόθεσιν

δακτυλικὴν, ἐξάπηχον, καὶ δι' αὐτὸν

βαρεῖαν . . .

Τὸν δὲ στίχον του ἀναγνωρίζομεν καὶ παραδεχόμεθα οὐχὲ διὰ τὸν φόβον μὴ στιγματισθῶμεν ὡς ἀπὸθεοῖς, ἀλλὰ διότι τῷ ὄντι αὐτὸς

εἰς ᾧτ' ἀνδρῶν τοῦ ἔθρους εἶν' εὐχάριστος,
διότι δι' αὐτοῦ ἐψάλλεν ὁ Ἡπειρώτης

« Ἀλὴ πατᾶς προβαίνει ἀπὸ τὰ Γιάνινα, »
καὶ ὁ Θεσσαλὸς

« Ἐβγήκαν τὰ καράβια τὰ Ζαγοριαῖα, »
διότι αὐτὸς εἶναι γλυκύτερον κληροδότημα κατα-
ληθὲν τῇ Ἑλλάδι ὑπὸ τῆς ἀρχαίας Μούσης, ἣτις δι'
αὐτοῦ ἐξέφερε τὰς ὑψηγορίας τοῦ Αἰγύλου, τὰς σο-
φὰς ἐμπνεύσεις τοῦ Σοφοκλέους, τοῦ Εὐριπίδου τὸ
πάθος, τοῦ Ἀριστοφάνους τὴν δραματικὴν εἰρωνίαν.

Εἰς τοῦ στίχου τούτου τὴν ἐντελῆ πολιτογράφησιν
ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ποιήσει ἐπικροτοῦμεν μετὰ μεγίστης
εὐχαριστήσεως, καὶ χαίρομεν βλέποντες αὐτὸν υἱοθε-
τούμενον ὑπὸ πατρὸς ἰκανοῦ νὰ τὸν καλλιεργήσῃ καὶ νὰ
τὸν προαγάγῃ. Ἀλλ' ἐνταῦθα τὸν ἀποτρόπαιον ἐπικα-
λούμενοι κατὰ τῶν βελῶν ὅσα κρύπτει ἡ ἀρρηφρῆς
σαυρικὴ φαρέτρα τοῦ εἰρωνος ποιητοῦ, θέλομεν τολ-
μήσει νὰ ἐκφράσωμεν τὸν ἡμέτερον δισταγμὸν ὡς πρὸς
τὸ κατὰλληλον τοῦ στίχου τούτου εἰς ποιῆμα μὴ δρα-
ματικόν; Τὰ δικαιολογήματα, ὅτι δὲν ἔχουμεν

« τὰ πάντα ἐν τῷ βίῳ μας ἀμύζοντα »

καὶ ὅτι ἄλλοι, ὀπίσται βραεῖς, χορεύουσι λυρικῶς
διακλώμενοι, προτεινόμενα ὑπὸ ποιητοῦ, οἷος ὁ τοῦ
Στρατί, εἶναι προφάσεις ἐν ἀμικρταῖς, οὐχὶ ὅτι
προσθεύομεν θεοσκευτικὴν εὐλάβειαν ὑπὲρ τῆς ποιητικῆς
ἐθιμοταξίας, τῆς ἀπαιτούσης ἀνά τιν' ἰδιαίτερον καὶ
ὠρισμένον ἔνδυμα δι' ἕκαστον ποιήσεως εἶδος, οὐδ' ἀπέ-
γομεν μάλιστα τοῦ νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὁ Στρατίς
τὸ φύσεός του μέτρον ἐξελέξατο
οἰκεῖο »,

ἀλλ' ἠξέυρομεν, ἴσως καὶ ἐξ οἰκείας λυπηρᾶς πεί-
ρας, ὅτι ὁ τρίμετρος ἰαμβικός εἶναι στίχος ὑπου-
λος. Εὐστρόφος, εὐκίνητος, κοῦφος ὡς εἶναι, ῥέει
συνεχῆς καὶ εὐκολος, συμπλέκεται καὶ ἀλληλουχί-
ται ἐπ' ἀπειρον, καὶ λανθάνων παρατῦρει τὴν μουσάν,
ἣτις μετ' αὐτοῦ ὀλισθαίνει ὡς σιδηροπέδιλος ἐπὶ πά-
γου, καὶ ἀκουσίως φερομένη δύναται νὰ καταποντι-
σθῇ εἰς πέλαγος λόγων, ἢ νὰ ἐξοικίλῃ ἀνεπιστηθῆτως
εἰς δίναν πειρᾶς [καὶ ἀνύδρου]. Εἰς τὸ δράμα, ὅπου
δὲν θλάπτει, ὅπου ἴσως ἀπαιτεῖται, νὰ προχῆται ἄ-
φρονώτερος, λάβρος καὶ πῶς ἀτιμέλητος, καὶ φυσί-
κός ὁ διάλογος, ὅπου ὁ λόγος ἐπανορθοῖ καὶ κολάζει
τὸν λόγον, ἢ ὀρθῆ καὶ δεξεία τῶν ἀρχαίων αἰθιῆς
παρεδέχθη τὸν στίχον τοῦτον σχεδὸν ἀποκλειστικῶς
τὴν ἐπικὴν ὁμῶς μούσαν ὑπέθετε δι' ἐμβριθεστέρων
μέτρων, ὅπως σωφρονεσττέρα χωρῆ, καὶ μὴ παρατρέχῃ,
ῥαδίως πτερυγίζουσα εἰς τὰ ταπεινότερα τῶν χωρίων,
οὐδ' ἐκτρέπηται εἰς πεζολογίαν ἐπίπεδον. Δὲν ἀξιοῦ-
μεν βεβαίως εἰς ποίημα τῆς φύσεως καὶ ὕλης τοῦ
προκειμένου, νὰ βαδίσῃ τοσαυτῶς βεβηλομένη ἢ ποιητικῆς
ἐπὶ τῶν κωλοβάθρων τῆς Μελοπομένης, ἀλλὰ θέλομεν
μόνον νὰ μὴ περιπίπτῃ εἰς τῆς λάλου τῆς ἀδελφῆς
τὴν εὐτραπέλιαν, καὶ διὰ τοῦτο ν' ἀπορεύῃ τὸ εὐ-
χερὲς μέτρον, τὸ δυνάμενον νὰ παραγάγῃ αὐτὴν.
Ἄλλως ὁμῶς πολὺ ἀπέγομεν τοῦ νὰ μεμφιμοιρῶμεν
κατὰ τούτου τοῦ μέτρον. Ἐξ ἐναντίας δι' ὄλου τοῦ
ὠραίου ἔπους τοῦ Στρατί, διαπνέει μετ' αὐτοῦ ὡς τις

αὔρα κατερχομένη ἀπὸ τῶν ἄκρων τοῦ Παριστατοῦ, ὡς
τις ἡλῶ τῶν μεγάλων τῆς ἑλληνικῆς ποιήσεως
ἡμερῶν.

Ἀλλὰ τὸ ποτήριον τοῦ ἐπικριτοῦ μέχρι τέλους ἡ-
ναγκασμένοι μετὰ τῆς ἰλύος νὰ πῶμεν, τῆς πικρᾶς
ἐκείνης ἰλύος ἣτις τὸν βιάζει παρὰ ταις μεγάλαις καλ-
λοναῖς νὰ διουσιχίζῃ καὶ τὰ ἐλάχιστα τῶν ἀληθῶν ἢ τῶν
εἰς αὐτὸν φαινομένων ἐλαττωμάτων, ἃς παρατηρήσω-
μεν, ἐν ὅσῳ περὶ τῶν στίχων ὁ λόγος, ὅτι τινῶν ἐξ αὐτῶν
νομιζομένων οὐχὶ ἀνεπίληκτον τὴν κατασκευὴν, καὶ τόσον
μᾶλλον ἐπικαλούμεθα τὴν προσοχὴν τοῦ ποιητοῦ εἰς τὰς
παρουχίδας ταύτας, καθότιον εὐκολώτατα περικόπτον-
ται. Τοιοῦτους κρίνομεν, φέρ' εἰπεῖν, τοῦ στίχους ὅσοι
τέμνονται οὐχὶ εἰς τὸ πενήμιμερὲς ἢ τὸ ἐφθήμερὲς,
ἀλλὰ μετὰ πῆχῃ τὸν τρίτον πόδα. Ὅστε διαιροῦνται
εἰς δύο διμέτρους βραχυκαταλήκτους· οἷον

καὶ πρῶτα ὁ Θεός,] εἶναι καιρὸν καὶ οὐ...
τοὺς εὐγενεῖς παλμῶν:] καὶ τὴν σφοδρὰν δρμῆν...;
μὴ παύτης μιαιτωρῶν] καὶ μὴ φοβοῦ ποτέ...
μὲ λάρυγγα δῖον] καὶ αἶθμα στηθικόν...
καὶ Γάλλων κ' Ἰταλῶν] καὶ Γερμανῶν πολλῶν...

προσέτι δ' ἐκείνους ὧν δὲ φαίνεται καλῶς ἔχων ὁ
τονισμός. Ὁ Ἰαμβὸς μετρεῖται κατὰ διποδίαν, ὅπερ
δηλοῖ ὅτι ἐκ δύο ποδῶν ὁ εἰς πάντοτε πρέπει νὰ εἶναι
ἀφεύκτως ἰαμβος, ὁ δὲ ἕτερος δύναται νὰ εἶναι καὶ
ἄλλος τις. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἰαμβὸς μὲν πρέπει νὰ
εἶναι ὁ δεύτερος ποὺς ἐκάστης διποδίας, ὁ ἐν ταῖς ἀρ-
τίαις δηλαδὴ χώραις τοῦ στίχου, ἐν δὲ ταῖς περιτ-
ταῖς ἀντ' αὐτοῦ ἐτίθετο καὶ σπονδαῖος, τρίβραχυς, δά-
κτυλος καὶ ἀνάπαιστος. Καὶ ὁ ἡμέτερος ἰαμβὸς ἐπί-
σης μετρεῖται κατὰ διποδίαν, καὶ ἐκάστης ὁ εἰς ποὺς
πρέπει ἰαμβὸς νὰ εἶναι ἀφεύκτως Ἐκτό: δὲ τοῦ ἰαμ-
βου, ἐκ τῶν ἄλλων ποδῶν δέχεται μόνον τροχαῖον
καὶ πυρρίχιον· καὶ τοῦτο μὲν ἀδιαφόρως εἰς ἕνα τῶν
δύο ποδῶν, ὅταν ὁ ἕτερος εἶναι ἰαμβὸς (ἐνίστα κατ'
ἐξάφαισιν καὶ ὅταν εἶναι πυρρίχιος, οἷον: « καὶ περιο-
ρισίμενος εἰς τὰ σπουδαῖα μόνα »)· τὸν δὲ τροχαῖον
μόνον (ὡς ἡ ἀρχαία τοῦ; λοιποῦ πόδας) εἰ; τὰς πε-
ριττὰς θέσεις, οὐχὶ δὲ εἰς τὰς ἀρτίας. Ὅπως ἀπο-
δείξωμεν καὶ καταστήσωμεν εὐκρινὲς τοῦτο, ἃς λά-
βωμεν ὡς παράδειγμα τὸν γνωστότερον ἰαμβικὸν στί-
χον, τὸν τετράμετρον.

« Φέρε φαγί, φέρε κρασί, στρώσε χαλί εἰς τὸν ἴκλιον. »

Τούτου τὸ σχῆμα εἶναι τὸ ἀκόλουθον

- u u - | - u u - | - u u - | u - u

δηλαδὴ εἰς ὅλας τὰς περιττὰς χώρας πλὴν τῆς προ-
τελευταίας (καὶ τοῦτο κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἀρ-
χαιᾶς μετρικῆς) ἔχει τροχαῖον ἀντὶ ἰαμβου, καὶ ὁ-
μως δὲν παραλλάσσει ἢ ἁρμονία του ἀπὸ τὴν τοῦ κοι-
νοῦ τετραμέτρου ἰαμβικοῦ, οἷος εἶναι:

« Ὁ Ὀλυμπος κ' ὁ Κίσταθος τὰ δύο βουρὰ μαλώνουν. »
Ἀλλ' ἃς μεταβάλωμεν αὐτὸν οὕτως, ὥστε ἐν ἐκάστῃ
διποδίᾳ ὁ πρῶτος, ὁ ἐν τῇ περιττῇ χώρᾳ ποὺς νὰ εἶ-
ναι ἰαμβὸς, ὁ δὲ ἐν τῇ δευτέρᾳ ἢ τῇ ἀρτίᾳ, τροχαῖος,
καὶ ὁ στίχος θέλει παύσει νὰ εἶναι ἰαμβικός, θέλει
μεταβληθῆ εἰς τροχαῖκόν: οἷον:

»φαγί φέρε, κρασί φέρε, χαλί στρώσε σ' τὸ νερό»
οὗ ὁ τύπος εἶναι

υ - - υ | υ - - υ | υ - - υ | υ υ -

ἢ δὲ ἁρμονία του ὡς ἡ τοῦ :

Στάσου, λέγω, ἔρωτά μου, καὶ μὴ τρέχει ἔμπροστά.

Ἄν λοιπὸν δὲν ἀπατώμεθα ὅτι οἱ στιχουργικοὶ εὖ
τοὶ κινῶντες στήριζονται: ἐπὶ τῆς φύσεως τῆς ἡμετέ-
ρας γλώττης; καὶ τῆς ἁρμονίας αὐτῆς, τότε πρέπει νὰ
θεωρήσωμεν ὡς ἐτραχλιμένους στίχους, οἷοι οἱ ἐπόμενοι:

Τῶν Γούρκων τῶν ἀτάκτων μὲ κροῦσμα κωφῶν,
(σ. 36).

διότι . . . κτων μὲ κροῦσμα εἶναι διποδία τροχαϊκῆ,
οὐχὶ ἰκμβικῆ, ἔρουσα δηλαδὴ εἰς μὲν τὸν περιττὸν
πόδα πυβρίχιον, εἰς δὲ τὸν ἄρτιον τροχαῖον ἀντὶ ἰάμ-
βου. Τοιοῦτος εἶναι καὶ ὁ

Ἄπᾶνω σὲ ἀμόρι, κομμάτι κωφῶς (σ. 54)

καὶ ἄλλοι τινές.

Ὁ ποιητὴς ἐκαστοτόμησεν εἰσγαγῶν καὶ τὸν τρί-
βραχυον, εὖ παραδείγμα εἰς τὰ ἐθνικὰ ἄσματα δὲν ὑ-
πάρχει, ὡς ἐν γένει ἢ νέα στιχουργία μας δὲν δέχε-
ται ὅπου ἢ ἀρχαία τὴν ἀνάλυσιν τῶν ποδῶν τὸν εἰσῆ-
γαγον ὅμως λανθάνοντως, ὅπου συγκρούονται φωνή
εντα, καὶ εἰς τὴν προφορὰν δύναται νὰ γίνῃ ἐκθλιψις,
ὥστε ὁ ποῦς γράφεται μὲν τρίβραχυς, προφέρεται δὲ
πυβρίχιος, ὡς ἐν τοῖς στίχοις

ὑπέθετα ὡς πρῶν, καὶ ἀσχολούμενον . . .

ἐν ἀδόξα σοὶ ὁ θεός» εἶπεν ὁ ἄθλιος . . .

καὶ ἐν ἄλλοις τισίν.

Ἄλλ' ὅσα ὡς διορθωτέα δυνάμεθα νὰ παρατηρή-
σωμεν εἰς τὴν στιχουργίαν, εἰς μικρὰ καὶ ὀλίγα ἂ
πέναντι τῶν πολλῶν ὅσα θεωροῦμεν μεγάλων ἐπαινῶν
καὶ μιμήσεως ἄξια ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἡμῶν ποιητῶν,
οἷτινες ἐκ τῶν τοιούτων παραδειγματῶν ἐπιθυμητὸν νὰ
μάθωσι πότον ὠφελήθητον τοὺς ἀρχαίους μελετῶν-
τες, ὡς ἐμελέτησεν αὐτοὺς ὁ ποιητὴς τοῦ Στράτι

Καὶ ταῦτα περὶ τοῦ ἐνδύματος. Ἄλλὰ τὸ ἐνδύμα
συνιστᾷ μὲν ἴσως, δὲν καθιστᾷ ὅμως τὸν ἄνθρωπον.
Ποῖος τις εἶναι ὁ Στράτις;

Ὁ Στράτις εἶναι μικρὸς Ὀδυσσεὺς, ἐτῶν δεκα-
τεσσάρων, ἀλλὰ προβαίροντος τοῦ ἔπου, προβαίνει
καὶ ἡ ἡλικία του. Ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὰ Σάλων κλητῶν
τύχην, ὑπηρετεῖ ξενοδόχον ἐν Λεβαδείᾳ, δαίρεται καὶ
διώκεται ὑπ' αὐτοῦ περὶ τὸ Ζητούσιον κλέπτει λά-
χανα ἐξ ἐνὸς κήπου, καὶ ἐκεῖ δαίρεται καὶ διώκεται
ὑπὸ τοῦ κηπουροῦ. Ἐκεῖθεν μεταβαίνει εἰς ὑπηρεσίαν
τοκιστοῦ, δὲ ἀναγνωρίζει ὡς παραχαράκτην, καὶ ἐν
τῇ ἐναρέτῳ ἀγανακτῆται του, εἰσέρχεται διὰ ῥήξεως
τῆς νύκτα εἰς τὸ ταμεῖόν του, κλέπτει τοὺς θησαυ-
ροὺς του, καὶ τοὺς βυθίζει εἰς τὴν θάλασσαν δι' ὁ κα-
ταβιάζεται ὑπὸ τοῦ Μολλᾶ εἰς δημόσια ἔργα. Ἡ
ἀποπεράτωσις τοῦ φρουρίου ὁ εἰτειχόδομος, ἐπέ-
φερε μετὰ δεσμὰ ἐξαστῆ τὴν ἀπελευθέρωσίν του,
μεθ' ἣν ὑπέπεσε πάλιν εἰς ἄλλην ἐνικύσιον φυλάκισιν,
διὰ λόγου; κοί κατὰ τρόπον οὗ; κρύπτουσαν ἀστε-
ρίσκει, ὡς πολλαχοῦ τοῦ ποιήματος, ἀντικαθιστῶν-
τες πάντες ὁμοῦ περὶ που 1500 ἐλλείποντας στίχους;

Ἄφθεις καὶ πάλιν, ἄπαντᾶ ποιμένας, παρ' ὧν μάνθᾶ-
νει τὴν ἐπανάστασιν τῆς Ἑλλάδος. Τὰ κλεπτικὰ αὐ-
τῶν τραγούδια τὸν ἐνθουσιάζουσι, καὶ εἶναι ἔτοιμος
νὰ ὀπλισθῆ ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος. Ἀλλὰ, ἂν ὀρ-
θῶς μαντεύωμεν τὸ γάσμα ὁ ἀντιπροσωπεύει ὁ ἀστε-
ρίσκος τῆς σελίδος 76, ἐν ᾧ οἱ ποιμένες ἐκοιμῶντο,
φαίνεται ὅτι εἶρε ἐπ' αὐτῶν δὲ ἠξέυραμεν ποῖον ποιή-
μα χαῦνον καὶ νόθους πρεσβεῖον ἀρχάς, ὅπερ μετέ-
βαλεν αἴρνης τὸν βρῦν τῶν ἰδεῶν του, καὶ ἰδοὺ, εἰς
αἰσχρὸν ἐπιπίπτει ἀστρατείας ἐγκλημα, καὶ μισό-
πατρις μᾶς γίγνεται ἐκ συστήματος. Εἰς Σέρβας ὅπου
εὐγεί, ἔμπορος τις τὸν δέχεται γραμματεῖα του. Παρ'
αὐτῷ ἄπαντᾶ ὡς ὑπηρετρίαν νέαν τινα ἦτις ἐν Λεβα-
δείᾳ, ὅταν τὸν ἐβατάνιζεν ὁ σκληρὸς ξενοδόχος ἐκεῖνος,
ὅταν τὸν κατέτριχε πόνος, πείνα, καὶ τινες ἀηδεῖς παρά-
ττοι οἰκειότεροι, πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν, εἰς τὸν
βυπραγράφων Πτωχοπρόδρομον, ἢ εἰς τὸν φιλόκαλον
κάλαμον τοῦ ποιητοῦ τοῦ Στράτι, τότε αὐτὴ τὸν εἶ-
χεν οἰκτείρει, καὶ τῷ εἶχε δώσει νὰ πῆ σαλέπιον. Αὐτὴν
μέχρι τέλους νυμφεύεται. Ἀλλὰ μόλις τὴν ἐνυμφεύθη,
καὶ ἐντρομος, καὶ ἀπηλπισμένος ὄρμα, καὶ φεύγει . . .
εἰς τὴν Ῥωσσίαν.

ἌΤι ἔτρεξε; τί ἔγινεν;» ἡ θλιθερά
Ἑλένη ἐρωτᾷ

Ἄλλὰ τοῦτο τὸ ἠξέυρει μόνος ὁ ἀστερίσκος τῆς
σελ. 101. Εἰς τὴν Ῥωσσίαν γίνεται στρατιώτης, πο-
λεμεῖ εἰς τὸν Καύκασον, πληγώνεται, λειποτακτεῖ,
συλλαμβάνεται καὶ μέλλει νὰ τουφεκισθῆ, ὅταν αἴρνης
καρίσταται ἡ γυνὴ του ἐμπρός του μετὰ τοῦ ἐν τούτοις
γεννηθέντος υἱοῦ του, καὶ ὁ προστάτης αὐτοῦ
ἔμπορος τῶν Σερβῶν, ὅστις μεσιτεύει παρὰ τῷ
διοικητῇ καὶ συγχωρεῖται ὁ Στράτις. Ἐκτοτε
αὐτὸς ἔρχεται εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὴν ἀναγνώ-
ρισιν τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτῆς, ἀγοράζει ἓνα μῦλον εἰς
Ναύπλιον, καὶ ζῆ ἐκεῖ ὡς πολίτης φιλόνομος, πω-
λῶν ἄλευρα καὶ καλὰς συμβουλὰς: πρὸ πάντων
δὲ ἔχει μακρὰν διένεξιν μετὰ τοῦ πωλήσαντος
εἰς αὐτὸν τὸν μῦλον, ἀνδρὸς κοσμοπολίτου κατὰ τὰς
ἀρχάς, καὶ δὲ πείθει μέχρι τέλους ὅτι ἕκαστος πρέ-
πει νὰ ἔχῃ ἰδίαν αὐτοῦ πατρίδα.

Ταῦτα εἰσὶ τὰ παθήματα καὶ μαθήματα τοῦ Στράτι
ὡς ἐν συντόμῳ. Διατί ταῦτα καὶ ὄχι ἄλλα, διατί τόσα
καὶ ὄχι περισσότερα; Διότι οὕτως ἔδοξε τῷ ποιητῇ.
Ὁμολογοῦμεν ὅτι πολλὴν προσπάθειαν δὲν αἰσθανόμεθα
ὑπὲρ συμβάντων ἅτινα παράγει ἢ καταστρέφει, βρα-
χύνει ἢ μὲνυει μία ὄρεξις ἢ μία ἰδιοτροπία τοῦ ποιη-
τοῦ, οὔτε ὑπὲρ τῶν ἐρώτων τοῦ Στράτι, πρὸς οὓς
αὐτὸς ὁ ἴδιος πολὺ ἐνθέρμως δὲν φαίνεται διακείμενος,
οὔτε ὑπὲρ τῶν ἀρχῶν, τῶν αἰσθημάτων ἢ τῶν φρονη-
μάτων αὐτοῦ, διότι κυρίως οὔτε φρονήματα, οὔτε
αἰσθήματα ἔχει, οὔτε ἀρχάς. Τὰς πράξεις του συν-
δέει οὐχὶ ἐνότης ὠρισμένης τινὸς προθέσεως, οὐχὶ
ἀπαρέγκλιτος ἐφαρμογῆς ἀρχῆς τινος σταθερᾶς ἢ ἀ-
μετακινήτου ἰδέας, ἀλλ' ἡ μόνη ἐνότης τῆς αὐθαιρέτου
ἐμπνεύσεως τοῦ ποιητοῦ, ὅστις δικαιοτάτα λέγει:

«δὲν εἶναι αὐτὸς πλάσμα μου
δὲν εἶμ' ἐγὼ μονάρχης του ἀπόλυτος;

Δι' ὃ καὶ ἡμεῖς, ὄσπιν συμπάθειαν ἀρνούμεθα εἰς τὸν υἱὸν, ταύτην δαψιλῶς χορηγοῦμεν εἰς τὸν πατέρα. Ἄρχας συνεπεῖς, φρονήματα εὐγενῆ, αἰσθήματα πνέοντα ἀρετῆν καὶ πατριωτισμὸν εἰς αὐτὸν εὐρισκόμεν' εἰς αὐτὸν αἰσθήσεως καλλιέργειαν, ὀξύτητα κρίσεως φιλολογικῆς, ποιήσεως ἄνθος βλαστάνον ἐκ πεπαιδευμένου νοῦς, γλώτσης νεῦρον, καὶ βέλος σαρκασμοῦ δικτικοῦ ἀλλὰ φιλοκάλου ἐνταυτῷ καὶ χαριέντος. Ἐν γένει ἀγαπῶμεν οὐχὶ τὸν ψευδῆ ἀλλὰ τὸν ἀληθῆ ἥρωα τοῦ ποιήματος, ὃ δὲ ἥρωας οὗτος εἶναι ὁ ποιητής.

Ῥ.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ.

Ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἐκθεσεί τοῦ Λονδίνου.

Κατὰ τὰς τελευταίας ἐξ Ἀγγλίας εἰδήσεις, ἐξ προϊόντα τῆς Ἑλλάδος, ἐκ τῶν ἀποσταλέντων εἰς τὴν Παγκόσμιον ἐκθεσιν, ἐτιμήθησαν διὰ βραβείων γ'. τάξεως· τὸ ῥόδόμελ, τὸ Ὑμίττειον μέλι, οἱ σπόγγοι, τὸ σαπουνόχωμα τῆς Μήλου, ἡ Θηραϊκὴ γῆ, καὶ ὁ Ἑλληνικὸς ἱματισμὸς. Δύναται ἄρα νὰ καυχήθῃ καὶ ἡ μικρὰ Ἑλλάς ὅτι δὲν παρεστάθη ὡς δορυφόρος ἄσημος καὶ ἀφανὴς ἐπὶ τῆς ἀπεράντου σκηνῆς, ἐφ' ἧς κατέπληξαν τὴν οἰκουμένην γίγαντες καὶ τιτάνες.

Ἐκ τῶν ἐξ προϊόντων, τὸ τελευταῖον μόνον ἀνήκει εἰς τὴν κυρίως βιομηχανίαν. Ἐὰν ἀπερασιζόμεν νὰ ἐξετάσωμεν τὰ αἰτία δι' ἃ εὐδοκίμησαν ὑπὲρ πᾶν ἄλλο οἱ ἡμέτεροι εἰς τὴν κατασκευὴν ἑλληνικῶν ἐδυμάτων, ἠθέλομεν ἴσως πορισθῆ τὸ συμπέρασμα, ὅτι μόνον τὸ εἶδος τοῦτο τῆς βιομηχανίας ἐνισχύθη ἐξαιρέτως, καὶ ὑπ' αὐτῆς τῶν Ἑρωπαϊκῶν τῆς γνώμης, καὶ ὅτι ἐνισχύθη, διότι ἡ γουσταρέλλα ἐθεωρήθη ὡς ἀντιπροσωπεύουσα τὸ ἑλληνικὸν φρόνημα, ὡς γνώρισμα ἰδιάζον τοῦ ἐθνικοῦ χαρακτῆρος, ἢ τῆς ἐθνικῆς ἀτομικότητος, ὡς ἤθελον εἰπεῖ οἱ καθ' ἡμᾶς φιλόσοφοι. Ἡθέλομεν προσέτι πορισθῆ καὶ ἄλλο συμπέρασμα ἐπίσης βέβαιον, ὅτι, καὶ τοὶ μικροὶ, καὶ τοὶ πτωχοὶ, ἐδυνάμεθα, ἐνισχυόμενοι, καὶ τὴν κοινωφελεστέρην βιομηχανίαν νὰ βελτιώσωμεν. Δὲν εἴμεθα σύμφωνοι μετὰ τῆς ἐπὶ τῶν ἑλληνικῶν προϊόντων ἐπιτροπῆς τῶν Ἀθηνῶν, εἰπούσης ἐν τῷ ὑπομνήματι αὐτῆς ὅτι, « ἡ ἐνεργητικότης τὴν ὁποίαν ἀνέπτυξε τὸ « ἔθνος κατὰ τὰ τελευταία εἴκοσιν ἔτη εἰς τὰ ἀναγκαιότερα, ἦτοι εἰς τὸ νὰ καλλιεργήσῃ τὴν γῆν, νὰ ἀνεγείρῃ πόλεις, καὶ ν' αὐξήσῃ τὸ ἐμπορικὸν ναυτικόν, δὲν ἐσυγχώρησεν εἰς αὐτὸ νὰ δυνηθῆ νὰ βελτιώσῃ κατὰ μέρος τὰς τέχνας καὶ τὴν ἀνωτέραν βιομηχανίαν του. » Ναι, μὲν καὶ αἱ τέχναι καὶ ἡ βιομηχανία δὲν ἀκμάζουσιν εἰμὴ μεταξὺ τῶν μεγάλων καὶ πλουσίων ἐθνῶν, καὶ ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν κοινω-νικῶν ἀνισοτήτων, ἀλλ' οὐδὲν ἦττον εἶναι ἀληθές ὅτι καὶ ὁ οἶνος, καὶ τὸ ἔλαιον, καὶ αἱ βύρσαι, καὶ τὰ σπρικὰ ὑφάσματα ἅτινα ἐξάλλησαν μετὰ τοῦ ἑλληνικοῦ ἱματισμοῦ εἰς Ἀγγλίαν, ἠθέλον κατασκευάζεσθαι, ἀν' ὅχι

ἔπως ἐν Ἑυρώπῃ, τοῦλάχιστον παραπλησίως, ἐὰν ἐνισχύετο καὶ αὐτῶν ἡ βελτιώσις, ἐὰν ἐδιδάσκοντο αἱ μέθοδοι, ἐὰν ἐβραβεύοντο οἱ εὐδοκίμουσιντες.

Ἀπλοῦς τις πολίτης, οὐτινος οἱ εὐργετικοὶ ἀγῶνες ἐβραβιύθησαν καὶ βραδεως καὶ ἀτελῶς, κάτοχος, ὄχι μεγάλων χημητικῶν πόρων, ἀλλὰ μεγίστου ζήλου εἰς τὸ νὰ ὠρελήσῃ τὴν πατρίδα, ἀνέλαβε μόνος καὶ ἔφερεν εἰς πέρας πρὸ ἕξ ἔτων τὴν ἐν Πειραιεὶ ἱδρυτικὴν καταστήματος μεταξουργίας, ἐν ᾧ ἐργάζονται ἐξήκοντα περίπου ἄνδρες καὶ κοράσια, κατὰ τὰς εὐρωπαϊκὰς μεθόδους. Ἡκούσαμεν δὲ πολλοὺς εἰδήμονας βεβαιοῦντας ὅτι, ἡ ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ τοῦ Κ. Λουκά Ῥάλλη παρασκευαζομένη μετάξη, δὲν ὑπολείπεται πολὺ τῆς εὐρωπαϊκῆς. Διὰ τί ἄρα δὲν ἤθελον βελτιωθῆ, ἐνισχυόμενοι, καὶ ἄλλοι κλάδοι βιομηχανικοί;

Ἐπανερχόμενοι εἰς τὸ περὶ βραβιύσεως τῶν ἐξ ἑλληνικῶν προϊόντων, λέγομεν ὅτι, ἐὰν τὰ βραβεῖα τῶν ἀνωτέρων τῆς γ'. τάξεως, ἐδόθησαν εἰς τὰ ἐντελέστερα ἔργα τῆς τέχνης ἢ τῆς φύσεως, ἀποροῦμεν διὰ τί δὲν ἀπενεμήθη τοιοῦτο καὶ εἰς τὸ μέλι τῆς Ἑλλάδος, οὐτινος ὁμολογουμένως δὲν ὑπάρχει ἄλλο ἀστυεότερον κατὰ τὴν ἔκφρασιν καὶ τοῦ ἡμετέρου Στράβωνος (1)

Παρὰ τὰ προϊόντα ταῦτα, ἐτιμήθη ὑπ' αὐτῆς τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας διὰ χρυτῆς μεταλλίας φερουσίας τὴν προτομὴν αὐτῆς, ὁ Ἀγαθάγγελος Τριανταφύλλου, ὅστις προσέφερεν αὐτῇ λεπτοεργέστατον ἀνάγλυφον ξυλογράφημα, παριστῶν τὸν Εὐαγγελισμόν. Ὁ Ἀγαθάγγελος οὗτος εἶναι καθηγητῆς τῆς ξυλογραφίας ἐν τῷ Πολυτεχνεῖῳ Ἀθηνῶν, περὶ οὗ θέλομεν ὁμιλήσει προσεχῶς.

Ὡς ὁμιλοῦντες περὶ τῶν ἐκτεθέντων ἐν Ἀγγλίᾳ ἑλληνικῶν προϊόντων, κρίνομεν καλὸν νὰ γνωστοποιήσωμεν πρὸς τοὺς ἀναγνώστας τῆς Πανδώρας δῶω ἐπιστολὰς, τὴν μὲν διευθυνθεῖσαν μετὰ μεταλλίας ὑπὸ τοῦ πρίγγητος Ἀλβέρτου, συζύγου τῆς βασιλίσσης, πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς ἐν Λονδίῳ ἑλληνικῆς ἐπιτροπῆς, τὴν δὲ πρὸς τὸν Κ. Α. Ῥάλλην, πρόεδρον τῆς ἐνταῦθα ἐπιτροπῆς.

Ἐκ τῶν ἐν Οὐνδσῳ ἀνακτόρων.

Τὴν 18 Ὀκτωβρίου 1851.

Πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς ἐν Λονδίῳ
Ἑλληνικῆς Ἐπιτροπῆς.

Κύριε!

Λαμβάνω τὴν τιμὴν, ὡς Πρόεδρος τῆς ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως τοῦ 1851 Βασιλικῆς Ἐπιτροπῆς, νὰ σᾶς πληρο-

(1) Περὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ μελιτος ἀνάγνωθε τὴν ἀξίαν λόγου διατριβὴν τοῦ φοιτητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου, Δ. Ν. Τρανταλίδου, δημοσιευθεῖσαν διὰ τοῦ ΔΔ. φυλλαδίου τῆς Πανδώρας.

φορήσω, ὅτι οἱ ἐπίτροποι τῆς Α. Μ. ἀπεφάσισαν νὰ σᾶς ἀπονεμηθῶσιν ἐκ μέρους αὐτῶν, ὅσον ἐνεσι τάχιον, ἔν νομισματόσημον μεθ' ἑνὸς ἀποδεικτικοῦ εὐαρστείας, καὶ ἐν ἀντίτυπον τῆς ἐτυμηγορίας τῶν ἐνόρκων, τὰ ὁποῖα παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε ὡς ἐνθύμημα τῆς ἀρτίως περατωθείσης ἐκθέσεως, καὶ ὡς λεπτόν δεῖγμα εὐχαριστίας διὰ τὴν πολλοῦ λόγου ἀξίαν συνδρομὴν τὴν ὁποίαν κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῆς μᾶς ἐδώκατε. Δραττόμενος δὲ εὐχαρίστως τῆς εὐκαιρίας ταύτης, σᾶς ἐκφράζω ἐξ ὀνόματός μου καὶ ἐκ μέρους τῶν συναδέλφων μου τὴν εὐγνωμοσύνην μας, διὰ τὴν μετὰ ζήλου, συμπνοίας, καὶ ἐπιτηδειότητος σύμπραξίν σας μεθ' ἡμῶν εἰς πάντα τὰ ἀπορῶντα τὸ μέρος τῆς Ἑλληνικῆς ἐκθέσεως. Ἀναγνωρίζομεν ὅτι εἰς τὴν πρόθυμον ταύτην σύμπραξιν, τὴν ἐκ μέρους τῶν ξένων ἐπιτρόπων τῶν Κυβερνήσεων, ὀφείλεται οὐ μικρὸν μέρος τῆς ἐπιτυχίας τῆς εἰρημένης ἐκθέσεως. Ὑποσημειοῦμαι

Ὁ.ως ὑμέτερος

ΑΛΒΕΡΤΟΣ

Πρόεδρος τῆς Βασ. Ἐπιτροπῆς.

Ἐκ τοῦ ἐν τῷ Ὑπέφ κήφω παλατιοῦ

τῆς Ἐκθέσεως.

Τὴν 29 Οκτωβρίου 1851.

Πρὸς τὸν Κ. Λουκᾶν Ῥάλλην, Πρόεδρον

τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιτροπῆς.

Κύριε!

Προσκαλούμεθα παρὰ τῶν Ἐπιτρόπων τῆς Α. Μ. ἐπὶ τῆς εὐτυχῶς περατωθείσης ἐκθέσεως τοῦ 1851 νὰ διαθιβάσωμεν πρὸς ὑμᾶς καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιτροπῆς τὰς ἐγκαρδίους αὐτῶν εὐχαριστίας. διὰ τὴν πολλοῦ λόγου ἀξίαν συνδρομὴν, τὴν ὁποίαν ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη παρέσχεν ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἀναδείξεως αὐτῆς, τὸσον ἐν μέσῳ τῶν πολλῶν δυσκολιῶν ὅσαι προηγήθησαν τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐκθέσεως, καὶ συνώδευσαν αὐτήν, καθὼς καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῆς ταύτης τῆς ἐκθέσεως.

Ἄν καὶ οἱ Βασιλικοὶ Ἐπίτροποι, καὶ οἱ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν αὐτῶν ἐργασθέντες, οὐδενὸς ἐφείσθησαν κόπου διὰ νὰ ἀναδείξωσι τὴν ἐκθεσιν ταύτην ἀξίαν καὶ διδακτικὴν παράστασιν τῆς παρούσης καταστάσεως τῶν τεχνῶν καὶ τῆς βιομηχανίας κατὰ τὰ διάφορα τοῦ κόσμου μέρη, συναισθάνονται ὁμῶς πληρέστατα, ὅτι ἤθελεν εἶσθαι ἀδύνατον νὰ τελεσφορήσωσιν οἱ ἀγῶνές των, ἐὰν ἡ αἰτηθεῖσα σύμπραξις τῶν ἄλλων ἐξ-

ευγενειμένων ἐθνῶν, δὲν ἐχορηγεῖτο εἰς αὐτοὺς τόσον προθύμως καὶ δραστηρίως, πανταχοῦ ὅπου ἡ αἰτησις αὕτη ἀπευθύνθη.

Ἡ προθυμία, μεθ' ἧς ἡ σύμπραξις αὕτη ἐχορηγήθη μετέδωκεν εἰς τὴν ἐπιχειρήσιν, ὡς εἰς ἐκθεσιν τῶν ἔργων τῆς βιομηχανίας ἀπάντων τῶν ἐθνῶν, τὸν διακεκριμένον χαρακτῆρα τὸν ὁποῖον ἔπρεπε νὰ φέρῃ κατὰ τὴν ἐνθερμον ἐπιθυμίαν τῶν Βασιλικῶν Ἐπιτρόπων.

Μεταξὺ τῶν ἀναλαβόντων τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐκθέσεως, διακεκριμένην θέσιν κατέχουσιν οἱ ἀναδεχθέντες τὸ ἔργον τῶν ἐπιτρόπων τῶν ξένων Κυβερνήσεων ἑξοχοὶ ἄνδρες. Ἐὰν τὸ κοινὸν τοῦ τόπου τούτου εὐχαριστήθη διὰ τὴν ἐλευθεριότητα μεθ' ἧς τὰ κάλλιστα καὶ πολυτιμότερα τῶν προϊόντων τῶν ἄλλων ἐθνῶν μετεβίβασθησαν εἰς τὰς ἡμετέρας ἀκτὰς, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἐκθέσεως, οὐδὲν ἦττον ἠγαλλιάσθη ἰδὸν ἄνδρας εὐρωπαϊκῆς καὶ πλέον ἢ εὐρωπαϊκῆς διασημότητος εἰς πάντα κλάδον ἐπιστήμης καὶ τέχνης, ἐλθόντος προσωπικῶς νὰ παρέξωσι τὴν συνδρομὴν αὐτῶν διὰ νὰ καταστήτωσι τὴν ἐκθεσιν ἐντελῆ, καὶ νὰ συμπράξωσιν εἰς τὸ ἔργον τῆς διευθετήσεως αὐτῆς. Εἶναι εὐχάριστον τῷ ὄντι νὰ παρατηρήσῃ τις, ὅτι αἱ προσπάθειαι τῶν διακεκριμένων τούτων ἀνδρῶν, οὐ μόνον δὲν ἠλαττώθησαν ποσῶς, ἀλλ' ὅτι καὶ ἡ ἀρμονία καὶ ἡ ἐπιτυχία, αἵτινες ἦτο ἐπόμενον νὰ προκύψωσιν ἀπὸ τὸν διορισμὸν αὐτῶν, συνώδευσαν ἀναλλοιώτως καὶ τὰς ἐλαχίστας πράξεις αὐτῶν.

Εἰς τινὰς τῶν ξένων ἐπιτρόπων ὀφείλονται ἰδίως εὐχαρισταίαι ἐκ μέρους τῶν ἐπιτρόπων τῆς Α. Μ. διὰ τὰς πολυτίμους συμβουλὰς, τὰς ὁποίας ἡ ἐξοικειωσίς των μετὰ τὸν τρόπον τῆς διαγωγῆς τῶν ξένων ἐκθέσεων τοὺς ἐνίσχυτε νὰ δώσωσιν· ἄλλοι πάλιν διετέλεσαν ἑνορκοὶ διὰ τὴν ἀπονομὴν τῶν βραβείων, καὶ ὁ τρόπος, καθ' ὃν τὸ ἐμβριθέος τοῦτο καθήκον ἐξεπληρώθη ὑπὸ πάντων τῶν ξένων ἐνόρκων, ἀπαιτεῖ τὴν ἰδιάζουσαν τῆς ἐπιτροπῆς εὐγνωμοσύνην. Ἄλλ' οἱ ἐπίτροποι θεωροῦσι περιττὸν νὰ ἀναφέρωσι μίαν πρὸς μίαν ὄλας τὰς ἀποδοθείσας ὑπὸ τῶν ξένων ἐπιτρόπων ὑπηρεσίας, διότι ὁσάκις καὶ ὅπωςδῆποτε ἐζητήθη ἡ συνδρομὴ αὐτῶν, ἐχορηγήθη πάντοτε προθύμως καὶ ἀπέβη ἀμεταβλήτως λίαν ἐπωφελεῖς.

Δραττόμεθα τῆς εὐκαιρίας ταύτης διὰ νὰ σᾶς πληροφορήσωμεν, ὅτι οἱ Βασιλικοὶ Ἐπίτροποι σκοπεύουσι νὰ προσφέρωσιν εἰς τὰς Κυβερνήσεις τῶν ἐθνῶν τῶν συνδραμόντων τὴν ἐκθεσιν, ἀνά μίαν σειρὰν τῶν ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἀπονεμηθέντων νομισματοσήμων, μεθ' ἑνὸς ἀντίτυπου τῶν ἐτυμηγοριῶν τῶν ἐνόρκων, περιέχοντος τὰς εἰκόνας τῶν ἐκτεθέντων εἰδῶν, ὡς ἐνθύμημα τοῦ φιλικοῦ αὐτοῦ διαγωνισμοῦ, ἐξ ὃῦ ἐλπίζεται, ὅτι διὰ τῶν εὐλογιῶν τῆς θείας προνοίας, εὐεργετικώτατα ἀποτελέσματα θέλουσιν ἀπορβῆσαι πάντων, ὑπὲρ καὶ ὅτι ὁ δεσμὸς τῆς εἰρήνης, τῆς ἀρμονίας καὶ τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης θέλουσιν εἶτι μᾶλλον συσφιγθῆθαι καθ' ὅλον τὸν ἐξευγενισμένον κόσμον. Τὰ νομισματοσήμα καὶ τὰ ἀντίτυπα ταῦτα θέλουσιν ἀποσταλεῖ εἰς τὴν Κυβερνήσιν ἐκάστου Κράτους διὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν.

Δραττόμεθα τῆς εὐκαιρίας ταύτης διὰ νὰ ἐπαναλάβωμεν τὰς διαθεβαιώσεις τῆς πρὸς ὑμᾶς μεγίστης ὑπολήψεως, μεθ' ἧς ὑποσημειούμεθα Κύριε, κτλ.

ΣΚΩΤ. ΡΩΣΣΕΛ.

ΕΔΓΑΡ. Α. ΒΑΟΥΡΙΓΚ.

Ο ΛΑΜΑΡΤΙΝΟΣ

Κατὰ Τίμωνα (Κορμενίνου).

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

Ἐν τῷ δ'. Φυλλαδίῳ τῆς Εὐτέρπης ἀνέγνωμεν αὐστηροτάτην τῆς φιλολογικῆς ἀξίας τοῦ Λαμαρτίνου ἐπίκρισιν ὑπὸ τοῦ Γάλλου Τίμωνος (Κορμενίνου).

Περίεργοι θέλουσι ρανῆ εὐθείως εἰς τοὺς ἀναγνώστας αἱ σκέψεις τοῦ αὐτοῦ μεγάλου κριτικοῦ περὶ τῆς φιλολογικῆς ἀξίας τοῦ αὐτοῦ μεγάλου ποιητοῦ καὶ ῥήτορος, αἱ ἐκδοθεῖσαι ἐν τῷ Κ. λέπτη τοῦ ἔτους 1848.

Ἐν αὐταῖς ὁ Κ. Κορμενίνος ἐπαναλαμβάνει μὲν ὅσα εἶχεν εἰπεῖ, ἢ τουλάχιστον ἀκολουθεῖ τὸν αὐτὸν μῆτον τῶν ιδεῶν, ἀλλὰ τὸν μῆτον τοῦτον ἐπιχειροῦσι κατὰ τοιοῦτον τρόπον, εἰς τὰ χρώματα τοσεῦτον μεγυνοῖ τὸ ῥόδιον, τόσον ἐπιπλήττων λαμβάνει τοὺς γλυκυτέρους τόνους τῆς κριτικῆς διαπασῶν, ὥστε, ἢ συμπλήρωσις αὐτῆς τῆς πρώτης πραγματείας του, χωρὶς νὰ παλινῶδῃ, ἀπέχει ὁμοῦ τῆς παλινῶδιᾶς ὅσον ἐνεσι ὀλιγώτερον, καὶ πολλὴν δίδει ὑπόνοιαν μὴ ἡ πολιτικὴ τῶν πραγμάτων ῥοπή συνετέλεον εἰς τὴν ἀλλοίωσιν ταύτης τῆς ἐπικρίσεως. Ἰδοὺ αἱ νεώτεραι σκέψεις:

» Ἀναμφιβόλως τὸν Λαμαρτίνον δὲν δυναμέθα νὰ καταταξῶμεν μεταξὺ τῶν κλασσικῶν ποιητῶν, καθόσον ὁ ἀνὴρ δὲν ἐρῶθιμisen ἑαυτὸν κατὰ τὸν Ἀπόλωνα τὸν ἀρχαῖκόν· ἀλλ' εἰς τὸ εἶδός του εἶναι πρωτότυπος, ὡς πάντες οἱ μεγαλοφυεῖς· εἶναι ἀτημέλητος, ἀλλ' ἐνταυτῷ καὶ ἀφελής, διότι ἀτημέλητος καί ζεῖ τὸν στίχον, καὶ ἡ μελοποιεῖα, ὑπὸ τὸν δάκτυλόν του, μεταμορφοῦται καὶ ῥυθμίζεται καθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς ἐμπνεύσεις, καὶ καθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς ἀρεσκείας. Τὰ οὐράνια σώματα ἐν τῷ ἀέριῳ δὲν κυλινδουῦνται ἀρμονικώτερον τῶν στίχων του· τὸ ῥυθμικόν, ῥέον ἐν τῷ λειμῶνι δὲ, ἔχει γλυκυτέρον, τὸν μορμυρισμόν· τὸ ἔαρινόν πτηνὸν δὲν ἔχει εὐφωνότερον τὸ ἄσμα· καὶ ἡ ἔσπερινὴ αὖρα, ἡδὺ ἐπιπέουσα ἐπὶ τὰς Σικελικὰς λίμνας, δὲν διακοσμεῖ τὴν λεπτὴν διακύμανσίν των διὰ γλυκυτέρων καὶ λαμπροτέρων ἀκτίνων.

Καὶ οὐ μόνον τὰ χεῖλη αὐτοῦ ἄδουσιν, ἀλλὰ καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ στένουσα καὶ πρὸς τὴν ψυχὴν μας ἀποτεινομένη, καὶ μᾶς διεγείρει ἀναμνήσεις, καὶ ταραττει τὴν καρδίαν καὶ τὰς αἰσθήσεις μας ὅλας, καὶ μᾶς καταπνίγει εἰς τὰ δάκρυά του, εἰς τὰ τρυφερά του αἰσθήματα.

» Καὶ αἱ μελέται του, ἐπὶ πτερόγων φλογερῶν μᾶς μεταφέρουσιν εἰς τὰς ἀπωτάτας χώρας τῆς αἰωνιότητος, τοῦ θανάτου, τοῦ χρόνου, τοῦ ἀπείρου, καὶ τῆς διανοίας, ἐνθα οὐδέποτε ἐνεβατέυσασμεν, καὶ διὰ τίνος γλώσσης ποιητικῆς, ἀνηκούστου καὶ εὐστρόφου, φθογγάζονται ἀληθείας μεταφυσικᾶς.

» Ἀγνοῶ, καὶ οὐδὲ νὰ μάθω θελω, ἂν τοῦ εἴχου του ἡ τομὴ ᾗναι πάντοτε ἡ αὐτὴ, ἂν τὸ ὁμοιοκατάληπτόν του ἀμοιροῖ πολλάκις ἐπιτυχίας, ἂν αἱ ιδέαι του δὲν διακυλαίνωνται, δὲν μετέχωσι καὶ ἀντιφάσεως, καὶ ἂν τῆς λύρας του αἱ χορδαὶ ἀναδίδωσι πάντοτε τὸν αὐτὸν ἦχον.— Μὴ τοι οἱ ὁμοιομορφοὶ! καὶ ἐσομεγέθεις ἐρετμοὶ δὲν ταραττωσι τῶν ὑδάτων τὰ νῶτα καὶ μὲ ἴσην τὴν μονοτονίαν; μὴ τοι ἀπαρέσκωμαι τὴν ἐπανάληψιν τῶν μελιζύτων, τῆς ὑπολαΐδος ἀσματῶν; μὴ τοι τὸ ἴον μὲ τὰ μῦρά του καὶ ἡ ἀρῶν μὲ τὴν μελωδίαν, μὲ τὰ καλλιθέματα ὀμματᾶ τῆς δὲν μὲ βακχεύουσι πάντοτε; μὴ τοι ἀποστρέρομαι τὴν βρῆν τοῦ καταρράκτου καὶ τῶν ἀπλανῶν τὰς φλόγας ἀξερῶν; μὴπως ἡ πάγχουσα ψυχὴ τοὺς αὐτοὺς δὲν ἀναπέμπη πάντοτε γόους; μὴ τοι ἡ μήτηρ ἢ στερουμένη τοῦ υἱοῦ δὲν ἐντέρπεται ἐπὶ τὴν ἐπανάληψιν τῶν δακρυῶν τῆς; — Ταῦτο λοιπόν· μὴ τοι ἀπαιτῶ παρὰ τοῦ Λαμαρτίνου τὴν ἀπόδειξιν τῆς πραγματικότητος τῶν ὄρων αἴτι; Περ' αὐτοῦ δὲν ἀπαιτῶ ἢ διειροπολήσεις ἐπὶ τῆς λύρας του — καὶ διειροπολήσεις εὐρετικῶ· στεναγμοὺς — καὶ στεναζῶ· ἔρωτας — καὶ ἐρωτιῶ· ἠδονὰς — καὶ ἠδύνομαι.

» Τίς δύναται ν' ἀρνηθῆ ὅτι ὁ Λαμαρτίνος καὶ ὁ Βίκτωρ Οὐγὼ ἐκόσμησαν δι' ἀδαμάντων καὶ μαργαριτῶν πολυτίμων τὸ στέμμα τῆς Γαλλικῆς ποιήσεως;

» Ἀμφότεροι ἄτακτοι τὴν πορείαν καὶ λειποτάκται τῶν γραμματικῶν κανόνων, ἀμφότεροι περὶ πολλοῦ ποιούμενοι τὰς λέξεις μᾶλλον ἢ τὰς ιδέας, τὰς ἀναετροφὰς μᾶλλον ἢ τὸ εὐθύτητα, τὸ καινοφυεῖς ἢ τὴν μέθοδον, τὸ ἀπροσδόκητον ἢ τὸν βαθμιδαῖον, καὶ πολλάκις τὸν στίχον μᾶλλον ἢ τὸ νόημα· — ἀμφότεροι μᾶς ἀποκαροῦσιν ἐνίοτε διὰ τῆς μονοτονίας των, ἀλλὰ καὶ μᾶς διεγαίρουσιν ἐνίοτε μετὰ πατάγου· — ἀμφότεροι, ἰδιότροποι καὶ μεγαλοφυεῖς, ἐντελὴν ἔσχον τῆς ἀνέγερσιν μιᾶς φιλολογίας νενεκρωμένης.

» Ὁ εἰς ἀναδίδει φλόγας καὶ σπινθήρας ὡς οἱ πολῦτιμοι ἄνθρωποι τῆς ἀνατολῆς, ὁ ἕτερος στένει ὡς τοῦ Φγγάλου (x) ἡ λύρα ἐν μέσῳ θαμνορύτων ἐρήμων. Ὁ μὲν, περιφερόμενος εἰς τὸν λυρικόν του οἴστρον, καὶ μὴ φειδόμενος οὐδόλως τῆς ἰσχύος καὶ τῶν γνώσεών του, εἶναι ἀκανόνιστος, φανταστικὸς, καὶ ἐνίοτε ἀμίμητος, ὁ δὲ, μᾶλλον θρησκευτικὸς, μᾶλλον σκεπτικὸς, ἐγκολποῦται μύθους καὶ δάκρυα, ἔχει πλειοτέραν μὲ τοὺς οὐρανοὺς τὴν συγκοινωνίαν καὶ ἄδει ὡσανεὶ ἰκετεύων. Ὁ εἰς διαστρεβλοῖ τὸν ῥυθμόν, καὶ παραβιάζει τὴν μουσάν του, ἐν τῷ ἄρ' ἑτέρου ὁ ἄλλος τὴν θεω-

(x) Φγγάλ, ὁ πατὴρ τοῦ διασημοῦ Ὀσσιάν, καλεῖται τῶν περιφημητέρων Καλιῶν Βέρδων Ἐγραψῶν, ὅς ὁ εἶδος αὐτοῦ, ποιητικῆς, πολεμικῆς ἔχουσας ὑπέθεσιν. Τ. Σ. Μ.

πέυει. Ὁ εἷς διὰ τῆς ἀνυψουμένης χειρός του, ὠτανεὶ μετὰ μόχθου, ἀποτῆ τῆς λύρας του τὸ ἔστω πομπῶδες καὶ ἐπινίκιον, ἐν ᾧ ὁ ἕτερος τρέχει ὡς τὸ κρυσταλλοπάτητον βέμμα, παρακολουθῶν τὴν εὐφροσύνην καὶ ὀρμητικὴν φαντασίαν του. Ὁ εἷς μᾶλλον λεπτομερῆς καὶ οὐδὲν ἥτιον ἐπίπνοος εἰς τὴν φιλοσοφικὴν ἠθικὴν του, ὁ ἕτερος οἰστρηλατεῖται εὐκολώτερον, ἀλλ' ἐνταυτῷ εἶναι καὶ σκοτεινότερος. Ὁ μὲν εἰτάγει εἰς τὴν βιωτικὴν σκηνὴν τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ τὸ δραματικώτερον, ὁ δὲ εἶναι τρυφερώτερος, συγκινητικώτερος, μᾶλλον καταπειστικὸς, μᾶλλον εὐφραδῆς περὶ τὸ ἔχνογραφεῖν τὰ ἐγκαρδία αἰσθήματα καὶ τοὺς μυστηριώδεις λαβυρίθους τῆς διανοίας. Ὁ μὲν, καταπληκτικώτερος, βροντερώτερος καὶ αὐτοῦ τοῦ κεραινοῦ τοῦ ἀναπηδῶντος ἀπὸ βράχου εἰς βράχον καὶ βήγαστον μετὰ πατάγου ἐντὸς τῶν θαλέων λαρύγγων τοῦ Αἴμου, ἐν ᾧ ὁ ἕτερος μᾶλλον σκεπτικὸς, πλέον ἀγρυπνος καὶ αὐτῶν τῶν παρθένων τοῦ Ἰσραὴλ, τῶν περὶ τὰς ὄχθας τῶν ἐρήμων ποταμῶν, τῶν χωριζόντων αὐτὰς ἀπὸ τοῦ πατρίου· ὁ εἷς πλήττει τοὺς νόκας, ὁ ἕτερος τὰς καρδίας. Ὁ εἷς τὸ φύλον τὸ ἐνεργῶν καὶ σκεπτόμενον, ὁ ἕτερος τὸ φύλον τὸ εὐαίσθητον καὶ ἐρωτικόν.

» Ἀναμριβόλως εἶναι φαινόμενον πρωτοφανὲς εἷς ῥήτωρ πεντηκοντοῦτης ἡ ἀγορεύου ὑποσχεδῶς ἀλλ' αὐτὸ ἐξηγεῖται. . . ὁ Λαμαρτίνος εἶναι ὁ μόνος αὐτοσχεδῶς ποιητὴς τῶν Γάλλων· οἱ στίχοι ἀναβρῶσιν ἀπὸ τοῦ στόματός του, ὡς τὰ ὕδατα ἀπὸ πηγῆς· ὁ Λαμαρτίνος οὐδέποτε ἀνέβη ἐπὶ τὸν κρῖποδα, οὐδέποτε ὁ Πύθιος τοῦ διατάραξε τὴν καρδίαν—οἱ ἄνεμοι οὐδέποτε συνέπαιξαν μετὰ τῆς κόμης του, οὐδέποτε ὠχρίασεν ὑπὸ τὴν φρικίαν τοῦ οἴστρου, οὐδέποτε ἐκοπίασε τὴν διάνοιάν του. Ἡ ποίησις αὐτοῦ εἶναι δι-
αυγῆς, ἀφελῆς, συνημολογημένη ὡς ἡ ἀγορεύσις του, καὶ αἱ ἀγορεύσεις αὐτοῦ εἰσὶ μεγάλαι, πεποικιλμένα, βροντόεσσα, μελωδικαὶ ὁποῖα καὶ ἡ ποίησις του.

Σὺ, ὦ περίβλεπτε ποιητᾶ, θέλεις ζῆ, ἐν ᾧ οἱ σύγχρονοὶ μας γραμματικοὶ θέλουσιν ἀπολεσθῆ μετὰ τῶν συγγραμμάτων τῶν· θέλεις ζῆ καὶ ὅταν ἀκόμη δύο καὶ τρία μόνον ὀνόματα θέλουσι διασώζεσθαι ἐκ τοῦ μεγάλου ναυαγίου τῶν ἐσημέρων κυβερνήσεων μας—θέλεις ζῆ, καὶ ἄχρις οὗ τοῦ Ναπολέοντος ὑπάρχει τὸ ὄνομα· Τίς ἄρα δὲν θέλει ἀπαγγεῖλαι ἐνθους τοῦ λαμπροῦς τούτους στίχους;

« Τὴν κλίνην καὶ τὸν τάφον σου καλύπτουν νῆφ ζοφερά!
» Τυφῶν βροντόεις σ' ἔτεκε καθὼς γεννᾷ τὸν κεραυνόν
» Πρὶν εἶτε λάβης ὄνομα, ἢ γῆ σ' ἔτρόμαξε δαιμόν.
» Οὕτω τοῦ Νεῖλου τὰ νερά,
» Πρὶν εἶτε γίνωσι γνωστὰ, τὴν Μέμφιδά ποτίζοντα,
» Εἰς τὰς ἐρήμους ἔβροντοῦ τοῦ Μέμφιδος ἀφρίζοντα.

(Λαμαρτίνος. Ποιητικαὶ μελέται)

Ἐπαμειβόδας Ἰωάννου.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

ΑΛΙΕΥΣΙΣ ΟΣΤΡΕΙΔΙΩΝ. Ὁμιλήσαμεν ἄλλοτε ἐν τῇ Πανδώρα περὶ τῆς ὑποθαλασσίου πεντοπορίας. Ὁ Γάλλος Εὐγένιος Λαμιράλης, ὑποβαλὼν ἐσχάτως εἰς τὴν Ἑταιρίαν τῆς ἐμφυχώσεως ἐκθεοῖν περὶ τῆς ἀλίειας καὶ τῆς καλλιέργειας τῶν ὀστρειδίων, προτείνει ὡς μέσον ἀξιόλογον πρὸς ἀλίευσιν ὀστρειδίων τὸ ὑποβρύχιον σκάφος.

Κατὰ τὸν Κ. Λαμιράλην τὸ σκάφος τοῦτο εὐθίζε-
ται ἀκινδύνως ὅπου ὑπάρχουσιν ὀστρακα, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ βαθύτερα μέρη τῆς θαλάσσης. Τὸ δὲ πλήρωμά του, ἐγγίζον αὐτῷ τὰς ὑφάλους, θέλει μόνον τείνει τὴν χεῖρα διὰ νὰ συνάξῃ τὰ ὀστρακα. Πλὴν τούτου, τὸ ὑποβρύχιον σκάφος θέλει ἀνακαλύπτει καὶ νέας ὑφάλους, καὶ παρατηρεῖ τὰ μέρη ἐκεῖνα εἰς ἃ δύναται νὰ μεταφυτευθῶσιν εὐδοκίμως ὀστρεῖδια.

Τὸ ὑποβρύχιον σκάφος τοῦ Κ. Λαμιράλη δύναται νὰ χωρήσῃ εὐκόλως 400,000 ὀστρειδίων. Λέγει δὲ, ὅτι διὰ νὰ πραγματοποιηθῆ τὸ σχέδιόν του ἀπαιτοῦνται ἐννεηκόντα περίπου χιλιάδες δραχμῶν, καὶ ὅτι, τοῦ μὲν πρώτου ἔτους τὸ κέρδος θέλει ἀναβῆ εἰς δρ. 135,000 τῶν δ' ἐπομένων εἰς 200,000.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΙ. Γνωστὸν ὅτι οἱ μαργαρίται εἶν' ἐγκεκολλημένοι ἐπὶ ὀστράκων· τὸ ἀγνωστον ὅμως εἰς τοὺς πολλοὺς εἶναι ὅτι προκαλοῦνται εἰς φῶς ἀπὸ ἐντομον ἰδιάζουσαν ἔχον τὴν τρυπητικὴν δύναμιν, τὸ ὅποιον, προσκολλώμενον ἐπὶ τῶν ὀστράκων, τὰ τρυπᾷ, καὶ διὰ τῆς ὀπῆς προσπαθεῖ νὰ ἐκμυζήσῃ τὸν χυμὸν αὐτῶν. Ταῦτα δὲ, αἰσθανόμενα πλησιάζοντα τὸν ἐχθρὸν, ἀνταγωνίζονται νὰ ματαιώσωσιν τὴν ἐργασίαν του, ἀποθέτοντες ἐπὶ τοῦ μέρους ὅπου γίνεται ἡ ὀπῆ, τὴν ὕλην τὴν καθιστάνουσαν ἀργυροειδῆ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὀστράκου, τὴν ὁποίαν κοινῶς ὀνομάζομεν σεντέφι. Ὅσῳ δὲ πλέον τὸ ἐντομον μεταλλεύει τὸ ὀστρακον, τόσῳ τοῦτο καθιστάνει παχύτερον τὸ ὀχύρωμά του. Ἐὰν ὁ ἐχθρὸς ᾖναι μέγας καὶ ἐπίμονος, ὁ μαργαρίτης γίνεται ὀγκωδέστερος. Πολλάκις ὅμως ὁ τρυπητὴς ἀποκάμνων σκάπτει νέαν ὀπῆν, καὶ οὕτω γίνεται καὶ νέος μαργαρίτης.

Ὁ Κ. Ἐλλιὼτ, λαβὼν ἀριθμὸν τινα ὀστράκων φερόντων τοὺς ἐχθροὺς τῶν ἐπὶ τῶν ὤμων, ἀπέθεσεν αὐτὰ ἐντὸς λεκάνης, ἐν ᾗ παρετήρησε τὰς λεπτομερείας τὰς ὁποίας περιεγράψαμεν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐντόμων ἐπληθύνθη, ἐβρίψεν ἐντὸς τῆς λεκάνης καὶ ἄλλα ὀστρακα ἄθικτα, εἰς ἃ προσκολληθέντα ἐκεῖνα, προσκάλεσαν εἰς φῶς καὶ νέους μαργαρίτας.

Ἐντεῦθεν ὁ Κ. Ἐλλιὼτ, συνέλαβε τὴν ἰδέαν τοῦ νὰ συστήσῃ ἐργαστήριον μαργαρίτων, τὸ ὅποιον ἐπέτυχε πληρέστατα. Ἐστειλε δὲ καὶ πρὸς τινα τῶν ἐν Σκωτίᾳ φίλων τοῦ ἀριθμὸν τινα τῶν ἐντόμων τούτων, ἅτινα προσεκόλλησεν οὗτος ἀμέσως ἐπὶ μυδίων ἀγγλικῶν ἐχόντων τὴν ἰδιότητα τοῦ προάγειν μαργαρίτας.

Τὰ μυδία τῆς Βελγικῆς προήχουσιν ἐπίσης μαργαρίτας, καὶ, ὡς λέγεται, οἱ ἐφευρέται πραγματευ-

ονται μετὰ τῆς κυβερνήσεως διὰ νὰ πωλήσωσιν εἰς αὐτὴν δώδεκα ἐκ τῶν ἐντόμων τούτων, μέλλουσαν νὰ τὰ ἀποθέσῃ εἰς τοὺς περιέχοντας μύδια ῥυακάς της. Λοιπὸν ὁ Κ. Ἐβίλων ὁ κατασκευάζων λίθους πολυτίμους, ἔχει σύντροφον τὸν Κ. Ἐλλιὼτ κατασκευζοντα μαργαρίτας.

Πρὸς τοὺς κυρίους συντάκτας τῆς Παנדώρας.

Εἰς τὸ τελευταῖον ὑμῶν φυλλάδιον ἀνέγνων περιγραφὴν τῆς ἐν Λονδίῳ ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, ἐν ᾗ δικαίως λυπεῖσθε ὅτι οἱ Ἕλληνες ἀποκαλοῦνται Γραικοί, ἐν τῷ τετραστίχῳ τῷ κοσμοῦντι τὴν ὄψιν τῆς ἐκκλησίας. Ἐπειδὴ ὅταν αὐτὴ ὀκοδομεῖτο, συνέπεσε νὰ ἐπιδημῶ ἐν Λονδίῳ, καὶ νὰ συνεισφέρω τὸ ἐμὸν εἰς τὴν ἀνέγερσιν αὐτῆς, εἰς συμπλήρωσιν τῶν ὑμετέρων εἰδήσεων περὶ τοῦ ῥηθέντος ἐπιγράμματος, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς πληροφορήσω, ὅτι μετὰ τοῦ τετραστίχου τούτου ὁ Κ. Φίλιππος Ἰωάννου εἶχε πέμψει εἰς τὴν ἑλληνικὴν παροικίαν τοῦ Λονδίνου καὶ ἄλλα ἐπιγράμματα, ἐν οἷς ὑπῆρχε τὸ ὄνομα Ἕλληνες, διακρινόμενα δὲ πάντα διὰ τῆς χάριτος καὶ τῆς ἀκριβολογίας ἐκείνης, ἥτις χαρακτηρίζει πάσας τὰς ἀρχαίας στιχηρὰς συνθέσεις τοῦ ἐξόχου τούτου ἑλληνιστοῦ. Ἐπειδὴ ὅμως πάντες οἱ συνδραμόντες εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ἐθνικοῦ ἐκείνου καταστήματος, δὲν ἦσαν ἐξ ἐκείνων οἷς δέδοται σήμερον νὰ σεμνύνωνται διὰ τοῦ εἰδικοῦ ὀνόματος Ἑλλήνων, τοῦ ἰδίως ἀποδιδόμενου τοῖς πολίταις τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους, διὰ τοῦτο προεκρίθη ἡ τὸ περιπλέον τὴν ἐν ταῖς παρούσαις περιστάσεσιν ὡς περιληπτικωτέραν θεωρουμένην ἐπωνυμίαν τῶν Γραικῶν. Ὡς δὲ πρὸς τὸ ὄνομα τῆς Βικτωρίας, δικαίως δὲν ἐπιμένετε, διότι οὔτε νὰ λείπῃ ἀπὸ τὸ μέτρον τοῦ ναοῦ τὸ ὄνομα τῆς βασιλίτσης τῆς φιλοξένου Ἀγγλίας ἦτον πρόπον, οὔτε ὅμως εἶδύνατο διὰ τοῦ ὠ γραφόμενον νὰ εἰσβιασθῇ τὸ ὄνομα τοῦτο εἰς μέτρον δακτυλικόν.

Δεχθῆτε κτλ.

P.

ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΝΘΟΔΕΣΜΗΣ

(Ἰδε Φυλλάδ. ΜΓ.)

Ἀριθμὸς I.

Ο Ξ Ε Ν Ο Σ.

Εἰς ξένους ὄχθας ἔρριμμένος,
Ἀγρίας τύχης ναυαγός,
Ὅπου γυρῶ παντοῦ ξένος·
Τίς θὰ τῷ γίνῃ ὀδηγός;

Περνοῦν νεφέλαι διωγμένοι
Ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ βορρᾶ,
Καὶ λέγουν· εἰς τὴν γῆν σου, ξένε,
Μᾶς φέρουν τὰ ὑγρά πτερά.

Εἰς ξηρὸν κλάδον στηριγμένος,
Τοῦ δάσους βλέπει τὴν σιάν.
Τὸ δάσος λέγει· εἶσαι ξένος,
Ἐδῶ δὲν ἔχεις φωλεάν.

Ἡ μήτηρ τέκνον τεθλιμμένον
Θάλλει μ' ἐν φίλημα γλυκύ.
Πλὴν δὲν ἀνοίγεται εἰς τὸν ξένον
Θερμὴ ἀγκάλη μητρική.

Γελῶν τὸ σμήνος τῶν παρθένων
Εἰς τ' ἄνθη παίζει καὶ πετᾶ·
Κἀ ἐν μειδίῳ τὸν ξένον,
Βλέμμα κἀνὲν δὲν χαιρετᾶ.

Μορφῆ πενθίμως ἐσταλμένοι
Νεκρὸν κομίζουσι κατηρεῖς.
Ἄν ἀποθάνῃς ἐδῶ, ξένε,
Δὲν ἔχεις τόπον νὰ ταφῆς.

Παρήγορος τοῦ τεθλιμμένου,
Ἄγρυπνος θρῆνος ἀντηχεῖ·
Ἡ πλάξ ἡ ἄχαρις τοῦ ξένου
Οὐδὲ μ' ἐν δάκρυ θὰ βραχῆ.

ΑΙΝΙΓΜΑ.

Τίς γίγας γεννᾶται, ἀνδροῦται δ' εἰς νάννον;
Καὶ πάλιν γηράσκει εἰς γίγαντ' αὐξάνων;

ΛΥΣΙΣ

Τῶν ἐν τῷ προλαβόντι Φυλλαδίῳ αἰνιγμάτων.
Κατάρης. — Ναπολέων.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Παρακαλοῦνται οἱ Κύριοι συνδρομηταὶ ὅσο δὲν ἐπλήρωσαν εἰσέτι τὴν συνδρομὴν των, νὰ διαβιβάσωσι ἀνυπερθέτως αὐτὴν εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς Παנדώρας, διὰ τῶν κυρίων ἐπιστατῶν τῶν ταχυδρομείων ἢ τῶν ἐπιτρόπων αὐτῆς.